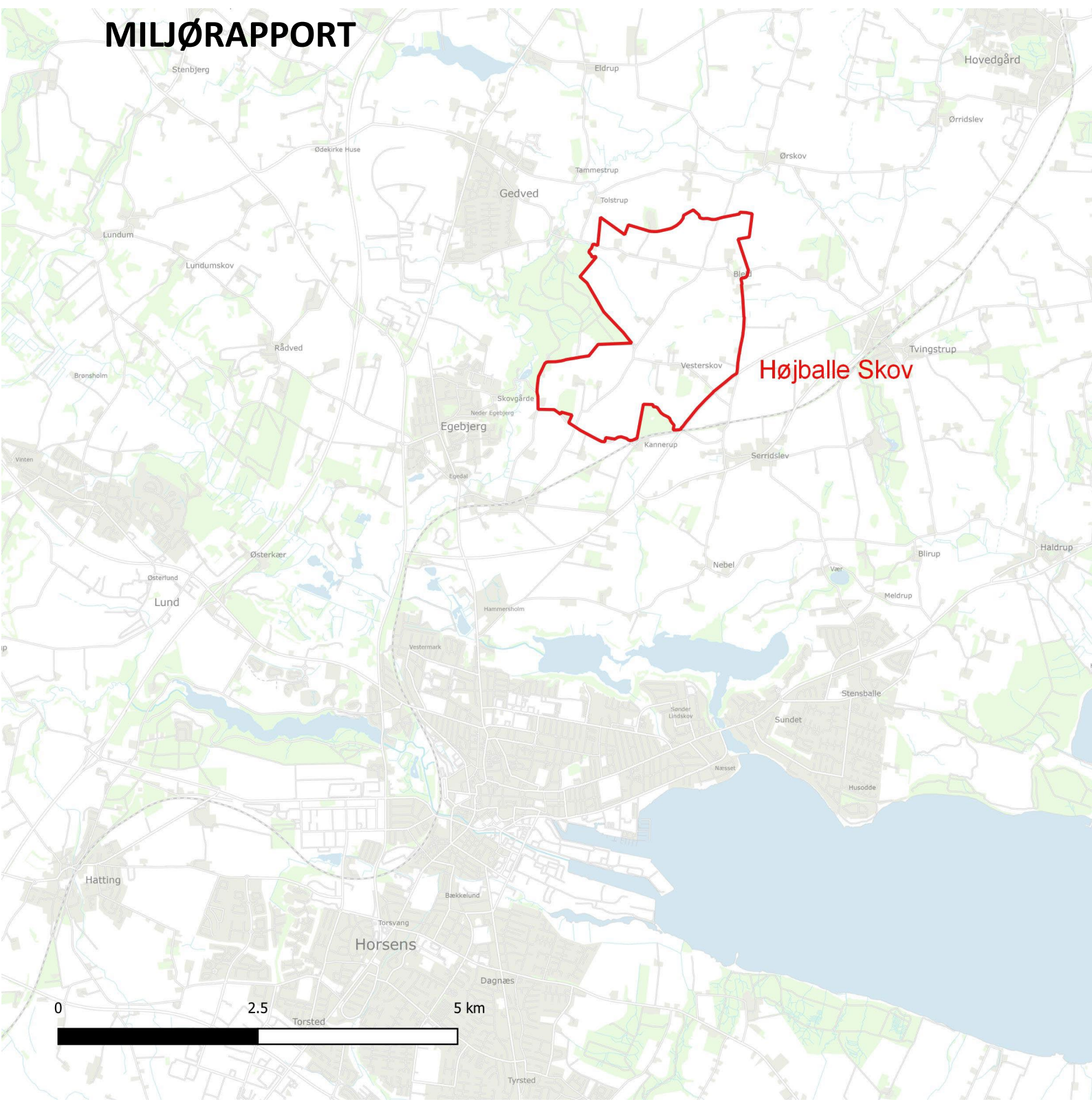

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Miljøvurdering af samarbejdsaftale om skovrejsning ved Højballe Vandværk

MILJØRAPPORT

Kolofon

Udarbejdet juni - november 2022

Redaktion:

Naturstyrelsen Søhøjlandet

Tekst:

Anders Henneberg Nielsen, WSP Danmark

Helene D. Clausen, WSP Danmark

Bidrag fra:

Anders Busse Nielsen, Naturstyrelsen Søhøjlandet

Lise Kjær Poulsen, Horsens Kommune

Gitte Bjørnholdt Brok, Horsens Kommune

Marianne Hyltoft Thomsen, Horsens Vand A/S

Illustrationer:

Naturstyrelsen, Søhøjlandet

Anders Henneberg Nielsen, WSP Danmark

Fotos:

Helene D. Clausen, WSP Danmark

Indhold

1 Indledning.....	7
2 Ikke-teknisk resume.....	9
2.1 Samarbejdsaftalen.....	9
2.2 Miljøvurderingens afgrænsning	9
2.3 Miljøvurdering	10
2.3.1 Biologisk mangfoldighed	10
2.3.2 Grundvand og drikkevand	10
2.3.3 Overfladevand	11
2.3.4 Landskab.....	11
2.3.5 Fortidsminder og arkæologiske interesser.....	12
2.3.6 Luft og Klima	12
2.3.7 Befolkning og sundhed	13
2.4 Konklusion	14
3 Om samarbejdsaftalen	16
3.1 Skovrejsningens geografiske afgrænsning	16
3.2 Finansiering af skovrejsningen og samarbejdsaftalens varighed	17
3.3 Parternes roller og ansvar i forhold til realisering af skovrejsningen.....	18
3.4 Præcisering af, hvilke servitutter, der tinglyses på ejendommene.....	19
4 Hvad er en miljøvurdering?	20
4.1 Metode for miljøvurdering	21
5 Afgrænsning af miljørapportens indhold	23
5.1 Valg af alternativer	23
5.2 Vurdering af miljøtemaer	23
5.3 Høring af berørte myndigheder.....	24
5.3.1 Høringssvar fra Energinet eltransmission A/S	25
5.3.2 Høringssvar fra Museum Horsens	26
5.3.3 Høringssvar fra Horsens Kommune.....	26
5.3.4 Høringssvar fra Slots- og Kulturstyrelsen	28
5.3.5 Høringssvar fra Miljøstyrelsen.....	28
5.3.6 Bemærkninger til høringssvarene	28
5.4 Endelig afgrænsning af miljørapporten.....	29
6 Lov- og plangrundlag	30
6.1 Miljøvurderingsloven.....	30

6.2 Horsens Kommunes Kommuneplan 2021-2033	31
6.2.1 Kommuneplanens rammer.....	31
6.2.2 Kommuneplanens retningslinjer	32
6.3 Landskabsplan for Horsens kommune	39
6.4 DK2020	39
6.5 Habitatbekendtgørelsen.....	40
6.6 Indsatsbekendtgørelsen	41
6.7 Naturstyrelsens retningslinjer for statslig skovrejsning	42
6.8 FN's verdensmål	43
6.9 Øvrige relevante love, planer og strategier.....	45
6.9.1 EU-forordningen om bindende årlige reduktioner af drivhusgas-emissioner fra 2021-2030.....	46
6.9.2 Vandforsyningsloven	46
6.9.3 Skovloven.....	46
6.9.4 Naturbeskyttelsesloven	46
6.9.5 Danmarks Nationale Skovprogram 2018.....	47
6.9.6 FSC og PEFC-certificering af Naturstyrelsens skove	47
7 Miljøvurdering	48
7.1 Biologisk mangfoldighed	48
7.1.1 Metode og manglende viden	48
7.1.2 Miljøstatus	49
7.1.3 Miljøvurdering af forslag til samarbejdsaftale	57
7.1.4 Miljøvurdering af referencescenarie	60
7.1.5 Afværgeforanstaltninger	60
7.1.6 Overvågning.....	60
7.2 Grundvand og drikkevand	61
7.2.1 Metode og manglende viden	61
7.2.2 Miljøstatus	61
7.2.3 Miljøvurdering af forslag til samarbejdsaftale	63
7.2.4 Miljøvurdering af referencescenarie	64
7.2.5 Afværgeforanstaltninger	64
7.2.6 Overvågning.....	64
7.3 Overfladevand	65
7.3.1 Metode og manglende viden	65
7.3.2 Miljøstatus	65

7.3.3 Miljøvurdering af forslag til samarbejdsaftale	65
7.3.4 Miljøvurdering af referencescenarie	66
7.3.5 Afværgeforanstaltninger	66
7.3.6 Overvågning	66
7.4 Landskab	67
7.4.1 Metode og manglende viden	67
7.4.2 Miljøstatus	67
7.4.3 Miljøvurdering af forslag til samarbejdsaftale	68
7.4.4 Miljøvurdering af referencescenarie	69
7.4.5 Afværgeforanstaltninger	69
7.4.6 Overvågning	69
7.5 Fortidsminder og arkæologiske interesser	69
7.5.1 Metode og manglende viden	69
7.5.2 Miljøstatus	70
7.5.3 Miljøvurdering af forslag til samarbejdsaftale	71
7.5.4 Miljøvurdering af referencescenarie	72
7.5.5 Afværgeforanstaltninger	72
7.5.6 Overvågning	72
7.6 Luft og klima	72
7.6.1 Metode og manglende viden	72
7.6.2 Miljøstatus	73
7.6.3 Miljøvurdering af forslag til samarbejdsaftale	73
7.6.4 Miljøvurdering af referencescenarie	74
7.6.5 Afværgeforanstaltninger	74
7.6.6 Overvågning	74
7.7 Befolkning og sundhed	75
7.7.1 Metode og manglende viden	75
7.7.2 Miljøstatus	75
7.7.3 Miljøvurdering af forslag til samarbejdsaftale	77
7.7.4 Miljøvurdering af referencescenarie	83
7.7.5 Afværgeforanstaltninger	83
7.7.6 Overvågning	83
8 Afværgeforanstaltninger	84
9 Overvågningsprogram	84

10 Kumulative forhold	84
11 Referencer	85
Bilag	86
Bilag 1 – Forslag til samarbejdsaftale	86
Bilag 2 - Forundersøgelsesrapport	86
Bilag 3 – Afgrænsningsnotat og miljøscreening	86

Foto 1. Projektområdet består af dyrkede arealer op til Hansted Skov.

1 INDLEDNING

Horsens Vand A/S, Horsens Kommune og Naturstyrelsen ønsker at indgå en samarbejdsaftale om bynær, grundvandsbeskyttende skovrejsning ved Højballegårdværket, beliggende ved Hansted Skovs sydøstvendte skovbryn. Højballegårdværket tilhører Horsens Vand A/S, der er en del af Samn Forsyning.

Siden 1970 har området omkring Højballegård været kilde til en stor del af drikkevandsforsyningen til Horsens. På Højballegårdværket produceres i dag godt 2/3 del af Horsens Vands samlede produktion af drikkevand. Grundvandsinteresserne omkring Højballegårdværket er derfor af overordentlig væsentlig karakter.

Et af de primære formål med den planlagte skovrejsning er at beskytte Højballegårdværkets centrale indvindingsopland omkring kildepladsen, så de store drikkevandsinteresser, der er knyttet til grundvandsmagasinerne i området sikres – nu såvel som i fremtiden. Samtidig vil skovrejsningsprojektet kunne skabe merværdi ved at udvikle et stort og bynært skov- og naturområde, med nye muligheder for både naturen og friluftslivet. Skovrejsningsprojektet kan også bidrage til Horsens Kommunes ambitiøse klimaplan, der bl.a. rummer en målsætning om at være CO₂-neutral allerede i 2030. Som en del af dette er det et delmål, at der inden for kommunegrænsen senest i 2030 er etableret mindst 530 ha mere fredskov, end der var i 2018. Klimaplanen har været i offentlig høring og forventes endeligt vedtaget d. 27. september 2022.

Horsens Kommune, Samn Forsyning og Naturstyrelsen har som første skridt hen mod en samarbejdsaftale om skovrejsning gennemført en grundig forundersøgelse af et areal på 828 hektar i den centrale dele af Højballegårdværkets 5.600 hektar store indvindingsopland. Som konklusion på forundersøgelsen har samarbejdspartnerne foreslået, at skovrejsningsprojektet afgrænses til den mest følsomme del af indvindingsoplandet til Højballegårdværkets kildeplads, svarende til et bruttoareal på 488 hektar. Heraf er 357 hektar udpeget som skovrejsning ønsket i gældende kommuneplan.

Det foreslåede projektområde ligger umiddelbart øst for Hansted Skov, og ligesom den eksisterende skov, er projektområdet afgrænset således, at det ligger på ryggen af det store, brede bakkedrag, og friholder dermed bakkedragets fald ned mod Tolstrup i nord og Horsens Fjord i syd. Fra det omgivende landskab vil den nye skov sammen med Hansted Skov fremhæve oplevelsen af bakkedragets øst-vest orienterede forløb, som en markant og karaktergivende landskabsformation mellem Horsens Fjord mod syd og Ejersbjergvej mod nord.

Et samarbejde mellem Horsens Kommune, Horsens Vand A/S og Naturstyrelsen om Højballegård Skov vil være et vigtigt bidrag til Naturstyrelsens arbejde med at udmønte nationalpolitiske målsætninger om, at skovlandskaber med tiden skal udgøre 20-25 pct. af Danmarks areal. En målsætning, der blev vedtaget af Folketinget i 1989, og sidenhen er fastholdt af skiftende regeringer som et vigtigt virkemiddel i forhold til samfundsmæssige målsætninger og forpligtigelser i relation til både drikkevandsbeskyttelse, biodiversitet, klima, vandkvalitet og folkesundhed. Skovrejsning bidrager således til opfyldelse af hele 11 ud af FN's 17 Verdensmål om en bæredygtig udvikling.

Siden 1989 har Naturstyrelsen etableret mere end 100 bynære og grundvandsbeskyttende skove i Danmark, der tilsammen udgør mere end 13.000 hektar. Søhøjlandet er en af de enheder i Naturstyrelsen, der har allermest erfaring med skovrejsning, blandt andet Rugballegård Skov der også er etableret i samarbejde med Horsens Kommune og Horsens Vand A/S.

Et samarbejde mellem Horsens Kommune, Horsens Vand A/S og Naturstyrelsen Søhøjlandet om etablering af Højballegård Skov kan med andre ord trække på et solidt erfaringsgrundlag og skabe synergi mellem lokale, kommunale og nationale interesser.

På baggrund af forundersøgelsen og arealscreeningen har Horsens Kommune, Horsens Vand A/S og Naturstyrelsen besluttet at arbejde videre med en samarbejdsaftale om skovrejsning, og et forslag til en samarbejdsaftale er udarbejdet og godkendt af projektets parter.

Forud for underskrift og ikrafttræden skal samarbejdsaftalen miljøvurderes jf. lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27/10/2021 af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)¹ (herefter miljøvurderingsloven).

Der er udarbejdet et afgrænsningsnotat med det formål at afgrænse miljøvurderingens omfang, samt at fastlægge metoden for miljøvurdering og detaljeringsgrad for de miljøparametre, som skal vurderes nærmere og sammenstilles i nærværende miljørapport, som sendes i offentlig høring.

Efter høring af miljørapporten udarbejdes en sammenfattende redegørelse. I den sammenfattende redegørelse udredes for, hvordan miljøhensyn er integreret i planen, hvordan miljørapporten og eventuelle høringssvar fra offentlighedsfasen er taget i betragtning, hvorfor planen er valgt frem for eventuelle alternativer, samt hvordan eventuelle væsentlige påvirkninger vil blive overvåget.

Den sammenfattende redegørelse og miljørapporten udgør en vigtig del af det endelige beslutningsgrundlag for eventuel tilpasning og vedtagelse af skovrejsningsprojektet.

Foto 2. Højballegårdværet ligger på Vandmøllevej ved skovbrynet til Hansted Skov.

¹LBK nr. 1976 af 27/10/2021: Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)

2 IKKE-TEKNISK RESUME

2.1 SAMARBEJDSAFTALEN

Naturstyrelsen Søhøjlandet, Horsens Kommune og Horsens Vand A/S har udarbejdet et forslag til samarbejdsaftale om skovrejsning ved Højballegårdværket nord for Horsens. Samarbejdsaftalen er et plandokument, der er omfattet af miljøvurderingsloven, og aftalen ledsages derfor af en miljøvurdering.

Formålet med samarbejdsaftalen er at definere rammerne for parternes samarbejde, herunder skovrejsningens geografiske afgrænsning, finansieringen og parternes roller i skovrejsningen.

Skovrejsningen har flere formål, hvoraf de to primære er 1) at tilvejebringe et stort, nyt rekreativt naturområde i tilknytning til Hansted Skov, og 2) en markant grundvandsbeskyttende virkning i indvindingsoplandet til Højballegårdværket.

Aftalen vil gælde i 20 år, men kan til enhver tid opsiges eller forlænges af parterne. Salg af jord til skovrejsningen er baseret på frivillighed.

2.2 MILJØVURDERINGENS AFGRÆNSNING

Denne miljørapport er udarbejdet i henhold til Lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)². Loven har til formål at sikre et højt miljøbeskyttelsesniveau og bidrage til integrationen af miljøhensyn under udarbejdelsen og vedtagelsen af planer og programmer og ved tilladelse til projekter. Loven sigter mod at fremme en bæredygtig udvikling ved, at der gennemføres en miljøvurdering af planer, programmer og projekter, som kan få væsentlig indvirkning på miljøet.

En miljøvurdering består af en screening, en afgrænsning, en miljørapport og en sammenfattende redegørelse, og i løbet af processen gennemføres høringer af hhv. berørte myndigheder og offentligheden. Nærværende dokument udgør miljørapporten.

Miljøvurderingen omfatter en analyse af planens forventede miljøpåvirkninger. Hvis analysen resulterer i, at der vil forekomme væsentligt negative miljøpåvirkninger, skal disse så vidt muligt undgås eller afværges, og der kan stilles krav om overvågning. I analysen inddrages desuden påvirkningen fra andre planer og projekter, de såkaldte kumulative effekter.

Der blev i afgrænsningen af miljørapportens indhold afdækket flere miljøtemaer, som kunne blive påvirket af den skovrejsning, som samarbejdsaftalen muliggør. Disse miljøtemaer behandles nærmere i denne miljørapport, herunder om der vil forekomme en miljøpåvirkning samt, hvor væsentlig påvirkningen i så fald vil blive. De miljøtemaer, der undersøges nærmere er:

- Biologisk mangfoldighed
- Grundvand og drikkevand
- Overfladevand
- Landskab
- Fortidsminder og arkæologiske interesser
- Luft og klima
- Befolkning og sundhed

² LBK nr. 1976 af 27/10/2021: Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)

Afgrænsningen af miljørapporten har været i høring hos berørte myndigheder, hvor Energinet Eltransmission, Horsens Kommune, Museum Horsens, Slots- og Kulturstyrelsen samt Miljøstyrelsen har indsendt høringssvar. Som følge af høringssvarene er miljøtemaerne fremtidig landbrugsdrift, fortidsminder og arkæologiske interesser, fortidsmindebeskyttelseslinjen og fredskov også medtages i miljøvurderingen. Høringssvarene er derudover taget til efterretning og indarbejdes i det videre arbejde med skovrejsningen.

Nedenstående afsnit 2.3 er et resume af resultaterne af miljøvurderingen af samarbejdsaftalen for skovrejsningen ved Højballegårdværket.

2.3 MILJØVURDERING

2.3.1 BIOLOGISK MANGFOLDIGHED

Miljøvurderingen omfatter en analyse af beskyttede naturområder (§ 3-natur), økologiske forbindelser, Natura 2000-områder, bilag IV-arter, fredskov og skovbyggelinje. Miljøvurderingen er foretaget på grundlag af databasesøgning samt kommunens besigtigelser i området.

Skovrejsningsområdet indeholder beskyttet natur i form af vandhuller, eng og mose. Disse områders beskyttelse respekteres i den planlagte skovrejsning, og det sikres, at områderne ikke forringes. Skovrejsningen vurderes at kunne forbedre naturtyperne og forøge arealet af disse, idet den naturlige hydrologi vil blive genskabt. Skovrejsningen understøtter de økologiske forbindelser, idet der med skoven skabes et større naturområde med levesteder og spredningsmuligheder for vilde dyr og planter.

Natura 2000-områder berøres ikke af skovrejsningen og ligger i god afstand fra projektområdet (over 5 km), og bilag IV-arters forhold vil blive forbedret som følge af det øgede naturindhold. Der er registreret stor vandsalamander i vandhuller inden for projektområdet, men derudover rummer projektområdet under nuværende forhold ikke egnede levesteder for bilag IV-arter. Den vestlige del af projektområdet er omfattet af skovbyggelinje, hvilket ikke har betydning for skovrejsning. Inden for projektområdet findes tre mindre skove, som er fredskovspligtige. Disse fredskovspligtige arealer kan blive en del af et større skvområde, men påvirkes derudover ikke af skovrejsningen.

Samlet set vurderes påvirkningen af den biologiske mangfoldighed at være positiv ved samarbejdsaftalens realisering. Der vurderes ikke behov for afværgeforanstaltninger eller overvågning. Naturen overvåges under NOVANA-programmet og af kommunens tilsyn.

2.3.2 GRUNDVAND OG DRIKKEVAND

Næsten hele projektområdet ligger i Område med Særlige Drikkevandsinteresser (OSD) og nitratfølsomt indvindingsområde (NFI) og rummer indvindingsoplandet til Højballegårdværket. Derudover er der i projektområdet boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) omkring vandværkets borer, og de fleste af disse BNBO'er ligger helt eller delvist i skovrejsningens projektområde.

Højballegårdværket udgør en væsentlig del af indvindingen til drikkevand i Horsens Kommune, herunder til de nye byområder, der er under etablering. Horsens Kommune har vurderet, at brugen af pesticider indenfor BNBO'erne omkring Højballegårdværkets borer udgør en risiko for forurening af vandværkets borer. Kommunen har samtidig vurderet, at det vil være langt dyrere at etablere en ny kildeplads, hvis der sker

forurening af indvindingen ved Højballegårdværket, end det vil være at gennemføre indsatser mod pesticidbrug.

Projektområdet består i dag for størstedelens vedkommende af dyrkede landbrugsmarker. Skovrejsningen vil betyde, at landbrugsdriften ophører, og dermed også forbrug af sprøjtemidler og gødning. Forbruget vil ophøre indenfor de arealer, der erhverves til skovrejsning. Dette er meget positivt for grundvandsbeskyttelsen og for indvindingen af drikkevand til store dele af Horsens.

Samlet set vurderes påvirkningen af grundvand og drikkevand at være positiv ved samarbejdsaftalens realisering. Der vurderes ikke behov for afværgeforanstaltninger eller overvågning. Grundvands- og drikkevandskvalitet er i forvejen omfattet af overvågning dels i NOVANA-programmet, dels i vandværkets overvågning af drikkevandet.

2.3.3 OVERFLADEVAND

Overfladevand består af de søer, vandløb og kystvande, som er målsatte i Statens vandplanlægning. Der er ingen søer eller vandløb i projektområdet, men der er vandløb tæt ved, og disse vandløb løber videre til kystvandområdet Nørrestrand og ud i Horsens Fjord.

Projektområdet ligger i oplandet til Horsens Fjord og afvander dertil via flere målsatte vandløb. Skovrejsningsaftalen vil danne grundlag for, at arealerne i oplandet til disse vandområder kan overgå fra dyrkede arealer til arealer med skov og lysåben natur. Dette vil betyde et stop for anvendelsen af gødning og sprøjtemidler indenfor projektområdet, og dermed mindsket udledning af kvælstof og fosfor til vandløbene der afvander projektområdet, samt til Nørrestrand og Horsens Fjord.

Samlet set vurderes samarbejdsaftalen at medføre en begrænset, men positiv påvirkning af overfladevand, og på miljøtilstanden i Nørrestrand og Horsens Fjord, grundet mindsket belastning med næringsstoffer.

2.3.4 LANDSKAB

Landskabet øst for Hansted skov er et landbrugslandskab, der er kendetegnet ved et storbakket terræn med bløde bakkestrøg og dalstrøg. Fra projektområdets bakketoppe er der langstrakte udsigter til både Ejer Bavnehøj og Purhøj. I områdets dalstrøg ligger landsbyerne, og i det åbne land ligger små og mellemstore gårde. Landskabet består mestendels af dyrkede marker med spredt bevoksning og læhegn, der fremhæver landskabets bakkede terrænformer. Derudover præges landskabet af tekniske anlæg som veje og højspændingsledninger.

I Horsens Kommunes landskabsplan vurderes området som karakteristisk uden særlige oplevelsesværdier, hvorfor ændringer i landskabet, herunder skovrejsning, skal ske med respekt for landskabets bærende landskabstræk og karakter.

Skovrejsningen vil ændre landskabets skala og karakter fra åbent agerland til et mere lukket, varieret skovlandskab. Naturstyrelsens retningslinjer for skovrejsning foreskriver, at der i projekteringen tages hensyn til eksisterende kvaliteter og elementer i landskabet samtidig med, at skoven planlægges, så der skabes nye landskabskvaliteter, oplevelsesmuligheder og integration mellem de forskellige elementer.

Der sigtes generelt mod en fordeling mellem 1/3 åbne arealer og 2/3 træbevokset areal, så der opstår et skovlandskab med variation mellem tæt skov, lysåbne områder, større eller mindre lysninger og udsigtskiler og ikke mindst overgangszoner mellem de forskellige arealtyper og i mødet med det omgivende landskab.

Samlet set vurderes skovrejsning at påvirke landskabet. Positivt ved at omdanne markflader til skov og varierede naturområder og negativt ved at landskabet får en mere lukket karakter end idag. Det vurderes, at oplevelsen af det storbakkede landskabspræg kan bevares gennem de landskabshensyn, der jf. Naturstyrelsens retningslinjer skal tages i den videre projektering af skovrejsningen.

2.3.5 FORTIDSMINDER OG ARKÆOLOGISKE INTERESSER

Skovrejsning kan generelt påvirke arkæologiske værdier i jordlagene, da der sker jordbearbejdning og projektområdet ligger tæt ved en række gravhøje i Hansted Skov. I og ved projektområdet er der gjort enkelte arkæologiske fund ligesom projektområdet rummer beskyttede diger og overlapper en smule med en beskyttelseslinje omkring en af gravhøjene i Hansted skov. Derudover rummer projektområdet mod øst en smal strimmel, der er omfattet af kommuneplanens udpegning af værdifulde kulturmiljøer.

Som en del af Naturstyrelsens retningslinjer for skovrejsning vil der blive taget hensyn til alle kendte og endnu ukendte fortidsminder, og der vil ikke blive foretaget dybdepløjning i forbindelse med skovrejsningen, ligesom anlæg af skovveje og stier ikke går dybere end eksisterende pløjelag. Derved vil eventuelle skjulte fortidsminder under pløjelaget fortsat ligge uberørt.

De beskyttede diger berøres ikke af skovrejsningen, men kan indpasses i denne. Udpegningen af værdifuldt kulturmiljøer i den østlige del af projektområdet forventes reelt ikke inddraget til skovrejsningen, da det hovedsagligt består af beboelssejendomme og haver. Ligeledes vil der ikke ske tilplantning inden for beskyttelseszoner omkring gravhøje, hvor kun en meget smal strimmel i øvrigt berøres af projektområdet. De fredede fortidsminder, der ligger i Hansted Skov, påvirkes ikke af skovrejsningen.

Museum Horsens hører inden de endelige projekter om skovrejsning realiseres. Museet kan i den forbindelse anmode om, at der foretages en arkæologisk forundersøgelse på Naturstyrelsens regning. Dette afklares i projekteringen af de konkrete projekter, efterhånden som arealer opkøbes til skovrejsning.

Påvirkningen af fortidsminder og arkæologiske interesser vurderes samlet set at være mindre negativ, og der er ikke behov for afværgeforanstaltninger eller overvågning.

2.3.6 LUFT OG KLIMA

Samarbejdsaftalen skaber rammerne for erhvervelse af jord til skovrejsning og vil dermed kunne medvirke til at optage CO₂ (kuldioxid) fra atmosfæren. CO₂ er en drivhusgas, der bidrager til klimaforandringer, og som så vidt mulig skal reduceres, hvilket skovrejsning bidrager til.

Horsens Kommunes har en klimaplan, der bl.a. rummer en målsætning om at være CO₂-neutral allerede i 2030. Som en del af dette er det et delmål, at der inden for kommunegrænsen senest i 2030 er etableret mindst 530 ha mere fredskov, end der var i 2018. Skovrejsningen vil bidrage til at opnå dette mål.

Samlet set vurderes samarbejdsaftalen om skovrejsning at være en positiv påvirkning i forhold til miljøtemaet luft og klima. Der er ikke konstateret behov for afværgeforanstaltninger eller overvågning.

2.3.7 BEFOLKNING OG SUNDHED

Samarbejdsaftalens påvirkning af befolkning og sundhed består i ændringer af de rekreative forhold, samt ændringer i mulighederne for landbrugsdriften i området. Derudover kan områdets beboere påvirkes som følge af opkøb af ejendomme til skovrejsning, skyggepåvirkning, ændrede udsigter, samt at der opstår en ny skovbyggelinje.

Projektområdet anvendes idag til landbrugsdrift og rummer ingen egentlige rekreative faciliteter. Vejene gennem projektområdet kan benyttes af lokale beboere til gå- og cykelture, hundeluftning mv. I den nordlige del af projektområdet forløber en regional cykelrute. Derudover er de rekreative muligheder i området meget begrænsede, og der er ingen egentlige udflugtsmål. Hansted Skov vest for projektområdet rummer rige muligheder for gå-, cykel- og rideture, samt shelters mv., men skoven er også præget af slid fra de mange besøgende.

Områdets spredte beboelsesejendomme er idag ikke særlig skyggepåvirkede. Der er vidtstrakte udsigter fra størstedelen af projektområdet med muligheder for meget lange kig. Kun ejendommene nærmest Hansted Skov er i forvejen pålagt skovbyggelinje.

Skovrejsningen vil medføre et betydeligt rekreativt løft i området i form af en ny, stor, bynær skov. Skoven vil ligge tæt på Horsens by, herunder de store, nye planlagte boligområder ved Nørrestrand, og den vil også ligge tæt ved de eksisterende bysamfund Egebjerg, Tvingstrup og Gedved.

Naturstyrelsens rammer og retningslinjer for statslig skovrejsning lægger stor vægt på at understøtte friluftsliv med god tilgængelighed, stier, opholdssteder med borde og bænke, madpakkehuse og andre faciliteter. Lokale beboere og andre interessenter vil blive aktivt involveret i planlægningen af skovens placering og udformning og de rekreative elementer, der etableres.

Lokalbefolkningen kan opleve en forøget lokal trafik, idet skoven med stor sandsynlighed også vil tiltrække folk bosat længere væk, og parkeringsfaciliteterne skal dimensioneres derefter. Dette kan potentielt udgøre en negativ påvirkning, som dog vurderes af være mindre negativ, og parkeringsmuligheder vil indgå i den videre projektering af skovrejsningen og sikres gennem Naturstyrelsens retningslinjer.

Påvirkningen af befolkning og sundhed som følge af forøgede rekreative muligheder vurderes samlet set at være væsentlig positiv.

Skyggepåvirkning af omkringliggende ejendommens boliger og haver kan potentielt være negativ, idet naturlig lysindstråling generelt er af stor sundhedsmæssig betydning. Det sikres gennem projekteringen, at der holdes en afstand til boliger, så skyggepåvirkning fra den kommende skov begrænses. Dette indgår i Naturstyrelsens retningslinjer for skovrejsning. Påvirkningen som følge af skygge vurderes derved at være neutral til mindre negativ.

Opkøb af ejendomme til skovrejsning medfører ændring af områdets ejendomsstruktur og af arealanvendelsen, når de overgår fra landbrugsmarker til skov. Opkøb af jord til skovrejsning kan både påvirke lodsejere i området positivt og negativt, alt efter, om lodsejeren ønsker at sælge til skovrejsning, eller om man som anden lodsejer oplever ikke at kunne erhverve eller anvende ønskede arealer, idet de erhverves af Naturstyrelsen. Det understreges dog, at skovrejsningen alene bygger på frivillige arealerhvervelser, og lodsejere kan indgå i en jordfordeling, så deres ønsker evt. kan imødekommes.

Generelt opleves en værdistigning for ejendomme med beboelser beliggende i og nær nye offentlige skovrejsningsområder på grund af herlighedsværdien ved skovnær beliggenhed. Dette vurderes at være en positiv påvirkning for lodsejerne.

Projektområdet er i kommuneplanen udlagt til værdifuldt landbrugsområde og en del er også udlagt til områder med store husdyrbrug, hvor landbrugets udviklingsmuligheder skal sikres. Landbrugsinteresser påvirkes idet, at arealer, der erhverves til skovrejsning, ikke længere kan indgå i markdrift og ikke kan bruges til udbringning af husdyrgødning.

Påvirkningen af landbrugsdriften ved skovrejsning kan være både positiv og negativ, afhængig af den enkelte bedrifts interesse. Dels er Naturstyrelsen en mulig køber, og dels vil det samlede landbrugsareal reduceres. Al salg af arealer til skovrejsning er frivillig, men øvrige bedrifter kan påvirkes, og påvirkningen vurderes samlet set at være mindre negativ.

Bebyggelser omkring den nye skov kan blive påført en ny restriktion, idet den afkaster skovbyggelinje. Skovbyggelinjen omfatter forbud mod ny bebyggelse inden for 300 m fra skoven, og der kan være krav om dispensation. Der er dog en række undtagelser til forbuddet, og krav om dispensation administreres generelt lempeligt. Miljøstyrelsen kan desuden reducere skovbyggelinjen for nye planområder. Påvirkningen som følge af ny skovbyggelinje vurderes samlet set at være mindre negativ, og der er ikke konstateret behov for afværgeforanstaltninger eller overvågning.

Påvirkningen af befolkning og sundhed er væsentlig positiv for de rekreative muligheder og for værdien af de ejendomme, der kan komme til at ligge i eller ved skov, og mindre negativ for de øvrige emner, der kan påvirkes (landbrugsdrift, skyggepåvirkning, udsigt og skovbyggelinje).

Der er ikke konstateret behov for afværgeforanstaltninger i forhold til miljøtemaet befolkning og sundhed. Overvågning vil bestå af kommunens tilsyn med parkeringsmuligheder og øvrige trafikale forhold ved de rekreative områder.

2.4 KONKLUSION

Der er i miljøvurderingen ikke konstateret konflikt med andre øvrige planlægning og programmer. Ligeledes er der ikke konstateret væsentligt negative påvirkninger for de undersøgte miljøtemaer, heller ikke i kumulation med andre kendte planer og projekter. Det er på den baggrund vurderet, at der ikke er behov for afværgeforanstaltninger. Af samme årsag vurderes der ikke at være behov for overvågning ud over statens og kommunes eksisterende tilsyn og overvågning. Datagrundlaget for miljøvurderingen vurderes at være tilstrækkeligt, og der er ikke konstateret manglende oplysninger.

Miljøvurderingen afdækker flere positive effekter, herunder forbedret grundvandsbeskyttelse, forøget biologisk mangfoldighed, forbedrede rekreative muligheder og et øget CO₂-optag.

Foto 3. Projektområdet ligger højt og består af dyrkede marker samt spredte bebyggelser og beplantning.

3 OM SAMARBEJDSAFTALEN

En forudsætning for, at Naturstyrelsen kan erhverve jord til at etablere nye skovområder ved Højballegårdværket er, at der er indgået en samarbejdsaftale mellem de involverede parter, i dette tilfælde Horsens Vand A/S, Horsens Kommune og Naturstyrelsen.

Samarbejdsaftalen fastlægger de formelle rammer for parternes samarbejde om skovrejsningen. Aftalen omfatter således bl.a.:

- Skovrejsningens geografiske afgrænsning.
- Finansiering af skovrejsningen og samarbejdsaftalens varighed.
- Parternes roller og ansvar i forhold til realisering af skovrejsningen.
- Præcisering af, hvilke servitutter, der tinglyses på arealerne.

Forslag til samarbejdsaftale er vedlagt som bilag 1.

3.1 SKOVREJSNINGENS GEOGRAFISKE AFGRÆNSNING

Skovrejsningsprojektets placering, geografiske afgrænsning og størrelse er fastlagt på baggrund af en forundersøgelse, som er blevet gennemført i et forud fastlagt interesseområde på 828 ha. Formålet med forundersøgelsen var at kvalificere det faglige grundlag for afgrænsning af det projektområde, som skal ligge til grund for samarbejdsaftalen.

Forundersøgelsen omfattede følgende temaer:

- Landskabskarakter
- Kommuneplanlægning og anden relevant planlægning
- Geologi og grundvand
- Beskyttet natur, kulturhistorie og fortidsminder
- Bygge- og beskyttelseslinjer og tekniske anlæg
- Tilgængelighed og rekreative muligheder
- Ejendomsstruktur
- Klimatilpasning
- Skovrejsningens mulige bidrag til opfyldelse af FN's verdensmål

Forundersøgelsesrapporten er vedlagt som bilag 2.

På baggrund af forundersøgelsen har Horsens Vand A/S, Horsens Kommune og Naturstyrelsen fastlagt et projektområde med et bruttoareal på 488 hektar, beliggende som vist på Figur 3-1.

Den væsentligste parameter for afgrænsningen af projektområdet har været hensyn til drikkevandsinteresser, herunder sænkningstragtens udbredelse, viden om grundvandsmagasinernes sårbarhed og grundvandsdannelsen.

Med projektområdets bruttoareal menes, at der inden for området forekommer boliger, haver, gårdspladser m.v., som ikke er potentielle skovrejsningsarealer. Desuden erhverves der kun i særlige tilfælde mindre ejendomme, f.eks. når disse har en helt central placering i forhold til sammenbinding og arrondering af skovlandskabet, den rekreative funktion, naturpleje m.v. Baseret på overstående estimeres det, at

skovrejsningen potentielt kan komme til at udgøre et nettoareal på ca. 400 ha, forudsat at alle relevante arealer inden for projektområdet kan erhverves. Det er frivilligt, om man som lodsejer ønsker at sælge jord til det kommende skovrejsningsprojekt, og derfor er det ikke muligt på forhånd at angive det kommende skovareal.

Figur 3-1 Udbredelse af projektområdet med et bruttoareal på 488 ha som er udpeget på baggrund af forundersøgelsen.

3.2 FINANSIERING AF SKOVREJSNINGEN OG SAMARBEJDSAFTALENS VARIGHED

Samarbejdsaftalen præciserer parternes rollefordeling. Aftalen løber i 20 år og kan til hver en tid opsiges eller forlænges af parterne, ligesom den rummer mulighed for justering, herunder udvidelse af partnerskabet med yderligere partnere.

Da det erfaringsmæssigt sjældent er muligt, at erhverve hele det anslåede nettoareal, tager budgettet udgangspunkt i erhvervelse af 350 hektar.

Den projekterede økonomi fremgår af tabellen nedenfor. I alt budgetteres opkøb af skovrejsningsarealer inden for projektområdet og etablering af nye skovlandskaber med tilhørende rekreativ infrastruktur at beløbe sig til ca. 83 mio. kr, hvoraf ca. 63. mio. kr. forventes at gå til erhvervelse af arealer (ejendomme), jf. Tabel 3-1, som viser fordelingen af udgifter mellem parterne.

I tilfælde af, at det ad år viser sig muligt at erhverve mere end 350 hektar af projektområdet, eller at omkostninger for erhvervelser af jord på anden vis overskrider budgettet, kan parterne forhandle en udvidelse af budgetrammen, som et skriftligt tillæg til nærværende aftale.

Horsens Kommune og Horsens Vand A/S medfinansierer projektet ved at afholde hver 30 % af omkostningen til erhvervelse af jord. Naturstyrelsen afholder de resterende 40 % af udgifterne. Parternes respektive medfinansiering af udgifterne til erhvervelse af arealer fremgår af tabellen herunder.

Naturstyrelsen bekoster alle udgifter for etableringen af ny skov- og natur samt anlæg af rekreativ infrastruktur på arealerne. Anlægsudgifter vil forventeligt være ca. 20 mio. kr.

Derudover kan Horsens Kommune og Horsens Vand A/S medfinansiere procesomkostninger og anlæg af faciliteter til friluftslivet, herunder medfinansiering af erhvervelse af bygninger.

Tabel 3-1. Omkostninger til areal erhvervelse og etablering af skov- og natur samt anlæg af rekreativ infrastruktur (baseret på erhvervelse af 350 ha i projektområdet samt en gennemsnitlig anslået hektarpris på 180.000 kr).

Omkostninger	Naturstyrelsen	Horsens Kommune	Horsens Vand A/S	Sum
Arealerhvervelse	25200000	18900000	18900000	63000000
Anlæg af skoven	20000000			20000000
Totalomkostninger	45200000	18900000	18900000	83000000

3.3 PARTERNES ROLLER OG ANSVAR I FORHOLD TIL REALISERING AF SKOVREJSNINGEN

Samarbejdsaftalen er primært en aftale om fordeling af den økonomiske byrde ved etablering af en ny skov.

På baggrund af samarbejdsaftalen kan Naturstyrelsen erhverve ejendomme til skovrejsning. Naturstyrelsen står for det praktiske og administrative arbejde i forbindelse med indgåelse af handler. Offentligheden har adgang til skoven umiddelbart efter erhvervelse.

Efter køb af arealer til skovrejsning gennemfører Naturstyrelsen sammen med Horsens Kommune og Horsens Vand A/S en borgerinddragelsesproces i forbindelse med planlægningen for etablering af skov, lysåbne arealer og friluftsliv på de konkrete arealer. Skoven etableres etapevis, efterhånden som arealer erhverves, og der udarbejdes til hver etape en landskabsplan i samarbejde mellem myndighederne og med inddragelse af borgerne. Der gennemføres en VVM-screening af de konkrete skovrejsningsprojekter for afklaring af de enkelte etapers mulige miljøpåvirkning.

Naturstyrelsen er ansvarlig for, at der etableres almindelige publikumsfaciliteter såsom stier, veje, informationsskilte, rutemarkeringer, borde bænke o. lign. og står for den fremtidige drift og vedligeholdelse heraf. Med afsæt i samarbejdsaftalen kan der optages forhandlinger mellem Naturstyrelsen og kommunen eller andre aktører og partnerskaber omkring etablering, drift og vedligeholdelse af særlige faciliteter for friluftslivet, der ligger ud over hvad der er sædvanligt for Naturstyrelsens projekter. I sådanne tilfælde vil der blive indgået selvstændige aftaler. Ligeledes vil Naturstyrelsen afsøge mulighederne for at indgå partnerskaber med kommunen eller frivillige om mindre driftsopgaver knyttet til naturplejen af arealerne.

3.4 PRÆCISERING AF, HVILKE SERVITUTTER, DER TINGLYSES PÅ EJENDOMMENE

Skovrejsningen, som samarbejdsaftalen muliggør medfører, at der pålægges fredskovpligt på alle dele af de erhvervede arealer, der bliver skovbevokset og på lysåbne arealer i det omfang, det godkendes af myndighed for skovloven (Miljøstyrelsen). Derudover tinglyses en deklaration vedrørende forbud for brug af gødning og pesticider på alle erhvervede arealer. Sammen med fredskovspligten betyder deklarationen, at grundvandsressourcen i princippet vil være varigt beskyttet på de erhvervede arealer, også selv om enkelte lysåbne områder ikke kan pålægges fredskovspligt.

Som følge af parternes medfinansiering tinglyses en deklaration om forkøbsret til i første omgang Horsens Kommune og siden til Horsens Vand A/S, såfremt kommunen ikke ønsker at købe de pågældende arealer. Det betyder, at såfremt Naturstyrelsen senere skal sælge arealer, som parterne har medfinansieret, tilbydes disse at købe arealerne før de udbydes til tredje part.

Horsens Vand A/S får desuden ret til at tinglyse en servitut, der muliggør at have og benytte nuværende og fremtidige drikkevandsboringer og tilhørende ledningsnet på arealerne uden yderligere betaling af vederlag herfor.

Foto 4. Projektområdet benyttes idag til landbrugsdrift.

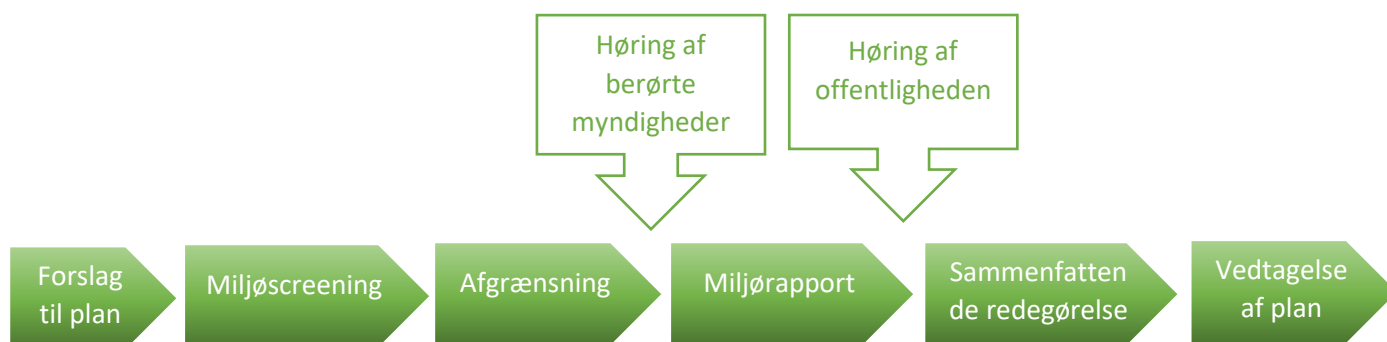
4 HVAD ER EN MILJØVURDERING?

En samarbejdsaftale om skovrejsning mellem Horsens Vand A/S, Horsens Kommune og Naturstyrelsen udgør en plan ifølge miljøvurderingsloven. Det skyldes, at aftalen er et plandokument, som danner grundlaget for den fremtidige skovrejsning i området.

Jf. miljøvurderingslovens § 8, stk. 1, nr. 1 skal myndigheden gennemføre en miljøvurdering af planer og programmer. Planer der fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til projekter indenfor for bl.a. skovbrug og fysisk planlægning er omfattet af lovens bilag 1 og 2. Af bilag 2 fremgår bl.a. jf. 1d: *"Nyplantning og rydning af skov med henblik på omlægning til anden arealudnyttelse"*.

Naturstyrelsen skal gennemføre en miljøvurdering og udarbejde en miljørapport, som skal ledsage aftalen om skovrejsning i den politiske behandling. Miljørapporten skal i offentlig høring og efterfølgende fremlægges til behandling sammen med aftaleforslaget, og en sammenfattende redegørelse skal sammen med miljørapporten ledsage det endelige aftaleforslag.

Processen med miljøvurdering er skitseret i diagrammet herunder.

Formålet med en miljøvurdering er, at der under inddragelse af offentligheden tages hensyn til planer, programmer og projekters sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet.

I miljøvurderingen anvendes miljøvurderingslovens brede miljøbegreb, som omfatter den biologiske mangfoldighed, befolkningen, menneskers sundhed, flora, fauna, jordbund, jordarealer, vand, luft, klimatiske faktorer, materielle goder, landskab, kulturarv, herunder kirker og deres omgivelser og arkitektonisk og arkæologisk arv, større menneske- og naturskabte katastroferisici og ulykker, ressourceeffektivitet, samt det indbyrdes forhold mellem disse faktorer. Både positive og negative miljøpåvirkninger skal indgå i vurderingen.

Miljøvurderingen omfatter en analyse af planens mulige påvirkning af de udvalgte miljøfaktorer på det foreliggende vidensgrundlag. Hvor det er vurderet nødvendigt, er der til vurderingen indhentet yderligere data, hvilket bl.a. er sket i forhold til biologisk mangfoldighed i form af besigtigelse af beskyttet natur. For hver miljøparameter afdækkes påvirkning, herunder om påvirkningen er midlertidig eller permanent, positiv eller negativ, hyppig eller sjælden. Dette holdes op imod områdets sårbarhed over for de pågældende påvirkninger.

I vurderingen skal eventuelle kumulative effekter inddrages. Med kumulativ effekt menes den samlede effekt af den aktuelle plan og andre relevante planer og projekter i området, både eksisterende og planlagte. Hvis analysen viser, at der med stor sandsynlighed vil forekomme væsentlige miljøpåvirkninger, skal det

undersøges, om det er muligt at undgå eller afværge denne påvirkning. Ligeledes skal der om nødvendigt iværksættes overvågning af den mulige væsentlige miljøpåvirkning. Overvågningen beskrives i et overvågningsprogram.

Forud for udarbejdelse af miljørapporten skal der ifølge miljøvurderingslovens § 11 foretages en afgrænsning af miljøvurderingens omfang. Afgrænsningen har til formål at beskrive, hvilke miljøparametre, der skal behandles i miljøvurderingen og indgå i miljørapporten. I afgrænsningsnotatet beskrives også, hvordan miljøvurderingen af hver miljøparameter forventes udført.

Et udkast til afgrænsningsnotat har været i høring hos berørte myndigheder, og på baggrund af bl.a. høringssvarene er endelige afgrænsning af miljørapporten sammenfattet i afgrænsningsnotatet, der er vedlagt som bilag 3.

4.1 METODE FOR MILJØVURDERING

For hver miljøparameter, der indgår i miljøvurderingen beskrives de sandsynlige påvirkninger, som f.eks. kan være:

- Direkte påvirkning af værdier, som følge af aktiviteter eller ændret arealanvendelse (f.eks. påvirkning af natur, kultur eller rekreative forhold).
- Overskridelse af grænseværdier/miljøkvalitetsnormer (f.eks. støj).
- Risiko for ulykker/katastrofer (f.eks. trafiksikkerhed og forureningshændelser).

Der findes ikke en fastlagt terminologi og graduering for miljøpåvirkningens væsentlighed i de tilfælde, hvor påvirkningen ikke kan vurderes efter fastlagte krav eller kriterier i lovgivningen (grænseværdier mv.). I sådanne tilfælde anvendes i denne miljørapport en graduering af påvirkningsgraden som beskrevet i Tabel 4-1 herunder. De enkelte påvirkningers omfang og væsentlighed beskrives og vurderes som udgangspunkt ud fra følgende parametre:

- Geografisk udbredelse
- Varighed og hyppighed
- Karakter, værdi og sårbarhed af de påvirkede værdier

Tabel 4-1. Tabel med beskrivelse af graduering af miljøpåvirkningens væsentlighed.

Påvirkningsgrad	Påvirkningens karakter
Positiv påvirkning	Planen har en positiv effekt i forhold til det pågældende miljøtema.
Neutral/ uden påvirkning	Planen har ingen påvirkning i forhold til det pågældende miljøtema.
Mindre negativ påvirkning	Negative påvirkninger, som er lokalt afgrænsede, ukomplicerede, kortvarige eller uden langtidseffekt og uden irreversible effekter.
Moderat negativ påvirkning	Negative påvirkninger, som har relativt stort geografisk omfang eller langvarig karakter, som sker med tilbagevendende hyppighed eller er relativt sandsynlige og måske kan give visse irreversible, men helt lokale skader på eksempelvis bevaringsværdige kultur- eller naturelementer.
Væsentlig negativ påvirkning	Negative påvirkninger, som har et stort omfang og/eller langvarig karakter, er hyppigt forekommende, og der vil være mulighed for irreversible skader i betydeligt omfang.

Foto 5. Indsigten til Hansted Skov set Vandmøllevej, set fra syd mod nord.

5 AFGRÆNSNING AF MILJØRAPPORTENS INDHOLD

Som indledning til miljøvurderingen er der gennemført en afgrænsning af miljørapportens indhold. Afgrænsningen er beskrevet i et afgrænsningsnotat, som har været fremsendt i høring hos berørte myndigheder. Af afgrænsningsnotatet fremgår de miljøparametre og alternativer til planen, som vurderes at skulle behandles i miljøvurderingen, samt metode og relevant datagrundlag.

Afgrænsningen omfatter således:

- Valg af alternativer, der indgår i miljøvurderingen
- Sandsynlige væsentlige miljøpåvirkninger
- Metode og datagrundlag der forventes anvendt i miljøvurderingen
- Identifikation af gældende planer og programmer af betydning for miljøvurderingen (nærmere beskrevet i afsnit 6 herunder).

5.1 VALG AF ALTERNATIVER

Miljørapporten skal omfatte en kort skitsering af grunden til at vælge, det/de alternativer, der har været behandlet. Dette fremgår af miljøvurderingslovens bilag 4, pkt. h.

Hovedforslaget, der indgår i miljøvurderingen, er det scenarie, hvor samarbejdsaftalen om skovrejsning vedtages. Eneste alternativ, der vil indgå i miljøvurderingen, er referencescenariet (0-alternativet), hvor den nuværende miljøstatus og dens sandsynlige udvikling beskrives, hvis aftalen om skovrejsning ikke vedtages.

I miljøvurderingen behandles således følgende alternativer:

- Hovedforslaget: Forslag til samarbejdsaftale om skovrejsning ved Højballegårdværket vedtages
- Referencescenariet: Forslag til samarbejdsaftale om skovrejsning ved Højballegårdværket vedtages ikke

Hovedforslaget kaldes i det følgende for "Forslaget", idet der ikke indgår andre forslag i miljøvurderingen.

5.2 VURDERING AF MILJØTEMAER

Valg af miljøtemaer, der indgår i vurderingen af samarbejdsaftalens påvirkninger, er en indledende gennemgang (miljøscreening) og vurdering af skovrejsningsaftalens mulige påvirkning af en lang række miljøparametre, som er defineret ud fra miljøvurderingslovens brede miljøbegreb. Skemaet, der er benyttet til denne miljøscreening, udgør en del af afgrænsningsnotatet (vedlagt som bilag 3).

Afgrænsningen af miljørapportens indhold benyttes til at identificere de miljøtemaer, hvor der kan forekomme en mulig væsentlig miljøpåvirkning som følge af planens realisering. Samtidig frasorteres i afgrænsningen de miljøparametre, som skovrejsningsaftalen åbenlyst ikke vil medføre påvirkning af, eller hvor påvirkningen vurderes at være ubetydelig eller ikke-væsentlig. Disse forhold undersøges ikke nærmere og indgår ikke i miljørapporten.

De miljøtemaer, som i screeningen er vurderet at kunne medføre risiko for væsentlig miljøpåvirkning, indgår i afgrænsningsnotatet som de temaer, der skal undersøges nærmere i miljøvurderingen. I afgrænsningsnotatet er det nærmere beskrevet, hvordan disse miljøparametre undersøges.

5.3 HØRING AF BERØRTE MYNDIGHEDER

Berørte myndigheder har haft afgrænsningsnotatet i høring i perioden 13. juni 2022 til 1. juli 2022 og har derved haft lejlighed til at påvirke valget af miljøtemaer, der skal vurderes, samt datagrundlag og metode for vurderingen.

Følgende berørte myndigheder har haft afgrænsningsnotatet i høring: Museum Horsens, Horsens Kommune, Region Midtjylland, Kirkeministeriet, Energinet, Miljøstyrelsen, Landbrugsstyrelsen og Slots og Kulturstyrelsen.

Der er indkommet høringssvar fra myndighederne vist i Tabel 5-1, hvor høringssvaret er gengivet i resuméform. I de følgende afsnit er høringssvarende uddybet og kommenteret.

Tabel 5-1. Resumé af høringssvar fra berørte myndigheder.

Organisation/myndighed	Høringssvar
Energinet	Energinet opfordrer til, at der tages hensyn til eltransmissionsanlæg, 400 kV luftledning Hatting-Malling (mast nr. 30-43) ved, at der ikke sker skovrejsning inden for servitutarealet, samt at hensynet til elanlægget indarbejdes i miljørapporten. Til høringssvaret er vedlagt kort med servitutareal og respektafstand samt tinglyst servitut for luftledningen.
Museum Horsens	Museum Horsens bemærker, at miljøvurderingen bør omfatte fortidsminder og arkæologiske interesser.
Horsens Kommune	<p>Landskab</p> <p>Screeningen, der ligger til grund for afgrænsningsrapporten, har ikke forholdt sig til udpegningen bevaringsværdigt landskab</p> <p>Området ligger i "Gedved Bakkelandskab" i Horsens Kommunes landskabsplan. Forholdet til landskabsplanen bør indgå i planlægningen af skovens udformning og visuelle karakter.</p> <p>Landbrug</p> <p>Der er flere erhvervsmæssige husdyrbrug indenfor området.</p> <p>Indenfor området er der i kommuneplanen udpegede "Områder til store husdyrbrug" og skovrejsningen vil reducere arealet der er til rådighed til placering af store husdyrbrug.</p> <p>Der er ligeledes områder udpeget som "værdifuldt landbrugsområde" og Horsens Kommune bemærker, at dette også omfatter skovbrug.</p> <p>Miljøvurderingen bør indeholde en vurdering af de fremtidige muligheder for drift af husdyrbrug i området.</p>

	Desuden bemærker Horsens Kommune, at fortidsminder og arkæologi også anføres som en parameter, der skal undersøges nærmere.
Slots- og Kulturstyrelsen	Slots- og Kulturstyrelsen bemærker, at der er divergerende oplysninger i afgrænsningsnotatet vedr. bygge- og beskyttelseslinjer, herunder fortidsmindebeskyttelseslinjen. Styrelsen bemærker, at der ikke vil ske dybdepløjning jf. Naturstyrelsens retningslinjer.
Miljøstyrelsen	Miljøstyrelsen gør opmærksom på, at skoven automatisk vil blive fredskovspligtig, da den ejes af stat eller kommune, samt at staten/kommunen skal meddele dette til Miljøstyrelsen.

5.3.1 HØRINGSSVAR FRA ENERGINET ELTRANSMISSION A/S

ELTRANSMISSIONSANLÆG

Energinet Eltransmissions 400 kV luftledning Hatting-Malling (mast nr. 30-43) forløber hen over ejerlavene Hansted By, Hansted, Kannerup Gde., Hansted, Serridslev By, Nebel og Blødd By, Nebel, som skovrejsningsområdet omfatter. Høringssvaret er vedlagt kort med servitutareal og respektafstand i elanlægget.

Luftledningen er sikret ved uopsigelige tinglyste rådighedsservitutter. Planlægningen af elnettet er baseret på lovgivningsmæssige rammer, Energistyrelsens fastlagte forudsætninger for udviklingen i elforbrug, produktions- og handelskapacitet samt offentliggjorte kriterier for elnettets dimensionering. Energinet Eltransmission henviser til Energinets hjemmeside.

Energinet Eltransmission oplyser, at der foreløbigt ikke er planer for ændringer af 400 kV luftledningen Hatting-Malling herunder kabellægning af linjen.

HENSYNET TIL ELANLÆG

Det er en statslig interesse, at kommuneplanlægningen tager hensyn til nationale og regionale anlæg, herunder energiforsyningsanlæg, jf. afsnit 4.2 i ['Oversigt over nationale interesser i kommuneplanlægningen'](#).

Energinet Eltransmission opfordrer ligeledes også Naturstyrelsen til at indarbejde retningslinjer for beliggenheden af Energinet Eltransmissions elanlæg i afgrænsningsnotatet/rapporten, samt at vise elanlægget i et kortbilag, så den senere arealudnyttelse i forbindelse med skovrejsning kan indrettes med hensyn til elanlæggets tilstedeværelse.

Energinet Eltransmission har en forventning om, at elanlægget efterfølgende medtages i behandlingen af miljøvurderingen og indarbejdes i miljørapporten.

Det bemærkes, at Eltransmissions eltransmissionsanlæg er nævnt i forundersøgelsesrapporten 'Højballegård skovrejsning – forundersøgelsesrapport-1april' i afsnittet '6. Bygge- og beskyttelseslinjer og Tekniske anlæg' underafsnit '5.8 Tekniske anlæg' samt vist på kort, men eltransmissionsanlægget er ikke nævnt i afgrænsningsnotatet.

I servitutarealet for luftledningsanlæg tillader Energinet Eltransmission ikke skovrejsning samt beplantning med træer og buske, hvis denne må antages at blive højere end 3 m.

Beplantning uden for servitutarealet kan ske såfremt det sikres, at træer og buske ikke kan vælte og beskadige elanlægget, jf. Sikkerhedsstyrelsens hjemmeside om "[Beskæring af træer i nærheden af luftledninger](#)".

RESPEKTAFASTAND OG ARBEJDSINSTRUKS

Af sikkerhedshensyn anbefaler Energinet Eltransmission, at der holdes en respektafstand på 15 m til nærmeste luftledning, når man planlægger beplantning.

Respektafstanden skal give betryggende sikkerhed ved arbejde i nærheden af elforsyningsanlæg eller ved uheld og ulykker. Inden for respektafstanden er der restriktioner efter 'Bekendtgørelse om sikkerhed for udførelse af ikke-elektrisk arbejde i nærheden af elektriske anlæg', BEK nr. 1112 af den 18/08/2016.

Der skal derfor indhentes en arbejdsinstruktion, når der arbejdes i en højde over 3 m fra eksisterende terræn inden for en afstand på 15 m fra yderste fase/ledning.

Det betyder, at den enkelte entreprenør, som arbejder i nærheden af Energinet Eltransmissions højspændingsanlæg dels skal søge arbejdsinstruktion hos Energinet Eltransmission på mail; arbejde-naer-el@energinet.dk, og dels returnere arbejdsinstruktionen i underskrevet stand, inden arbejdet påbegyndes.

Energinet Eltransmission henviser til folder om arbejdsforhold nær strømførende ledninger "Pas på ledningerne og livet".

Energinet Eltransmission henviser til den nationale tjeneste Geodata-info, som giver adgang til eltransmissionsnettet i form af centerlinje og opmærksomhedzone for restriktioner omkring hhv. luftledningsanlæg og jordkabelanlæg på >100 kV.

ØVRIGE BEMÆRKNINGER

Energinet Eltransmission oplyser, at der foreløbigt ikke er planer for ændringer af 400 kV luftledningen Hatting-Malling herunder kabellægning af linjen.

5.3.2 HØRINGSSVAR FRA MUSEUM HORSSENS

Museum Horsens bemærker, at miljøvurderingen bør omfatte fortidsminder og arkæologiske interesser.

5.3.3 HØRINGSSVAR FRA HORSSENS KOMMUNE

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER VEDR. LANDSKAB

I miljøscreeningsskemaet under "landskabelig bevaringsværdier" har man ikke forholdt sig til det bevaringsværdige landskab – blot konstateret, at der er tale om en stribe i den sydvestlige del ind mod Hansted Skov. Det vurderes, at der bør tages yderligere stilling. Potentielt bør det udtages af projektarealet ellers bør der redegøres for påvirkningen. Der bør ikke sætte kryds ved neutral før ovenstående er belyst. Området er beliggende indenfor "Gedved Bakkelandskab", her er der følgende anbefalinger til skovrejsning:

"Det vurderes muligt at indpasse små områder med ny skov i området, så det understøtter landskabets eksisterende bevoksningsstruktur. Dog vurderes store skovområder eller udbredt skovrejsning at kunne ændre landskabets rumlige og visuelle karakter. Inden for delområdet Gedved-Egebjerg bylandskab kan der

indpasses skov som en del af bylandskabets karakter, ligesom skov kan bruges i byrandene til at mindske byens visuelle prægning af de omgivende landskaber.

De øvrige delområder bør friholdes for skov af hensyn til at opretholde landskabskarakteren.

Undtagelsen er den sydlige del af Lille Hansted Ådal, hvor det vurderes at styrke landskabskarakteren i dalen, at der laves en beplantningsmæssig bearbejdning af overgangen mellem dalen og byen.”

Ovenstående bør indgå i planlægningen af skovens udformning og visuelle karakter.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER VEDR. LANDBRUG

Det fremgår af forundersøgelsen, at der er flere erhvervsmæssige husdyrbrug, herunder tre med miljøgodkendte husdyrproduktioner. Inden for aftaleområdet er der udpeget arealer som i kommuneplanen er omfattet af Områder til store husdyrbrug. Ved udpegningen i kommuneplanen er det vurderet, at der er færre begrænsninger (lugt og ammoniak) for et husdyrbrug, som ønsker at etablere sig eller udvide sin produktion inden for udpegningen, end der vil være for et husdyrbrug som ligger uden for udpegningen. Da arealer med skov er udtaget af udpegningen til placering af store husdyrbrug, vil skovrejsningen reducere arealet, der er til rådighed til placering af store husdyrbrug.

Under afgrænsningens punkt om ”Ressourceeffektivitet, arealressourcer” fremgår det, at hele området er udpeget som særligt værdifuldt landbrugsområde. Udtagning af de pågældende landbrugsarealer vurderes ikke at have væsentlig påvirkning af landbrugshvervet på kommunalt eller nationalt plan. Idet området er udpeget i kommuneplanen som særligt værdifuldt landbrugsområde, hvor landbrugets interesser skal varetages, bør det dog for forståelsens skyld fremgå, at retningslinjen definerer jordbrugsmæssig anvendelse, som land- og skovbrug og gartnerier, og at skovrejsningen derfor ikke er i modstrid med udpegningen.

Skovrejsningen påvirker husdyrbrug i området. Afgrænsning af miljørapporten indeholder imidlertid ikke en beskrivelse af påvirkningen af områdets muligheder for fortsat drift af husdyrbrug. Under befolkning, socioøkonomiske forhold er dette beskrevet som værende negativ og med høj sandsynlighed. Derfor bør dette belyses nærmere.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER VEDR. FRILUFTSLIV

I afgrænsningsnotatets afsnit 3 Miljøvurdering af samarbejdsaftalen står der, at ”Som fremtidig lodsejer, er Naturstyrelsen myndighed på samarbejdets vegne”. Kommunen bemærker, at benævnelserne ”lodsejer” og ”myndighed” bør præciseres.

Det bemærkes, at fortidsminder og arkæologi også anføres som en parameter, der miljøvurderes, og at der mangler begrundelser, metode og datagrundlag for miljøvurdering af miljøparametrene Bygge- og beskyttelseslinjer.

KOMMUNENS ØVRIGE BEMÆRKNINGER

Horsens Kommune bemærker, at påvirkningen af fortidsminder og arkæologi også bør undersøges nærmere, samt at der under bygge- og beskyttelseslinjer ikke fremgår begrundelse, metode og datagrundlag for miljøvurderingen.

Kommunen har ikke bemærkninger til afgrænsningsnotatet for så vidt angår grundvand og natur.

5.3.4 HØRINGSSVAR FRA SLOTS- OG KULTURSTYRELSEN

Slots- og Kulturstyrelsen bemærker, at der er divergerende oplysninger i afgrænsningsnotatet vedrørende fortidsmindebeskyttelseslinjen, idet der ét sted i skemaet står, at der udover skovbyggelinjen ikke er bygge- og beskyttelseslinjer i projektområdet, mens der et andet sted står, at der er fortidsmindebeskyttelseslinjer omkring gravhøje i Hansted Skov. Det bemærkes derudover, at der ikke vil ske dybdepløjning (jf. Naturstyrelsens retningslinjer for skovrejsning).

5.3.5 HØRINGSSVAR FRA MILJØSTYRELSEN

Miljøstyrelsen bemærker, at de i forhold til skovloven ikke bemærkninger til afgrænsningen. Styrelsen gør opmærksom på, at arealer der opfylder skovlovens krav til at være skov, automatisk er fredskov, hvis arealet ejes af stat eller en kommune, hvilket stat og kommune skal meddele Miljøstyrelsen. På øvrige arealer skal der ansøges om fredskovspåleggelse efter skovlovens § 4, såfremt der ønskes fredskovspligt på disse arealer.

5.3.6 BEMÆRKNINGER TIL HØRINGSSVARENE

De indkomne høringssvar tages til efterretning, og afgrænsningsnotatet tilrettes. Der er opmærksomhed på områdets servitutter, og fremtidig projektering af konkrete arealer vil respektere servitutter, herunder servitutter tilknyttet Energinet Eltransmissions ledningsanlæg, herunder vedrørende beplantering, respektafstande mv. Kort, der viser ledningsanlægget vil indgå i miljørapporten.

Forholdet til og påvirkningen af gældende planlægning vil indgå i miljørapporten, herunder også til Horsens Kommunes Landskabsplan, samt til de i kommuneplanen udpegede områder med "Bevaringsværdigt landskab", "Værdifuldt landbrugsområde samt "Områder til store husdyrbrug". Desuden tilrettes afgrænsningsnotatet, så fremtidig landbrugsdrift i området medtages i miljøvurderingen. Derudover medtages fortidsminder og arkæologiske interesser, fortidsmindebeskyttelseslinjen og eksisterende fredskov i miljøvurderingen.

Miljøstyrelsens oplysninger om fredskovspligt tages ligeledes til efterretning. Til Slots- og Kulturstyrelsens høringssvar vedr. bygge- og beskyttelseslinjer bemærkes, at det er korrekt, at en enkelt fortidsmindebeskyttelseslinje berører projektområdet. Dette forhold behandles i miljøvurderingen.

5.4 ENDELIG AFGRÆNSNING AF MILJØRAPPORTEN

Gennemgangen af samtlige miljøparametre (miljøscreening og afgrænsning) samt høringen af berørte myndigheder har resulteret i, at følgende miljøparametre er udvalgt til nærmere vurdering og dermed behandles i miljørapporten:

- Biologisk mangfoldighed, flora og fauna
 - o Beskyttede naturområder
 - o Økologiske forbindelser
 - o Natura 2000-områder
 - o Bilag IV-arter
 - o Fredskov
 - o Skovbyggelinje
 - o Fortidsmindebeskyttelseslinje
- Grundvand og drikkevand
- Overfladevand
- Landskab
- Fortidsminder og arkæologiske interesser
- Luft og klima
- Befolkning og sundhed
 - o Rekreative forhold
 - o Opkøb af ejendomme til skovrejsning
 - o Landbrugsdrift i området
 - o Skyggepåvirkning
 - o Skovbyggelinje fra den nye skov

Det endelige afgrænsningsnotat inklusiv miljøscreening kan ses i sin fulde længde i vedlagte bilag 3.

I forhold til den videre miljøvurderingsproces er der efter høringen af berørte myndigheder foretaget følgende ændringer i afgrænsningsnotatet: Skovrejsningens betydning for fortidsminder, beskyttelseslinjer omkring disse samt arkæologiske interesser er medtaget i miljøvurderingen.

Det bevaringsværdige landskab indgår i afgrænsningen som en miljøparameter, der skal miljøvurderes, hvilket i miljøvurderingen indgår i afsnittet Landskab. Desuden er påvirkningen af eksisterende fredskov medtaget i miljøvurderingen. Påvirkningen af landbrug er ligeledes medtaget i miljøvurderingen og indgår i afsnittet Befolkning og sundhed.

Ændringerne i afgrænsningen omfatter alene suppleringer i forhold til afgrænsningsnotatet. Samtlige miljøparametre, som indgår i afgrænsningsnotatet, der blev fremsendt i høring, indgår fortsat i miljøvurderingen.

6 LOV- OG PLANGRUNDLAG

Miljøvurderingen af samarbejdsaftalen bygger på en vurdering af, om aftalen vurderes at være i overensstemmelse eller konflikt med miljømål fra lovgivning og planlægning, der er relevante for eller kan blive berørt af samarbejdsaftalens vedtagelse og realisering.

I dette afsnit redegøres for det gældende lov- og plangrundlag, der vurderes at have betydning for miljøvurderingen af forslaget til samarbejdsaftalen.

6.1 MILJØVURDERINGSLOVEN

Miljøvurderingen af forslaget til samarbejdsaftalen gennemføres i medfør af Lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)³.

Lovens formål er at sikre et højt miljøbeskyttelsesniveau og at bidrage til integrationen af miljøhensyn under udarbejdelsen og vedtagelsen af planer og programmer og ved tilladelse til projekter med henblik på at fremme en bæredygtig udvikling, ved at der gennemføres en miljøvurdering af planer, programmer og projekter, som kan få væsentlig indvirkning på miljøet.

Miljøvurderingsprocessen er beskrevet i afsnit 4.

De konkrete skovrejsningsprojekter, som efterfølgende ønskes realiseret inden for projektområdet, skal VVM-screenes efter miljøvurderingsloven. Screeningen skal afklare, om de enkelte konkrete projekter skal miljøkonsekvensvurderes.

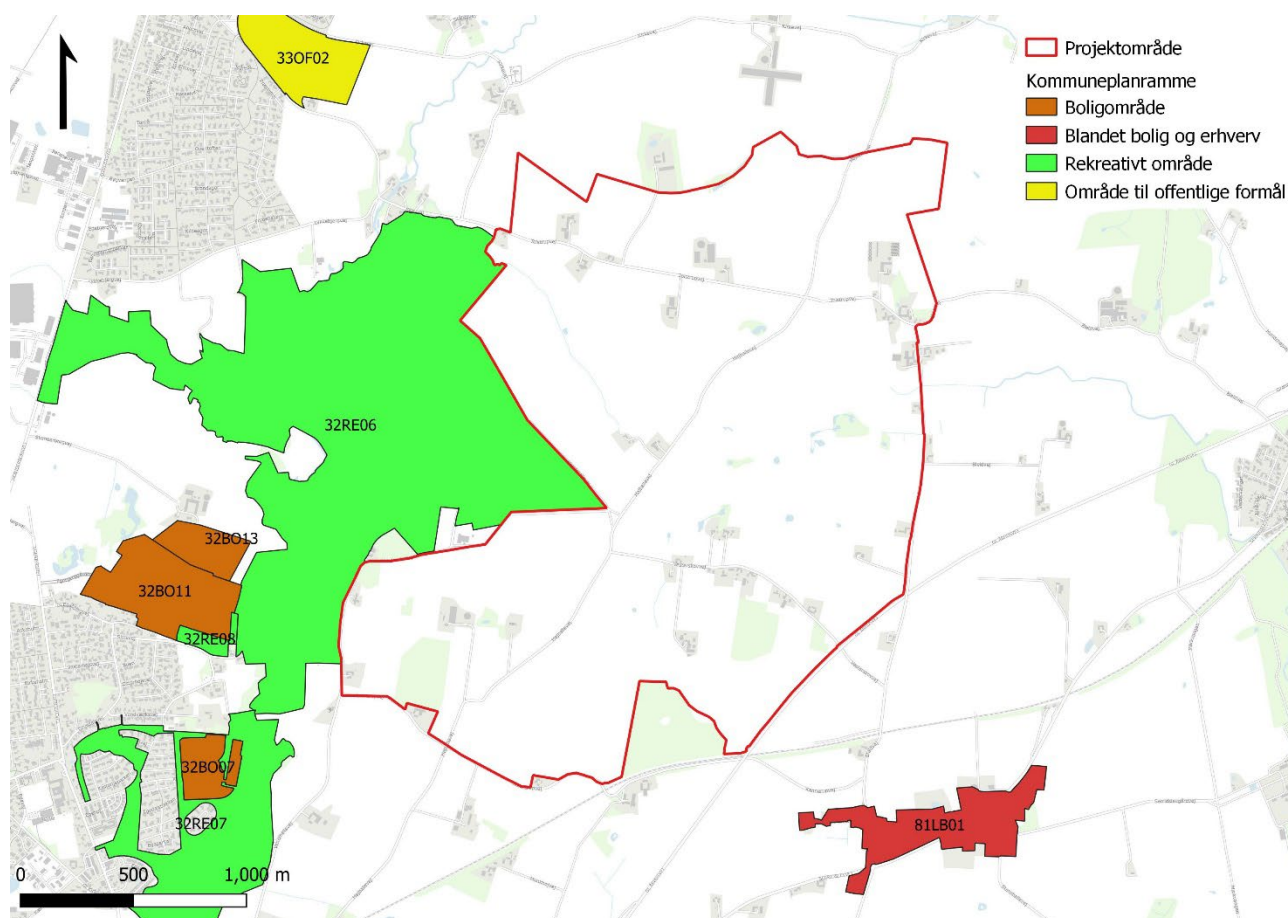
³ Lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27/10/2021 af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)

6.2 HORSENS KOMMUNES KOMMUNEPLAN 2021-2033

I dette afsnit beskrives de rammer og retningslinjer i Horsens Kommunes Kommuneplan 2021-2033⁴, som vurderes relevante i forhold til skovrejsningsaftalen.

6.2.1 KOMMUNEPLANENS RAMMER

Projektområdet er ikke omfattet af kommuneplanrammer. Hansted Skov umiddelbart vest for projektområdet er i den seneste kommuneplan (2021-2033) udlagt som rekreativt område, se Figur 6-1.

Figur 6-1 Kommuneplanrammer omkring projektområdet fra Horsens Kommuneplan 2021-2033.

⁴ [Kommuneplan 2021 \(horsens.dk\)](https://horsens.dk/kommuneplan)

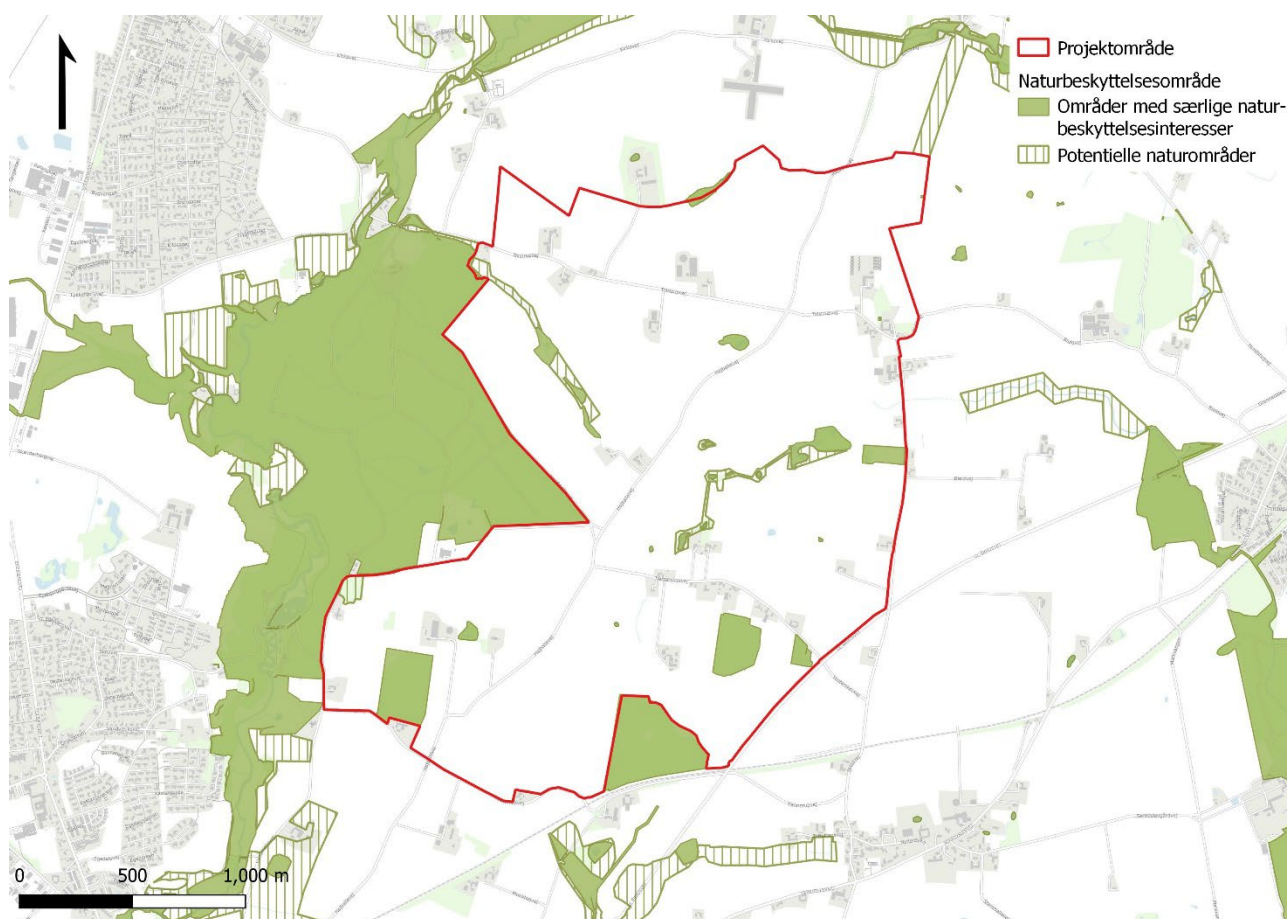
6.2.2 KOMMUNEPLANENS RETNINGSLINJER

Retningslinje 3.1. Naturbeskyttelse

Inden for projektområdet findes mindre områder, der er registreret som beskyttede naturtyper efter naturbeskyttelseslovens § 3. Disse områder er i kommuneplanen udpeget som områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser (Figur 6-2). Derudover er der tilstødende områder, der er registreret som potentielle naturområder. Disse har til formål at forbedre sammenhængen mellem eksisterende naturarealer, og dermed forbedre forholdene for dyr og planter.

I områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser vil Horsens Kommune prioritere indsatser, der bevarer og udvikler biodiversiteten samt forbedrer adgangen til naturen. De potentielle naturområder skal som udgangspunkt friholdes for byggeri, anlæg og arealanvendelse, der forringer mulighederne for i fremtiden at skabe nye naturområder.

I henhold til gældende retningslinjer for statslig skovrejsning indarbejdes de beskyttede naturområder oftest som karaktergivende lysåbne områder i skoven eller som karakterelement i et større lysåbent strøg. Skovrejsningen, som samarbejdsaftalen muliggør, vil kunne bidrage til at øge naturværdierne i området og vurderes dermed at være i overensstemmelse med kommuneplanens retningslinje for naturbeskyttelse.

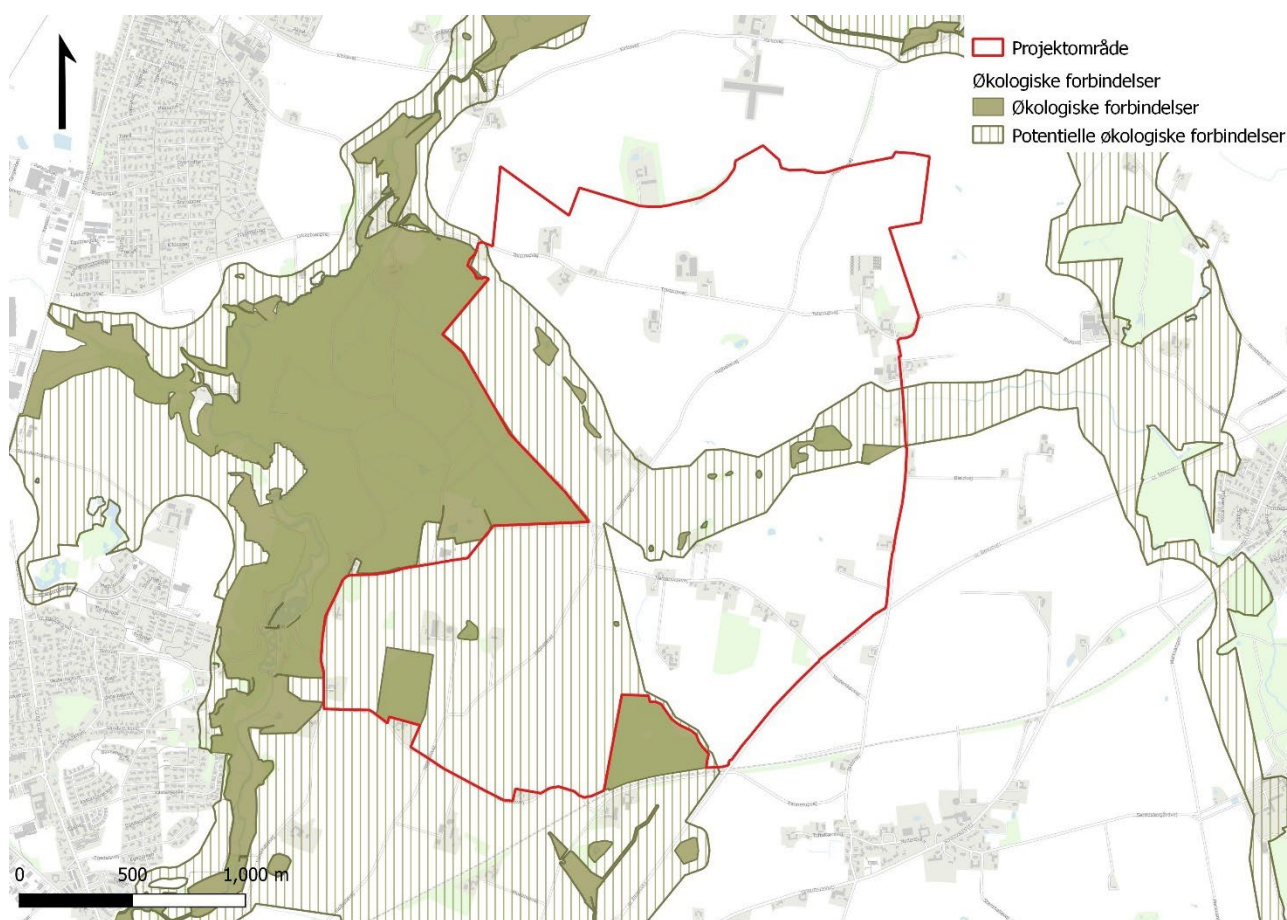
Figur 6-2 Særlige naturbeskyttelsesinteresser og potentielle naturområder fra Horsens Kommuneplan 2021-2033.

Retningslinje 3.2. Økologiske forbindelser

Udpegningen af økologiske forbindelser indenfor projektområdet er sammenfaldende med udpegningen af områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser (Figur 6-3). De potentielle økologiske forbindelser er sammenfaldende med potentielle naturområder, og derudover skaber de økologiske forbindelser sammenhæng mellem naturområder.

De økologiske forbindelser skal friholdes for byggeri, anlæg og arealanvendelse, der forringer forbindelsens kvalitet og de potentielle økologiske forbindelser skal som udgangspunkt friholdes for byggeri og anlæg.

Skovrejsning vil kunne bidrage til at opretholde og styrke de økologiske forbindelser, og det vurderes derfor, at skovrejsning inden for projektområdet ikke vil være i strid med kommuneplanens udpegning af økologiske forbindelser. Skovrejsningen kan derimod styrke disse og forøge muligheden for spredning af vilde dyr og planter. Påvirkningen af økologiske forbindelser indgår i miljøvurderingens afsnit 7.1.3.

Figur 6-3. Økologiske forbindelser og potentielle økologiske forbindelser fra Horsens Kommuneplan 2021-2033.

Retningslinje 3.3. Grønt Danmarkskort

Formålet med Grønt Danmarkskort er at bidrage til et sammenhængende naturnetværk og at naturbeskyttelsesinteresserne varetages i planlægningen. Inden for Grønt Danmarkskort skal biodiversiteten sikres i Horsens Kommune. Indenfor projektområdet består Grønt Danmarkskort af områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser og potentielle naturområder samt økologiske forbindelser og potentielle økologiske forbindelser.

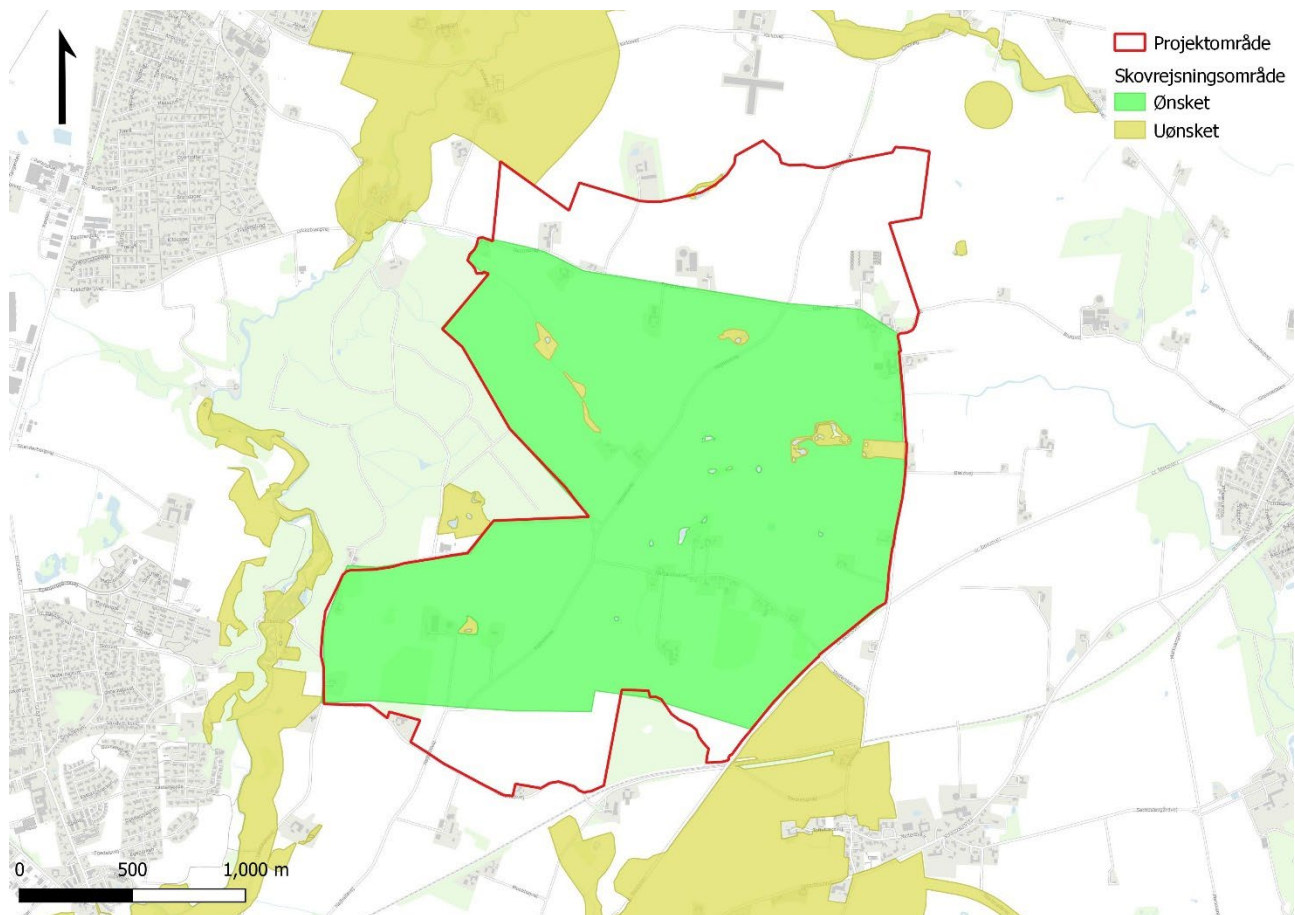
Indenfor Grønt Danmarkskort skal kvaliteten af eksisterende natur søges forbedret, og ny natur skal søges realiseret, således at natur- og biodiversitetsværdierne bevares og udvikles frem mod større og bedre sammenhængende naturområder.

Skovrejsning vil kunne bidrage til dette, og det vurderes, at skovrejsning inden for projektområdet ikke vil være i strid med, men omvendt kunne understøtte kommuneplanens udpegning af Grønt Danmarkskort.

Retningslinje 3.6. Skovrejsning

Langt størstedelen af projektområdet er i kommuneplanen udpeget som område, hvor skovrejsning er ønsket (Figur 6-4). Der er mindre områder inden for projektområdet, hvor skovrejsning er uønsket, og disse er sammenfaldende med de enge og moser inden for projektområdet, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Der vil blive taget hensyn til disse områder ved den endelige skovrejsning, og områderne vil kunne indgå i projektområdet som lysåbne naturområder, men der vil ikke ske egentlig skovrejsning i de beskyttede naturområder, som er omfattet af udpegningen "skovrejsning uønsket". Dermed vil skovrejsningen være i overensstemmelse med kommuneplanens retningslinjer for skovrejsning.

Figur 6-4. Skovrejsningsområder, hvor skovrejsning er hhv. ønsket og uønsket, fra Horsens Kommuneplan 2021-2033.

Retningslinje 3.5. Landskab

Horsens Kommune har inddelt kommunen i 17 landskabsområder, og projektområdet er beliggende i Gedved Bakkelandskab. Projektområdet er ikke omfattet af de i kommuneplanen udpegede større sammenhængende landskaber. En smal stribe af projektområdets sydvestlige del er i kommuneplanen udpeget som bevaringsværdigt landskab, se Figur 6-5. Dette område omfatter to beboelsesjendomme med tilhørende haver, hvoraf størstedelen ikke forventes inddraget til skovrejsning. Skovrejsningen vurderes derfor ikke at være i konflikt med kommuneplanens landskabsudpegninger.

Vurderingen af skovrejsningen i forhold til Horsens Landskabsplan behandles og skovrejsningsaftalens påvirkning af landskabet indgår i miljøvurderingen, se afsnit 7-4.

Figur 6-5 Kommuneplanens udpegning af bevaringsværdigt landskab er vist sammen med projektområdet. Mod sydvest i projektområdet ses et mindre ovelap.

Retningslinje 3.7. Geologiske bevaringsværdier

Projektområdet ligger i et område, der i kommuneplanen er udlagt som større geologisk rammeområde, der dækker godt 75% af kommunens areal; Det midtjyske Søhøjland. Projektområdet ligger ikke i et område, der er udpeget som område med specifikke geologiske bevaringsværdier.

Indenfor større geologiske rammeområder skal der jf. kommuneplanen tages hensyn til landskabshensyn. Påvirkningen af landskabet behandles i afsnit 7-4.

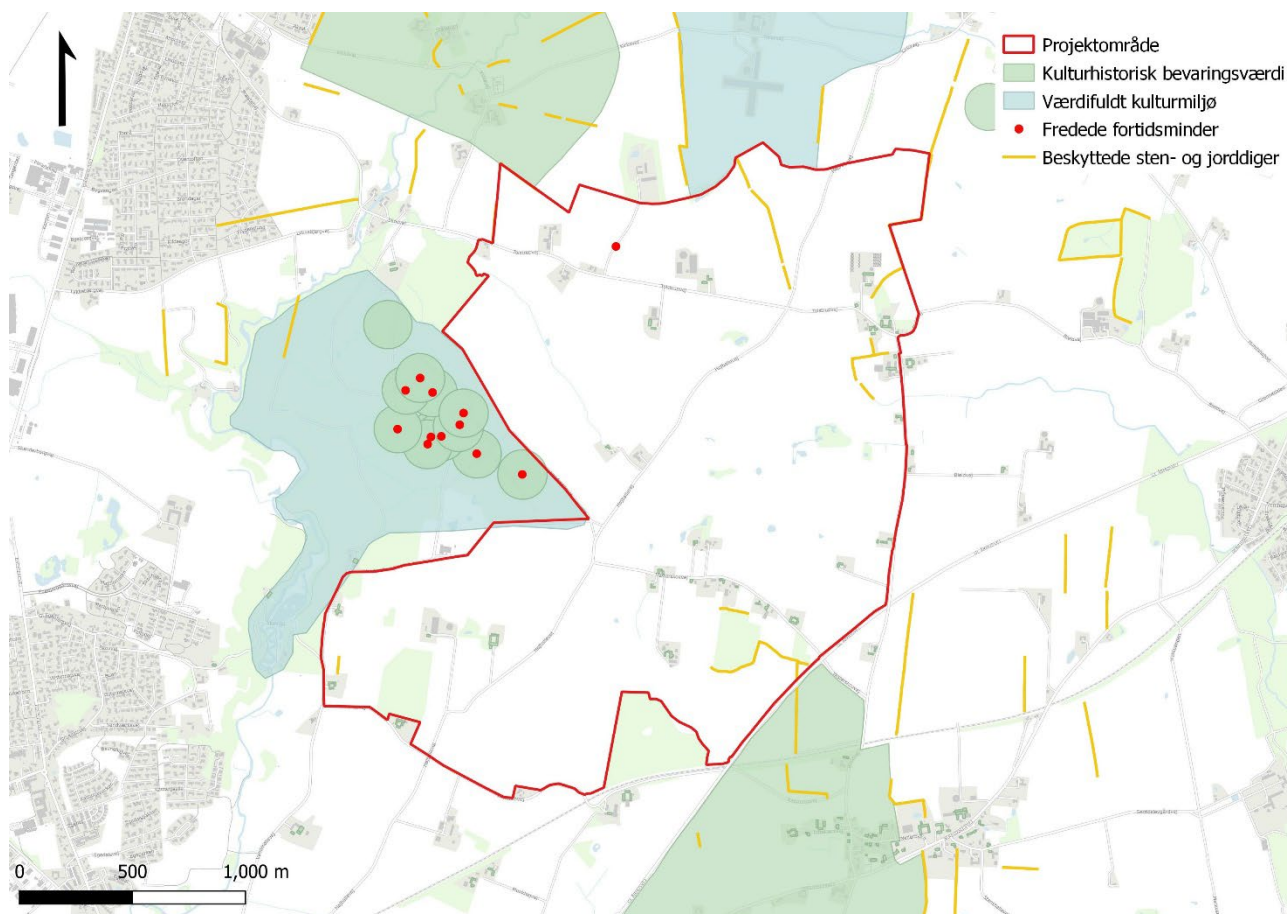
Retningslinje 4.5. Fortidsminder og kulturarvsarealer

Hansted Skov, som ligger lige vest for projektområdet, er i kommuneplanen udlagt som område med værdifuldt kulturmiljø (Figur 6-6). I Hansted skov er der en række fredede fortidsminder: Et af disse er en rundhøj, hvis fortidsmindebeskyttelseslinje strækker sig 16 meter ind i projektområdet.

Indenfor projektområdet er der et enkelt fredet fortidsminde, som består af en vildtbaneafmærkning, der ikke afkaster en fortidsmindebeskyttelseslinje. Indenfor projektområdet er der enkelte sten- og jorddiger, som er beskyttet efter museumsloven, og disse diger indgår i kommuneplanens udpegning af områder med kulturhistorisk bevaringsværdi.

Ifølge kommuneplanens retningslinje 4.5 skal der i planlægning, pleje og formidling tages hensyn til både synlige og usynlige fortidsminder samt kulturarvsarealer. Der skal også tages hensyn til beskyttede sten- og jorddiger og kun i ganske særlige tilfælde tillades ændringer af disse.

Statslig skovrejsning vil som udgangspunkt ikke være i konflikt med kommuneplanens udpegninger vedrørende fortidsminder og kulturarv, blandt andet fordi der ikke dybdepløjes, og idet arealer med beskyttede diger, fredede fortidsminder, fortidsmindebeskyttelseslinjer friholdes for skovrejsning. Der skal ifølge retningslinjerne for statslig skovrejsning tages hensyn til både kulturmiljø og landskab. Skovrejsningens påvirkning af fortidsminder og arkæologiske interesser behandles i afsnit 7.5.

Figur 6-6 Værdifulde kulturmiljøer, områder med kulturhistorisk bevaringsværdi, fredede fortidsminder og beskyttede sten- og jorddiger fra Horsens Kommuneplan 2021-2033. Digerne er også vist, idet de er omfattet af kommuneplanens udpegning af områder med kulturhistorisk bevaringsværdi.

Retningslinje 6.5. Højspændingsledninger og naturgasledninger

Der forløber en 400 kW højspændingsluftledning tværs gennem projektområdet, se Figur 6-7 og Foto 6. Ledningsanlægget er sikret ved tinglyste servitutter. Indenfor servitutarealet må der bl.a. ikke etableres beplantning i form af træer og buske der bliver højere end 3 m. Der vil blive taget hensyn til højspændingsledningerne og deres servitutarealer under den endelige skovrejsning.

Figur 6-7 En højspændingsledning forløber tværs gennem projektområdet.

Foto 6. Højspændingsanlægget, der krydser projektområdet

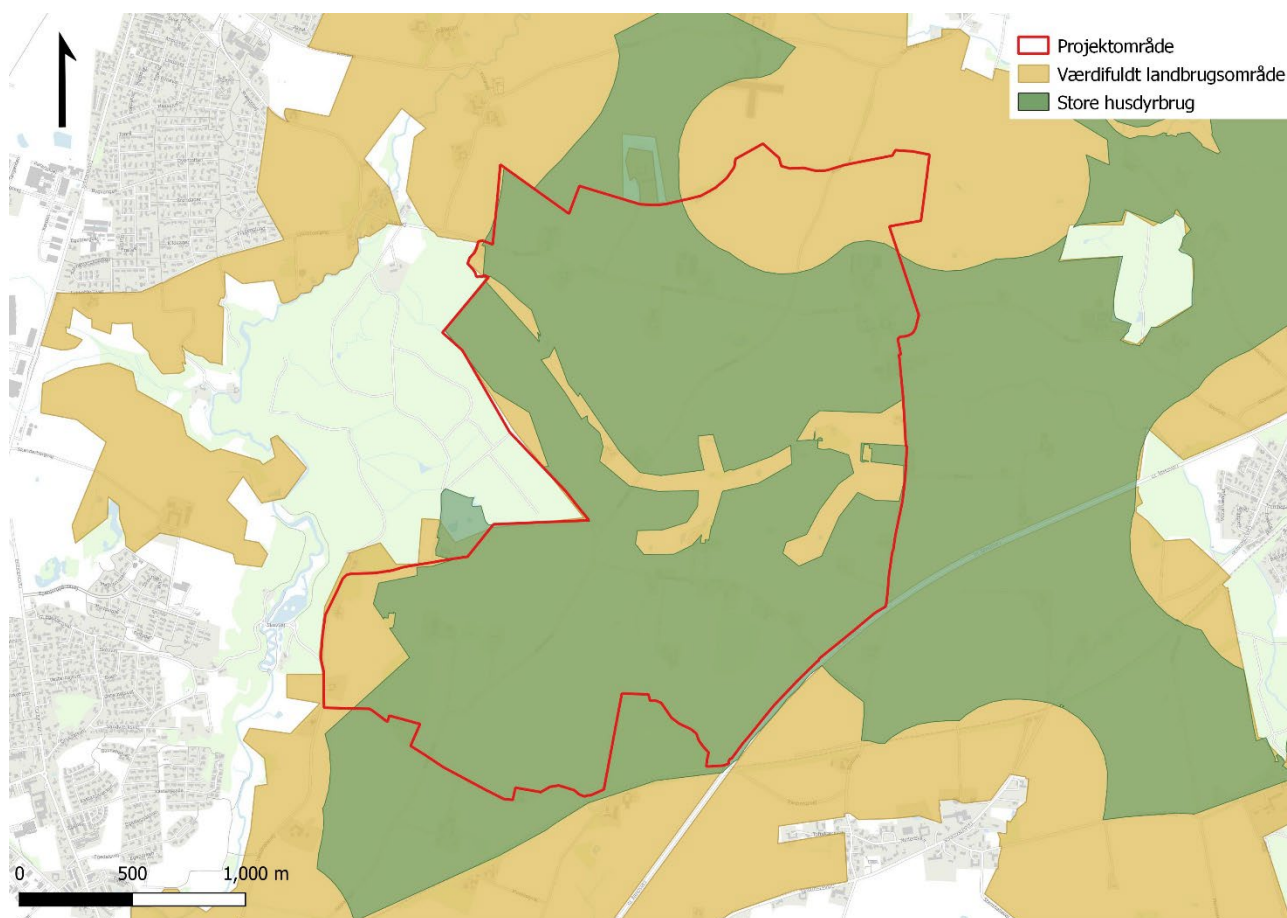
Retningslinje 7.1. Særligt værdifulde landbrugsområder og 7.2. Store husdyrbrug

Hele projektområdet er omfattet af kommuneplanens udpegning af særligt værdifulde landbrugsområder i kommuneplanen (Figur 6-8). Formålet med denne udpegning er at sikre landbrugserhvervet gode udviklingsmuligheder, samt at udviklingen sker på et bæredygtigt grundlag, hvor der også tages hensyn til naturen, miljøet og lokalsamfundet.

Områder udpeget som særlige værdifulde landbrugsområder skal i videst muligt omfang friholdes for aktiviteter, der kan hindre landbrugserhvervets udviklingsmuligheder. Retningslinjen er ikke til hinder for aktiviteter, som er en del af den landbrugsmæssige drift, som f.eks. etablering eller pleje af skov, natur osv. Der skal udvides tilbageholdenhed med at inddrage arealer til ikke-jordbrugsmæssige forhold såsom byudvikling og tekniske anlæg.

Størstedelen af projektområdet er omfattet af kommuneplanens udpegning af områder til store husdyrbrug (Figur 6-8). Også her er målet at sikre husdyrbrugene gode udviklingsmuligheder, samt at udviklingen sker på et bæredygtigt grundlag, hvor der også tages hensyn til naturen, miljøet og lokalsamfundet. Det er desuden et mål at sikre, at den landskabelige påvirkning fra store anlæg minimeres.

Retningslinjen om særligt værdifulde landbrugsområder definerer jordbrugsmæssig anvendelse som land- og skovbrug samt gartnerier. Skovrejsning er derfor ikke i principiel konflikt med denne udpegning, jf. Kommuneplanens eksisterende udpegning af store dele af projektområdet til skovrejsning ønsket. Konkret vil arealerne, der overgår til skov, dog ikke længere kunne anvendes til græsning og gødningsudbringning for bl.a. de store husdyrbrug.

Figur 6-8 Værdifuldt landbrugsområde samt store husdyrbrug udlagt i Horsens Kommuneplan 2021-2033.

6.3 LANDSKABSPLAN FOR HORSENS KOMMUNE

Projektområdet ligger i det landskabskarakterområde, der i Horsens Kommunes landskabsplan kaldes Gedved Bakkelandskab. Dette udgøres af det storbakkede landskab omkring Hansted Skov øst for Gedved og Egebjerg. Landskabet er i landskabsplanen benævnt Gedved Bakke, og det er her karakteristisk, at små lokale dalstrøg forstærker oplevelsen af den storbakkede karakter.

Foto 7. Landskabet i projektområdet består af små, bløde dalstrøg, der forstærker oplevelsen af den storbakkede karakter.

Landskabet er i landskabsplanen vurderet som karakteristisk uden særlige oplevelsesværdier. Derfor har landskabet fået målsætningen *vedligehold*, der betyder, at ændringer i landskabet bør ske med respekt for landskabets bærende landskabstræk, så landskabskarakteren opretholdes. Ifølge landskabsplanen vurderes det muligt at indpasse små skove i området uden at bryde landskabskarakteren. Skovrejsning i større skala kan dog påvirke landskabskarakteren, og skovrejsningens mulige påvirkning af landskabet indgår bl.a. derfor i miljøvurderingen.

6.4 DK2020

Horsens Kommune har besluttet at tilslutte sig klimaprojektet DK2020. Det betyder, at Horsens Kommune har udarbejdet en ambitiøs klimaplan bl.a. med en målsætning om at være CO₂-neutral allerede i 2030. En af klimaplanens delmål er, at der inden for kommunegrænsen senest i 2030 er etableret mindst 530 ha mere

fredskov, end der var i 2018. Klimaplanen har været i offentlig høring og forventes endeligt vedtaget d. 27. september 2022.

Aftalen om skovrejsning vil bidrage til, at Horsens Kommune når tættere på at opfylde målet om at blive CO₂-neutral såvel som medvirke til at opfylde klimaplanens delmål om skovrejsning. Skovrejsningsaftalens potentielle betydning for luft og klima gennemgås i afsnit 7.6.

6.5 HABITATBEKENDTGØRELSEN

Habitatbekendtgørelsen⁵ fastsætter bindende forskrifter for myndigheder om planlægning og administration, der berører internationale naturbeskyttelsesområder, samt beskyttelse af visse arter. Bekendtgørelsen er en implementering af EU's habitatdirektiv i dansk lov.

Bekendtgørelsens regler skal derfor anvendes, når myndighederne skal planlægge eller træffe afgørelser i sager efter en lang række love på natur- og miljøområdet. Lovene er oplistet i bekendtgørelsen.

Det følger af Habitatbekendtgørelsen, at der ikke kan meddeles tilladelse efter de nævnte love til et projekt, såfremt en Natura 2000-konsekvensvurdering viser, at projektet i sig selv eller i forbindelse med andre planer eller projekter vil skade et Natura 2000-område. Projektet må således opgives, eller der må foreslås afhjælpende foranstaltninger (afværgeforanstaltninger), der med tilstrækkelig sikkerhed kan forhindre skaden.

Habitatdirektivets bilag IV indeholder en liste med en række særligt beskyttelseskrævende arter, der er beskyttede i hele deres naturlige udbredelsesområde (bilag IV-arter, også kaldet strengt beskyttede arter). Beskyttelsen er i dansk lov indarbejdet i Habitatbekendtgørelsen. For disse arter indebærer beskyttelsen bl.a. et forbud mod:

- forsætligt drab eller indfangning,
- forsætlig forstyrrelse, i særdeleshed i yngle- og opvækstperioden samt under overvintring og migration,
- beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder. For de særligt beskyttede plantearter gælder at de er beskyttet mod ødelæggelse i alle livsstader

Ifølge vejledningen til Habitatbekendtgørelsen defineres yngleområder i denne sammenhæng som områder, der er nødvendige for:

- parring eller kurtisering
- redebygning, hulebygning, fødsel eller æglægning,
- opvækst af yngel og unger.

Rasteområder defineres som områder, der er vigtige for at sikre overlevelsen af enkelte dyr eller bestande, når de er i hvile. Områder, der alene benyttes til fødesøgning, er således ikke omfattet af beskyttelsen, medmindre de samtidig bruges som yngle- eller rasteområde.

Det skal derfor i bl.a. vedtagelsen af planer sikres, at den økologiske funktionalitet af den pågældende bestands yngle- og rasteområder samlet set opretholdes på mindst samme niveau som hidtil. Ved den økologiske funktionalitet forstås de samlede livsvilkår, som et område byder en given art.

Vurderingen af samarbejdsaftalen i forhold til habitatbekendtgørelsen fremgår af denne rapports afsnit 7.1.

⁵ Bekendtgørelse nr. 2091 af 12/11/2021 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

6.6 INDSATSBEKENDTGØRELSEN

EU's vandrammedirektiv fastlægger rammerne for beskyttelse af medlemslandenes vandforekomster, som består af vandløb, søer, kystvande og grundvandsforekomster. Direktivet fastsætter en række miljømål og fastlægger rammerne for, hvordan vandmiljøet skal administreres, herunder planlægning og gennemførelse af tiltag samt overvågning.

Vandrammedirektivet har til formål at forebygge yderligere forringelse og beskytte og forbedre vandområdernes tilstand, herunder også de økosystemer og vådområder på land, der er direkte afhængige af vandområderne. Vandrammedirektivet skal fremme bæredygtig udvikling ved beskyttelse af vandressourcen og sigter mod at beskytte og forbedre vandmiljøet.

Planlægning kan ikke vedtages, hvis planlægningen er i strid med regler om indsatsprogram udstedt med hjemmel i lov om vandplanlægning (LBK nr. 126 af 26/01/2017). Lov om vandplanlægning med tilhørende bekendtgørelser fastsætter miljømål, indsatsprogrammer og regler om overvågning med det formål at forebygge forringelse af og opnå god tilstand for målsatte overfladevandområder og grundvandsforekomster.

I Danmark er EU's vandrammedirektiv udmøntet i lov om vandplanlægning (LBK nr. 126 af 26/01/2017). Loven indeholder de overordnede bestemmelser om vanddistrikter, myndigheders ansvar, miljømål, planlægning, overvågning mv. Denne lov er igen udmøntet i bekendtgørelsen om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter (BEK nr. 449 af 11/04/2019) også kaldet Indsatsbekendtgørelsen. Indsatsbekendtgørelsen fastlægger et indsatsprogram for hvert vandområdedistrikt og udgør administrationsgrundlaget for vandplanlægningen.

Det fremgår af § 8 i Indsatsbekendtgørelsen, at myndigheder ikke kan give tilladelse til aktiviteter, der medfører, at den aktuelle tilstand forringes, eller at fastlagte miljømål ikke kan opnås for de målsatte overfladevandområder eller grundvandsforekomster.

I miljøvurderingen af samarbejdsaftalen skal der derfor redegøres for, at vedtagelsen af samarbejdsaftalen ikke er i strid med regler udstedt i medfør af lov om vandplanlægning. Det skal i den forbindelse vurderes, om planen kan indebære risiko for direkte eller indirekte påvirkning af vandforekomster, samt om påvirkningen medfører, at aktuell tilstand forringes eller at fastlagte miljømål ikke kan opnås. Hvis det er tilfældet, må samarbejdsaftalen ikke vedtages, jf. Indsatsbekendtgørelsens § 8, medmindre påvirkningen kan afværges.

Vandområdeplanerne, der udarbejdes af Miljøstyrelsen og kan ses på styrelsens hjemmeside www.mst.dk, udgør samlet en plan for at forbedre det danske vandmiljø. De skal sikre renere vand i Danmarks søer, vandløb, kystvande og grundvand i overensstemmelse med EU's vandrammedirektiv. Vandområdeplan 2015-2021 for Jylland og Fyn er den gældende, mens planen for næste planperiode pt. er under udarbejdelse og er fremlagt som forslag. Vandområdeplanen har det overordnede formål, at alle målsatte vandområder, dvs. vandløb, grundvandsforekomster, kystvande og søer, skal have opnået god tilstand eller godt økologisk potentiale inden planperiodens udløb. Øvrig planlægning samt godkendelser og tilladelser skal bidrage til at sikre dette og må ikke modvirke vandområdeplanens målsætninger.

Projektområdet afvander til de målsatte vandløb Ørskov Bæk, Lille Hansted Å og Haldrup Mølleå, som ifølge høring til vandområdeplanen har en hhv. ringe, god og god samlet økologisk tilstand. Desuden afvander projektområdet til Tolstrup Å som består af strækninger med hhv. moderat, god og høj økologisk tilstand. Miljømålene for alle vandløbene er i gældende vandområdeplan (2015-2021) god økologisk tilstand.

Skovrejsningen, som samarbejdsaftalen muliggør, vil betyde, at den nuværende tilførsel af sprøjtemidler og gødning ophører på de op til ca. 488 ha, som projektområdet udgør. Disse stoffer er kendte forureningskilder

for samtlige typer af vandforekomster (grundvand, søer, vandløb og kystvande). Samarbejdsaftalen om skovrejsning muliggør således en reduktion af disse stoffer til områdets vandforekomster og de slutrecipienter, som vandforekomsterne er forbundet til. Især vandløb og områdets grundvandsforekomster vil få gavn af skovrejsningen. Samarbejdsaftalen kan således bidrage til opfyldelse af vandplanlægningens målsætninger og er ikke i konflikt med disse. I miljøvurderingens afsnit 7.1.3 er der foretaget en vurdering af skovrejsningens mulige bidrag til at mindske udledning af næringsstoffer til Horsens Fjord.

6.7 NATURSTYRELSENS RETNINGSLINJER FOR STATSIG SKOVREJSNING

Hele processen med planlægning og projektering af skovrejsningen ved Højballegårdværket følger de anvisninger, som fremgår af publikationen Statslig skovrejsning – Rammer og retningslinjer. Retningslinjerne udstikker rammerne for opgaven med at forøge skovarealet i Danmark til gavn og glæde for både borgerne og naturen, således at Naturstyrelsen kan løfte dette ansvar. Rammerne er udformet, så der er plads til lokale tilpasninger, så skovene kan udformes ud fra de konkrete forhold og ønsker.

Retningslinjerne er opdelt i to dele: Del 1 – samarbejdsaftalen og del 2 – skovrejsningen. Nærværende miljørapport er en del af del 1. Del 2 er processen med at realisere skovrejsningen i etaper efterhånden som jord kan opkøbes og til planlægningen er gennemført.

Skovrejsningen vil blive foretaget på grundlag af konkrete skovrejsningsprojekter, og dette sker som nævnt i etaper. For hver etape gennemføres retningslinjerne for del 2, ud fra en overordnet helhedsplan for den samlede skovrejsning. Retningslinjerne for del 2 omfatter både opkøb, kortlægning og analyse af de konkrete arealer, borgerinddragelse og konkret projektering af skovrejsningen inden for den pågældende etape.

Overordnet sikrer retningslinjen, at projekteringen for de konkrete arealer sker i henhold til skovlovens formål for offentligt ejede skove. Det betyder, at der ved planlægningen af skoven skal lægges særligt vægt på at bevare, at skovrejsningen skal bidrage til at øge biologiske mangfoldighed på arealerne og sikre, at hensyn til landskab, natur, kulturmiljø, miljøbeskyttelse og friluftsliv tilgodeses. Desuden lægges der vægt på at fremme udviklings- og forsøgsvirksomhed.

Naturstyrelsens skovrejsning udføres ud fra principperne for naturnær skovdrift. Formålet med naturnær skovdrift er at udvikle artsrige og lokalitetstilpassede skove, inspireret af de artssammensætninger, bevoksningsstrukturer og dynamikker, der naturligt ville forventes udviklet på den enkelte lokalitet. Den naturnære tilgang til artsvalg og deres blandinger bidrager til, at de enkelte bevoksninger bliver robuste over for et varmere, vådere og vildere klima. En robusthed, der giver fremtidige generationer fleksibilitet i forhold til at lægge vægt på *natur*, *drift* eller andre formål i videreudviklingen af Højballe Skov.

Indenfor rammerne af den naturnære tilgang gennemføres den konkrete projektering af arealerne som en iterativ proces, hvor forskellige temaer løbende holdes op mod hinanden, forfines og justeres frem til en endelig plan. Retningslinjerne foreskriver planlægningen skal gennemføres således, at:

- Naboer, borgere og relevante interesseorganisationer inddrages aktivt igennem hele planlægningsprocessen.
- Eksisterende landskabelige kvaliteter understøttes og nye landskabskvaliteter og variation tilføres i forbindelse med udformningen af det nye skovlandskab.

- Skovveje både understøtter skovdriften, sikre gode adgangsforhold og rundtursmuligheder for brugerne og skabe spredningskorridorer for arter knyttet til lysåbne arealer
- Naturlig hydrologi genskabes og rørlagte vandløb åbnes under hensyntagen til, at afvandingsforpligtigelser i forhold til naboer opretholdes, jf. vandløbsloven.
- Der plantes skovbryn langs alle skovens ydre kanter med stor artsvariation af hjemmehørende arter, og der udvikles forskellige typer af skovbryn langs åbne naturarealer i skoven (såkaldte indre bryn)
- Skyggepåvirkninger ved beboelsesejendomme minimeres ved at skovens kant trækkes 15-30 meter væk fra matrikelgrænser til beboelsesejendomme og at skoven her begynder med bryn af buske, således at højstammet skov får en afstand på 25 til 50 meter fra skel.
- Alle kendte fortidsminder beskyttes og plejes og der af hensyn til eventuelle ukendte jordfast fortidsminder ikke dybdepløjes
- 10-15% af det fremtidige skovbevoksede areal udlægges til naturlig tilgroning, for at understøtte biodiversiteten og tilføre variation i skovbilledet, både i tilgroningsfasen og på længere sigt.
- 10-40 % af skovrejsningens samlede areal udvikles til lysåbne naturarealer. Lysåbne områder udlægges bl.a. så der holdes afstand mellem den nyplantede skov og beskyttede naturtyper, således at skovens skygge ikke vil forringe deres kvalitet som levested for arter der er knyttet til lysåben natur eller til solbeskinnede vandhuller. som egen, overdrev, vandhuller, moser.
- Eventuel forekomst af invasive arter bekæmpes jf. gældende lovgivning, så yderligere spredning som minimum forhindres.
- Eventuelle kommunale ønsker om at klimatilpasningsprojekter integreret i skovens planlægning søges imødekommet.
- Kommunen anmodes om at reducere skovbyggelinjen fra 300 meter til kun at omfatte arealet mellem skoven og eksisterende lovlig bebyggelse og kommuneplanlagt byzoneområder.
- Der udlægges en friluftszonering der skelner mellem stilleområder, friluftszoner og områder med faciliteter for friluftslivet, som f.eks. bålhytter mm.
- Der skabes partnerskaber mellem Naturstyrelsen, Kommunen eller andre aktører og partnerskaber omkring etablering, drift og vedligeholdelse af særlige friluftsfaciliteter, som f.eks. MTB-spor eller naturplejetiltag som kogræsserforening, høsletslaug mm.
- Der skabes god tilgængelighed til skoven og der tages højde for eventuel senere etablering af separate ruteføringer for forskellige brugergrupper.
- Skovrejsningen og mulighederne for friluftsliv formidles ved alle større indgange og hele planlægningen sammenfattes og formidles online.

Publikationen kan tilgås via dette link:

https://naturstyrelsen.dk/media/277194/retningslinjer-for-statslig-skovrejsning_vnov2019.pdf

6.8 FN'S VERDENSMÅL

Statslig skovrejsning bidrager direkte eller indirekte til en række af FN's 17 verdensmål. Det faktiske bidrag varierer selvfølgelig fra projekt til projekt. Det skyldes, at samarbejdspartnerne i de enkelte projekter har forskellige interesser og mål.

I Figur 6-9 er vist, hvilke verdensmål, som skovrejsning vurderes at bidrage til.

Figur 6-9 Skovrejsning og FN's verdensmål. Skovrejsning bidrager positivt til 11 ud af 17 mål.

I det følgende uddybes skovrejsningens potentielle bidrag til de enkelte verdensmål. Bidragene skal forstås i en dansk kontekst, hvor målenes basis er opfyldt og skovrejsningen øger eller understøtter kvaliteten.

Mål 3 – Sundhed og Trivsel

Et af hovedformålene med statslig skovrejsning er at forbedre borgernes adgang og nærhed til grønne rekreative arealer. Dette afspejles både i placeringen af skovrejsningsprojekterne og i indretningen af projekterne med rekreative faciliteter og oplevelser som understøtter borgernes mentale og fysiske sundhed.

Mål 4 – Kvalitetsuddannelse.

Skovrejsningsprojekterne danner i flere tilfælde gode rammer for undervisning/formidling både indenfor natur, teknik og vandmiljø. Projekterne er placeret så der er let og sikker adgang fra skole til skov. I skoven etableres faciliteter for friluftslivet, der understøtter læring, undervisning mv.

Mål 6 – Rent vand og sanitet.

Skovrejsning bidrager overordnet til et renere vandmiljø gennem omlægning af landbrugsjord til skov. I skove anvendes hverken gødning eller pesticider, og dræn afbrydes, så overfladevand nedsives fremfor at ledes til vandløb og derfra videre til søer og havmiljøet. Placeringen af statslig skovrejsning målrettes i stor stil mod særlige sårbare eller vigtige vandindvindingsområder, hvorved effekten styrkes.

Mål 7 – Bæredygtig energi.

I skovrejsningen plantes mellem 3.000 og 5.000 træer per hektar. En del af disse fældes 15-30 år efter plantning for at give plads til de tilbageværende træer. Træerne anvendes bl.a. til biomasse som i Danmark effektivt anvendes til energiproduktion i stedet for traditionelle fossile brændsler.

Mål 11 – Bæredygtige byer og lokalsamfund.

De nye statsskove placeres tæt på byer og tæt på borgerne. Samtidig er der en særlig opmærksomhed på at sikre sammenhæng og integration med den rekreative infrastruktur mellem by og skov. Ud over den direkte

rekreative virkning, kan skovrejsning i samspil med byudvikling sikre gode beboelsesmiljøer, hvor skoven mindsker gener fra støj, lugt og luft.

Mål 12 – Ansvarligt forbrug og produktion.

De statslige skovrejsningsområder bidrager over tid med lokale og bæredygtige naturressourcer og træ til træindustrien. Alle Naturstyrelsens skove er FSC og PEFC certificerede, som dokumentation for at de forvaltes bæredygtigt og med store hensyn til biodiversitet, rekreation, vandmiljø mv.

Mål 13 – Klimaindsats.

Skovrejsning bidrager til at modvirke klimaforandringer ved at træerne optager og binder CO₂, ligesom håndtering af ekstrem nedbør indarbejdes i skovrejsningerne, hvor det er relevant. Skovrejsning er således et vigtigt virkemiddel i indsatsen mod klimaforandringer.

Mål 14 – Livet i havet.

I Naturstyrelsens skovrejsning/skove anvendes der ikke gødning og pesticider. Dermed reduceres udledningen af næringsstoffer og miljøfremmede stoffer til vandmiljøet. I forbindelse med skovrejsning genetableres den naturlige hydrologi på arealerne hvorved store mængder overfladevand tilbageholdes og nedsives. Det bidrager til at nedsætte afstrømning af næringsrigt overfladevand til kystnære økosystemer og udvaskning af sedimenter til vandmiljøet.

Mål 15 – Livet på land.

Den statslige skovrejsning understøtter Danmarks mål om, at skovlandskaber skal udgøre 20-25 % af landarealet. Lokalt bidrager skovrejsningen til at forstærke økologiske forbindelse og sammenhænge mellem store naturområder.

Mål 16 – Fred, Retfærdighed og stærke institutioner.

Alle statslige skovrejsningsprojekter gennemføres med stor inddragelse af offentligheden, særligt i den konkrete udformning af skovene. Det er både lokale borgere og mere formelle nationale interesseorganisationer, som sikres indflydelse i beslutningsprocesserne på alle niveauer.

Mål 17 – Partnerskaber for handling.

Alle statslige skovrejsningsprojekter gennemføres i partnerskab mellem Naturstyrelsen, den pågældende kommune og oftest også et vandforsyningsselskab. I den aktuelle samarbejdsaftale udgøres parterne af Naturstyrelsen, Horsens Kommune og Samn Forsyning.

Parternes forskellige interesser og viden sikrer at skovrejsningerne bliver så flersidige som muligt, og at der tages flest mulige hensyn. Naturstyrelsen skovrejsning etableres desuden i stigende omfang som Folkeskove i samarbejde NGO'en Growing Trees Network, der indsamler og formidler donationer fra privatpersoner og private firmaer.

6.9 ØVRIGE RELEVANTE LOVE, PLANER OG STRATEGIER

Udover ovennævnte lovgivning og planlægning er der en række love, overordnede strategier og certificeringer, som har relevans for en samarbejdsaftale om skovrejsning. Disse beskrives i herunder, hvor målsætningerne med hver enkelt lov, plan, strategi mv. kort er beskrevet. En kort vurdering af samarbejdsaftalens betydning for den pågældende lov, plan, strategi mv. fremgår med kursiv.

6.9.1 EU-FORORDNINGEN OM BINDENDE ÅRLIGE REDUKTIONER AF DRIVHUSGAS-EMISSIONER FRA 2021-2030

Forordningen forpligter medlemsstaterne på opfyldelse af EU's mål om i 2030 at reducere emissionen af drivhusgas i perioden 2021-2030 med 30% i forhold til niveauet i 2005.

Drivhusgasakkumulationen fra forvaltede skovarealer, herunder nytplanterede arealer og arealer udlagt til naturlig tilgroning, kan bidrage til opgørelsen af landets samlede drivhusgasemission i form af en reduktion.

6.9.2 VANDFORSYNINGSLOVEN

Af Vandforsyningslovens kapitel 1 fremgår at lovens formål er at sikre, at udnyttelsen og den dertil knyttede beskyttelse af vandforekomster sker efter en samlet planlægning og efter en samlet vurdering med hensyn til vandforekomsternes omfang, på befolkningens og erhvervslivets behov for en tilstrækkelig og kvalitetsmæssig tilfredsstillende vandforsyning, på miljøbeskyttelse og naturbeskyttelse, herunder bevarelse af omgivelsernes kvalitet, og på anvendelse af råstofforekomster.

Skovrejsningen har bl.a. til formål at beskytte drikkevandsforekomsterne i området.

6.9.3 SKOVLOVEN

Af skovlovens kapitel 1 om lovens formål fremgår:

§ 1. Loven har til formål at bevare og værne landets skove og hertil forøge skovarealet.

Stk. 2. Loven har også til formål at fremme bæredygtig drift af landets skove. Bæredygtig drift betyder inddragelse af såvel økonomiske som økologiske og sociale værdier.

Skovrejsning bidrager til at forøge Danmarks skovareal. Skovområdet vil blive omfattet af fredskovspligt, da det efter erhvervelsen er offentligt ejet. Derefter vil skoven være omfattet af skovlovens bestemmelser, herunder om bæredygtig drift.

6.9.4 NATURBESKYTTelsesLOVEN

Skovrejsning skal respektere naturbeskyttelseslovens bestemmelser om beskyttet natur (§ 3), bygge- og beskyttelseslinjer (§§ 15-19) og fredning (§ 50).

Af naturbeskyttelseslovens Kapitel 1 om lovens formål fremgår af § 2, at loven kan anvendes med sigte på at forøge skovarealet.

Af § 55, stk. 1, nr. 1 fremgår, at der på de årlige finanslove afsættes en beløbsramme, inden for hvilken miljø- og fødevareministeren kan erhverve fast ejendom og afholde drifts- og anlægsudgifter på erhvervede ejendomme, bl.a. til tilplantning.

Af § 60, stk. 2 fremgår at ekspropriation ikke kan anvendes til at fremme statslig skovtilplantning.

Af naturbeskyttelseslovens Kapitel 1 om lovens formål fremgår af § 1, stk. 2, punkt 3), at loven skal medvirke til at give befolkningen adgang til at færdes og opholde sig i naturen, samt forbedre mulighederne for friluftslivet.

Af lovens § 23, samt adgangsbekendtgørelsens §§ 8-16 fremgår særlige adgangsregler til offentlige skove. Der er som udgangspunkt adgang til både stier og skovbund døgnet rundt, når skoven er offentligt ejet.

Skovrejsningen, som samarbejdsaftalen muliggør, udføres i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens bestemmelser.

6.9.5 DANMARKS NATIONALE SKOVPROGRAM 2018

Det nationale skovprogram er statens redskab til at fremme bæredygtig skovdrift.

Programmet omfatter bl.a. følgende strategiske pejlemærker:

1. Øge Danmarks skovareal og øge den samfundsmæssige nytte af de nye skove. Det langsigtede mål er at skovlandskaber dækker 20-25 % af Danmarks areal inden udgangen af det 21. århundrede.
2. Øge optag og lagre kulstof i skov og træprodukter gennem bæredygtig drift.

Skovrejsningen, som samarbejdsaftalen muliggør, bidrager til at opfylde målene i Danmarks Nationale Skovprogram.

6.9.6 FSC OG PEFC-CERTIFICERING AF NATURSTYRELSENS SKOVE

Alle Naturstyrelsens skove er FSC og PEFC certificerede. Dette gælder også for skovrejsningsskove. Det betyder bl.a. at driften af skoven skal leve op til en række krav, f.eks.:

- Naturnær drift af skoven
- Beskyttelse af områder med særlig høj naturværdi
- Sikring af gamle træer og dødt ved
- Hensyn til fortidsminder
- Minimering af evt. miljømæssige belastninger

Den bæredygtige skovdrift skal sikre hensynet til kulturhistoriske spor.

FSC og PEFC foretager løbende kontroller i skovene af at kriterierne for certificeringen overholdes.

Certificeringerne sikrer, at skoven fremadrettet forvaltes på en bæredygtig måde

7 MILJØVURDERING

Den skovrejsning, som samarbejdsaftalen muliggør og referencescenariet (0-alternativet) vurderes for hvert af de miljøtemaer, der er afdækket i afgrænsningen af miljørapportens indhold. For hvert af disse temaer er det vurderet, om vedtagelse af samarbejdsaftalen kan medføre væsentlige miljøpåvirkninger af enten negativ eller positiv karakter.

Processen for miljøvurdering er beskrevet i miljøvurderingsloven og i afsnit 4 i denne rapport. Processen for udvælgelsen af de miljøtemaer, der indgår i miljøvurderingen, er beskrevet i afsnit 5, og det fulde afgrænsningsnotat er vedlagt som bilag 3.

Miljøvurderingen omfatter en vurdering af de mulige miljøpåvirkninger for hver miljøparameter for henholdsvis forslaget (samarbejdsaftalen vedtages) og referencescenariet (samarbejdsaftalen vedtages ikke). Miljøvurderingen fremgår herunder i afsnit 7. I afsnit 8-10 redegøres for afværgeforanstaltninger, overvågning og kumulative forhold.

7.1 BIOLOGISK MANGFOLDIGHED

7.1.1 METODE OG MANGLENDE VIDEN

Som grundlag for miljøvurderingen af den biologiske mangfoldighed er der i forundersøgelsen (bilag 2) og i afgrænsningen af miljørapportens indhold (bilag 3) foretaget en kortlægning af de lov- og planmæssige beskyttelser af naturen, der findes inden for og omkring projektområdet. Dette drejer sig om følgende beskyttelser:

- Beskyttet natur jf. naturbeskyttelseslovens § 3
- Økologiske forbindelser jf. kommuneplanen
- Natura 2000-områder jf. Habitatbekendtgørelsen
- Bilag IV-arter jf. Habitatbekendtgørelsen
- Beskyttelseslinjer
 - Skovbyggelinje jf. naturbeskyttelseslovens § 17
 - Fortidsmindebeskyttelseslinje jf. naturbeskyttelseslovens § 18
- Fredskov, jf. skovloven

Data for de § 3-beskyttede naturområder omfatter primært botaniske data fra kommunens besigtigelser. Horsens Kommune har besigtiget de beskyttede naturområder indenfor projektområdet i år 2015-2018.

Projektområdet ligger ikke i Natura 2000-område, og der er ca. 5,3 km til nærmeste Natura 2000-område, N56 Horsens Fjord, havet øst for og Endelave. Ændringen i arealanvendelsen fra konventionel landbrugsdrift til skov kan medføre en reduktion af udledningen af næringsstoffer. Skovrejsningen kan således have en positiv effekt på marine naturtyper og på miljøkvaliteten i Horsens Fjord som følge af mindsket udledning af næring fra fjordens opland. Med afsæt i seneste basisanalyse for Natura 2000-området, foretages der en overordnet vurdering af skovrejsningens effekt på de marine naturtyper i Horsens Fjord på baggrund af naturtypernes status

Følgende bilag IV-arter vurderes potentielt at kunne forekomme i og nær projektområdet: Odder, spidssnudet frø, stor vandsalamander, grøn kølleguldsmed samt arter af flagermus. Der er ikke udført

egentlige eftersøgninger af bilag IV-arter i projektområdet, men områdets potentiale som leve- og rasteområde for arterne vurderes og data indhentes fra relevante naturdatabaser (Danmarks Miljøportal www.arter.dk og www.naturbasen.dk) samt oplysninger fra Horsens Kommune.

Dele af projektområdet er omfattet af økologiske forbindelser og potentielle økologiske forbindelser, som er udlagt i kommuneplanen. Skovrejsningens mulige påvirkning af de økologiske forbindelser vurderes kvalitativt.

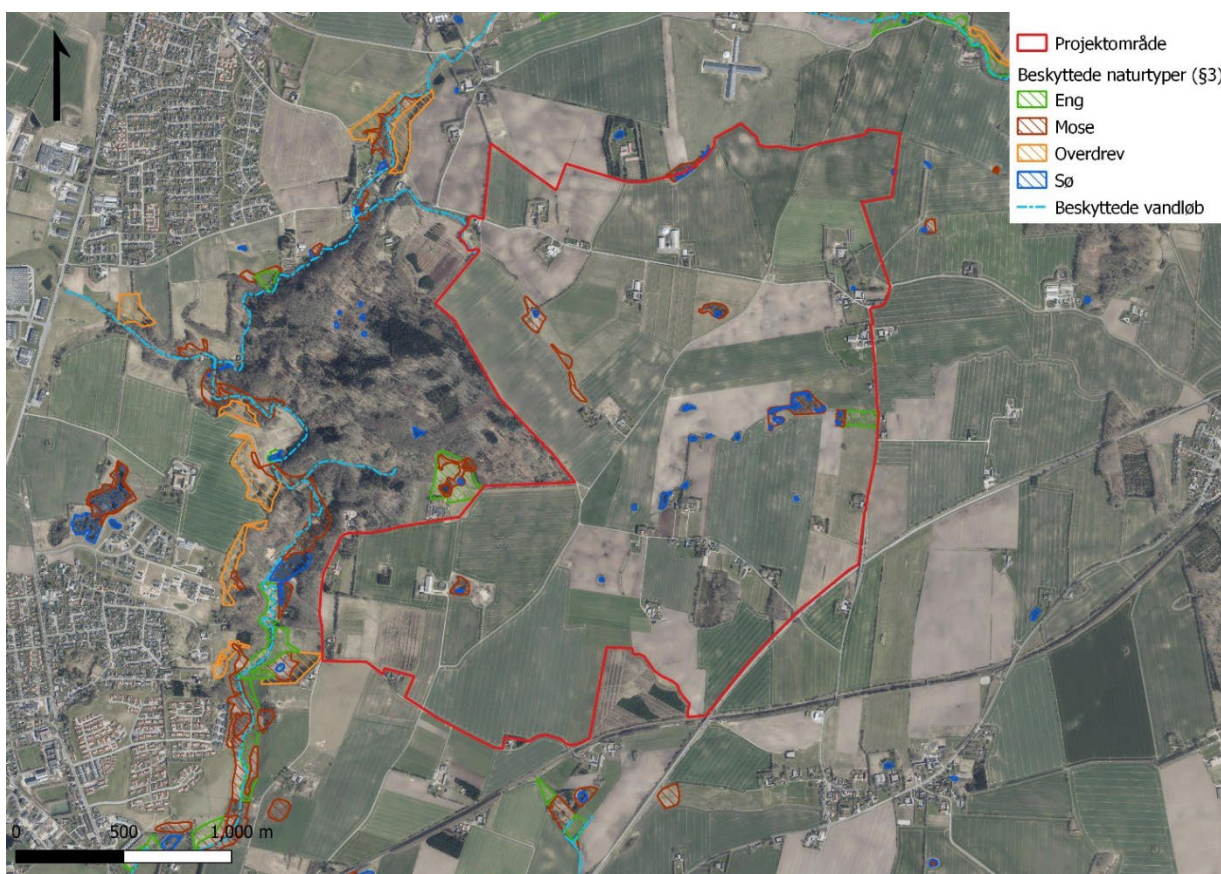
Der findes tre mindre, fredskovspligtige arealer i projektområdets sydlige del. Oplysninger om fredskovspligt er tinglyst i matriklen og fremgår af Danmarks Miljøportal, hvorfra data er hentet.

Der er ikke konstateret manglende viden til den overordnede vurdering af miljøtemaet biologisk mangfoldighed. Når de konkrete skovrejsningsprojekter foreligger, skal der foretages en fornyet beskrivelse og vurdering af områdets naturindhold, idet naturen er dynamisk og ændrer sig med tiden.

7.1.2 MILJØSTATUS

BESKYTTEDE NATUROMRÅDER

Indenfor projektområdet findes en række naturområder, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Der er tale om en række vandhuller, mindre moseområder samt et enkelt engområde (Figur 7-1). Der er ikke beskyttede vandløb inde i selve projektområdet, men mod nordvest løber et vandløb, hvor beskyttelsen begynder umiddelbart udenfor projektområdegrænsen.

Figur 7-1 Projektområdet og naturtyper beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Inden for projektområdet er disse vandhuller, mindre moseområder samt et enkelt engområde.

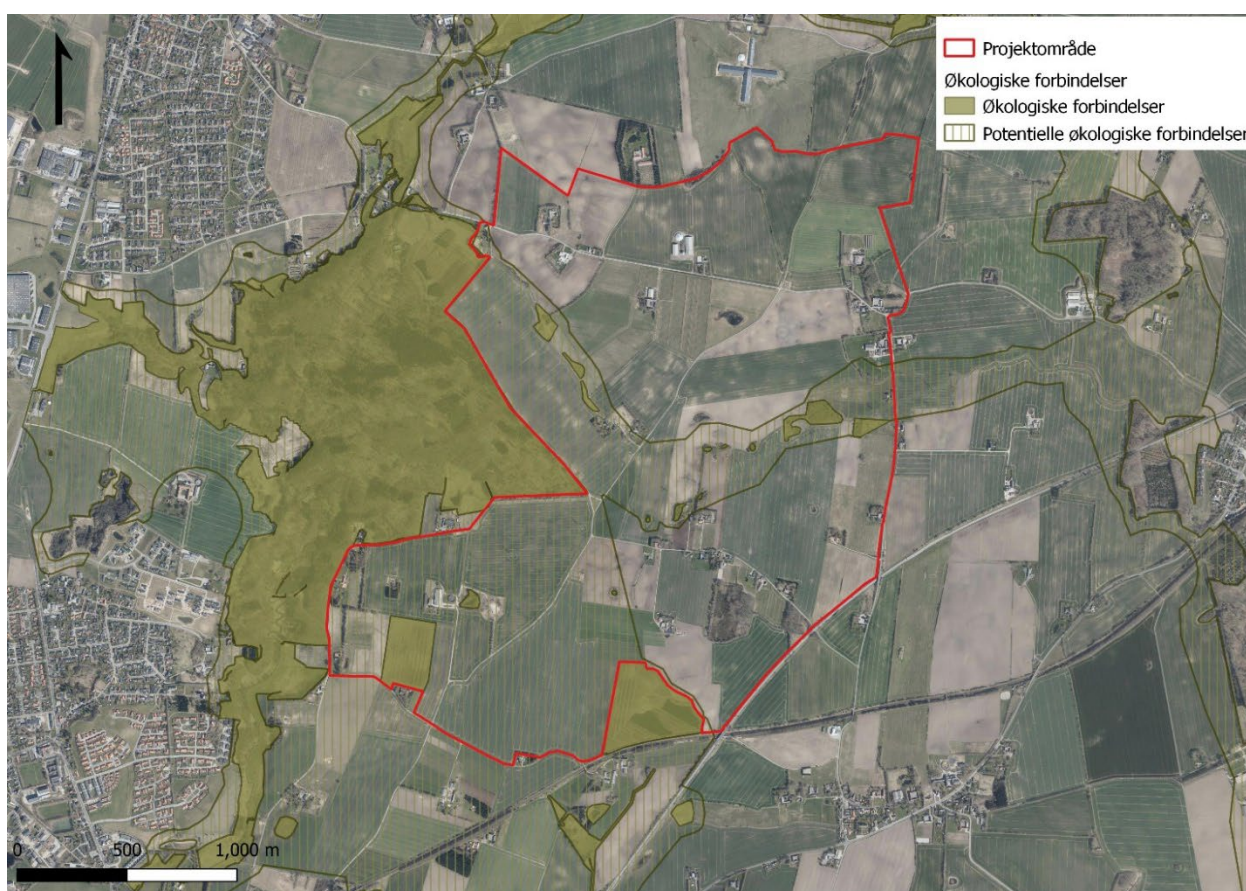
De beskyttede naturområder er besigtiget af Horsens Kommune i 2015 og 2018. Moseområderne er vurderet til at have en ringe til moderat naturtilstand. Flere af moserne indeholder finere partier med trykvandspåvirket bund og rigkærsvegetation. Men områderne er små og isolerede, og de er påvirket af den omliggende landbrugsdrift med dræning og eutrofiering. Engen er beskrevet som en kultureng med en ringe naturtilstand. Der er konstateret afvanding og en vegetation domineret af græsser. Søer og vandhuller inden for projektområdet er vurderet til at have ringe til god naturtilstand. Flere af søerne ligger frit i det dyrkede landskab, mens andre er omgivet af de beskyttede moseområder. Eutrofiering nævnes som trussel for flere af søernes naturtilstand. I det ene af moseområderne er der registreret den fredede orkide skov-hullæbe og i to af søerne er der registreret den fredede bilag IV-art stor vandsalamander (se også afsnit 7.1.2).

Vest for projektområdet ligger Hansted Skov, Tolstrup Å og Lille Hansted Å, og langs disse er der flere beskyttede naturtyper, og inde i selve skoven løber en række beskyttede vandløb.

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 3 må tilstanden af de beskyttede naturtyper ikke ændres. Forbuddet mod tilstandsændringer gælder både for aktiviteter i selve naturområdet, men også for aktiviteter udenfor, som kan påvirke ind i området. For skovrejsning kan påvirkning udefra f.eks. være som følge af skyggepåvirkning, ændret hydrologi eller lignende. Ændringer kræver dispensation fra kommunen, og der dispenseres normalt kun til underordnede eller naturforbedrende tiltag.

ØKOLOGISKE FORBINDELSER

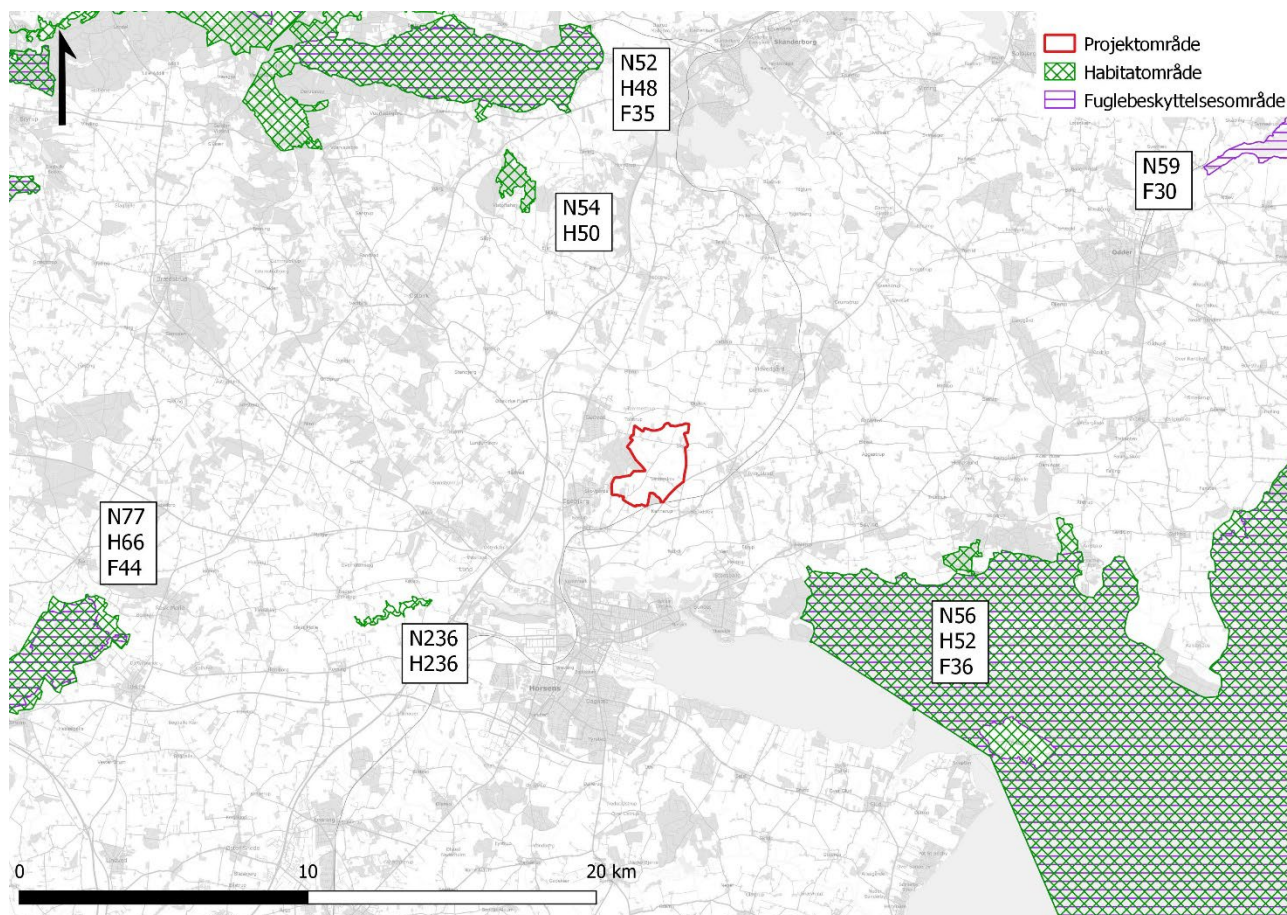
Inden for projektområdet er mindre afgrænsede områder udlagt i Horsens Kommuneplan som økologiske forbindelser (Figur 7-2). Disse områder udgøres af de samme områder, som er registreret som beskyttet natur efter naturbeskyttelseslovens § 3. Disse områder er kædet sammen af områder, der i kommuneplanen er udlagt som potentielle økologiske forbindelser (Figur 7-2). Dette er områder, som i dag primært består af dyrkede marker, men som i fremtiden potentielt kan komme til at udgøre en funktionel økologisk forbindelse og kæde eksisterende naturområder sammen.

Figur 7-2 Økologiske forbindelser og potentielle økologiske forbindelser inden for og omkring projektområdet.

NATURA 2000-OMRÅDER

Projektområdet ligger i en afstand af ca. 5,3 km til nærmeste Natura 2000-område, N56 Horsens Fjord, havet øst for og Endelave (Figur 7-3). Projektområdet afvander til Horsens Fjord, som rummer dette Natura 2000-område. Ændring i arealanvendelsen fra landbrug til skov i oplandet til fjorden kan reducere udledningen af næringsstoffer fra projektområdet. Derfor kan Natura 2000-område N56, der ligger nedstrøms projektområdet, potentielt blive påvirket af projektet, idet der vil blive udledt færre næringsstoffer fra oplandet til Natura 2000-området. De øvrige Natura 2000-områder ligger enten opstrøms eller er ikke hydrologisk forbundet med projektområdet, og grundet afstanden til disse kan de ikke blive påvirket af aftalen om skovrejsning.

Figur 7-3 Projektområdets placering i forhold til nærmeste Natura 2000-områder, herunder habitatområder og fuglebeskyttelsesområder.

Natura 2000-område N56 Horsens Fjord, havet øst for og Endelave er ifølge seneste basisanalyse 2022-2027 specielt udpeget for at beskytte kyst- og marine habitatnaturtyper og de tilknyttede arter. Natura 2000-området består dels af habitatområde H52 Horsens Fjord, havet øst for og Endelave samt fuglebeskyttelsesområde F36, Horsens Fjord og Endelave. Områdernes udpegningsgrundlag fremgår af Tabel 7-1 og Tabel 7-2.

Tabel 7-1 Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 52, Horsens Fjord, havet øst for og Endelave.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 52		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Vadeflade (1140)
	Lagune* (1150)	Bugt (1160)
	Rev (1170)	Strandvold med enårige planter (1210)
	Strandvold med flerårige planter (1220)	Kystklint/klippe (1230)
	Enårig strandengsvegetation (1310)	Vadegræssamfund (1320)
	Strandeng (1330)	Forklit (2110)
	Hvid klit (2120)	Grå/grøn klit* (2130)
	Klitthede* (2140)	Skovklit (2180)
	Klitlavning (2190)	Søbred med småurter (3130)
	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Våd hede (4010)
	Tør hede (4030)	Kalkoverdrev* (6210)
	Surt overdrev* (6230)	Tidvis våd eng (6410)
	Rigkær (7230)	Bøg på mor med kristtorn (9120)
	Bøg på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)
	Stilkege-krat (9190)	Skovbevokset tørvemose* (91D0)
	Elle- og askeskov* (91E0)	
Arter:	Skæv vindelsnegl (1014)	Sumpvindelsnegl (1016)
	Odder (1355)	Gråsæl (1364)
	Spættet sæl (1365)	Marsvin (1351)

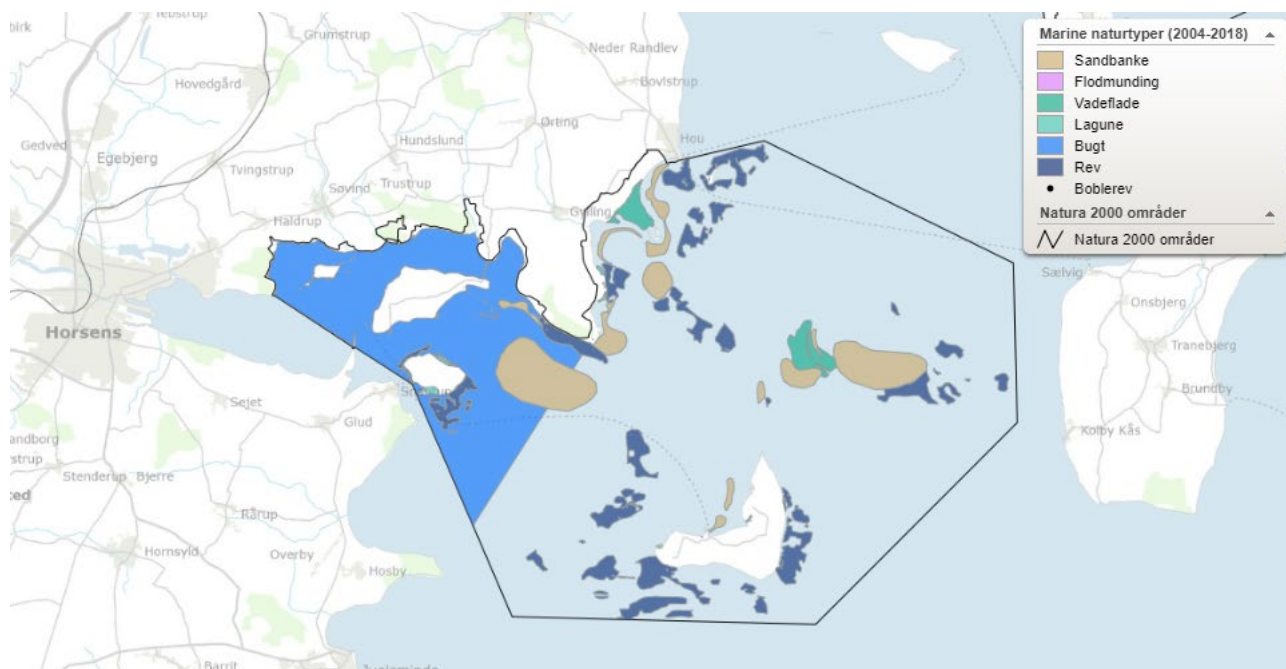
Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Tabel 7-2 Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 36, Horsens Fjord og Endelave.

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 36		
Fugle:	Skarv (TY)	Lysbuget knortegås (T)
	Bjergand (T)	Edderfugl (T)
	Fløjlsand (T)	Hvinand (T)
	Havørn (Y)	Rørhøg (Y)
	Klyde (Y)	Hjejle (T)
	Lille Kobbersnepe (T)	Dværgterne (Y)
	Splitterne (Y)	Havterne (Y)

Fugle, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. I parenteserne står "T" for trækfugl og "Y" for ynglefugl. Udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

I den ydre del af Horsens Fjord, indenfor habitatområdet, er der kortlagt et større areal med naturtypen bugter og vige (1160), og indenfor området er der desuden kortlagt forekomster af rev (1170), sandbanker (1110), mudder og sandflade blottet ved ebbe (1140) samt kystlaguner og strandsøer (1150) (Figur 7-4)

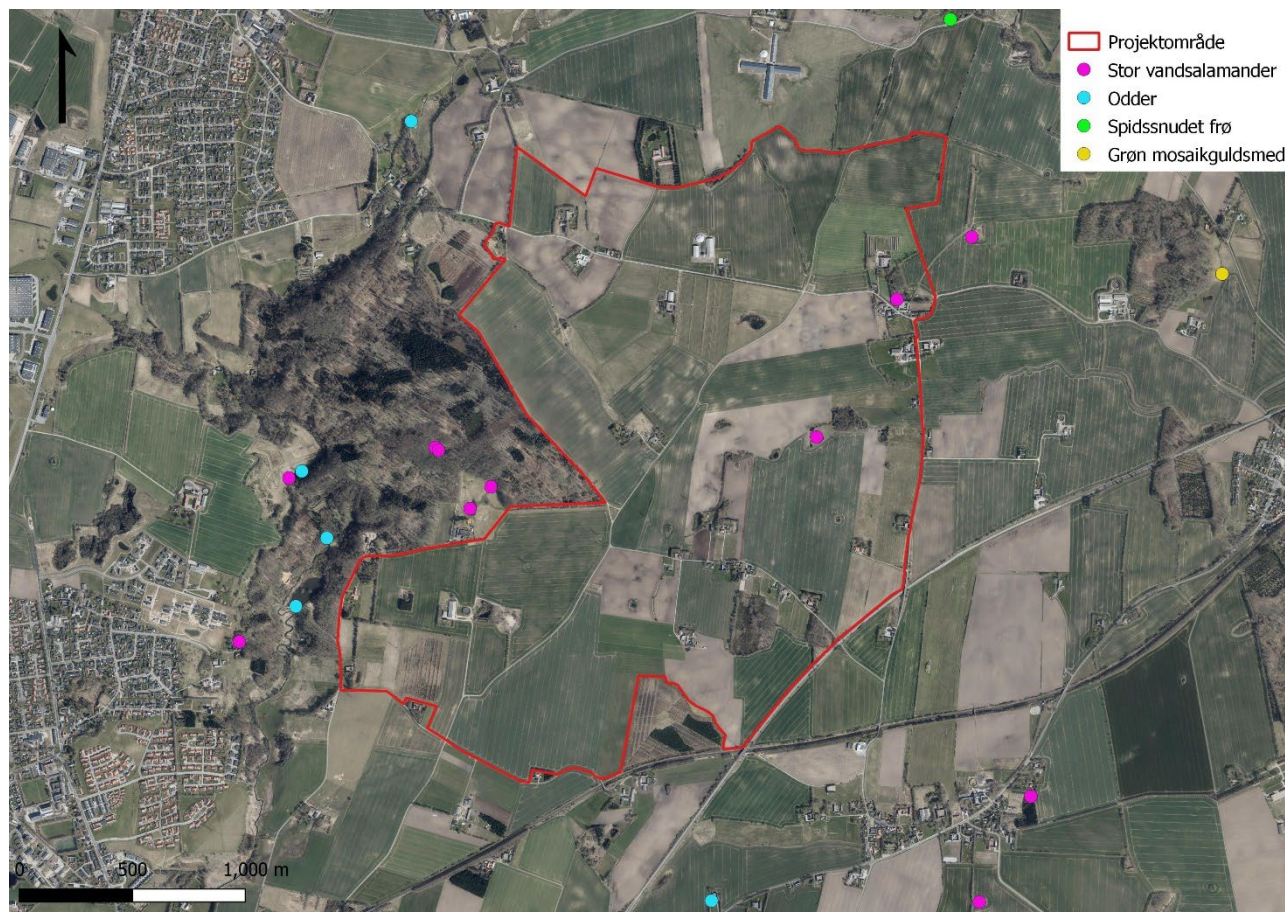

Figur 7-4 Kortlagte marine habitatnaturtyper indenfor Natura 2000-område N56, Horsens Fjord, havet øst for og Endelave (MiljøGis, Natura 2000-basisanalyse 2022-2027)

De terrestriske habitatnaturtyper, som findes indenfor Natura 2000-området, kan generelt ikke blive påvirket af aftalen om skovrejsning og den ændrede udledning af næringsstoffer til Horsens Fjord, men naturtypen strandeng, som oversvømmes med vand fra fjorden, kan potentielt blive påvirket som følge af ændringer i næringsbidraget fra opladet til fjorden. Strandengen vurderes derfor i det følgende. Strandenge er kortlagt langs kysten i det meste af Natura 2000-området.

BILAG IV-ARTER

Ved en gennemgang af naturbasen.dk, der indeholder fund indberettet af private brugere, samt arter.dk, der udover fund fra private brugere ligeledes indeholder fund fra offentlige myndigheder, f.eks. fra kommuner samt statens NOVANA-program, er der registreret følgende bilag IV-arter i og omkring projektområdet for den fremtidige skovrejsning: Stor vandsalamander, odder, spidssnudet frø og grøn mosaikguldsmed. Af disse er det kun stor vandsalamander, der er registreret indenfor skovrejsningens projektområde (Figur 7-5).

Figur 7-5 Fund af bilag IV-arter som i og omkring projektområdet. De registrerede arter er stor vandsalamander, odder, spidssnudet frø og grøn mosaikguldsmed. Kilde: www.naturbasen.dk og www.arter.dk.

Der er ikke foretaget målrettede undersøgelser af bilag IV-arter indenfor projektområdet, og det kan ikke på baggrund af eksisterende data afvises, at flere bilag IV-arter kan findes indenfor området. Projektområdet består primært af dyrkede flader, som ikke vurderes at kunne udgøre egnede levesteder for bilag IV-arter, men områdets vandhuller, træbevoksninger og læhegn vil potentielt kunne udgøre levesteder for bilag IV-arter.

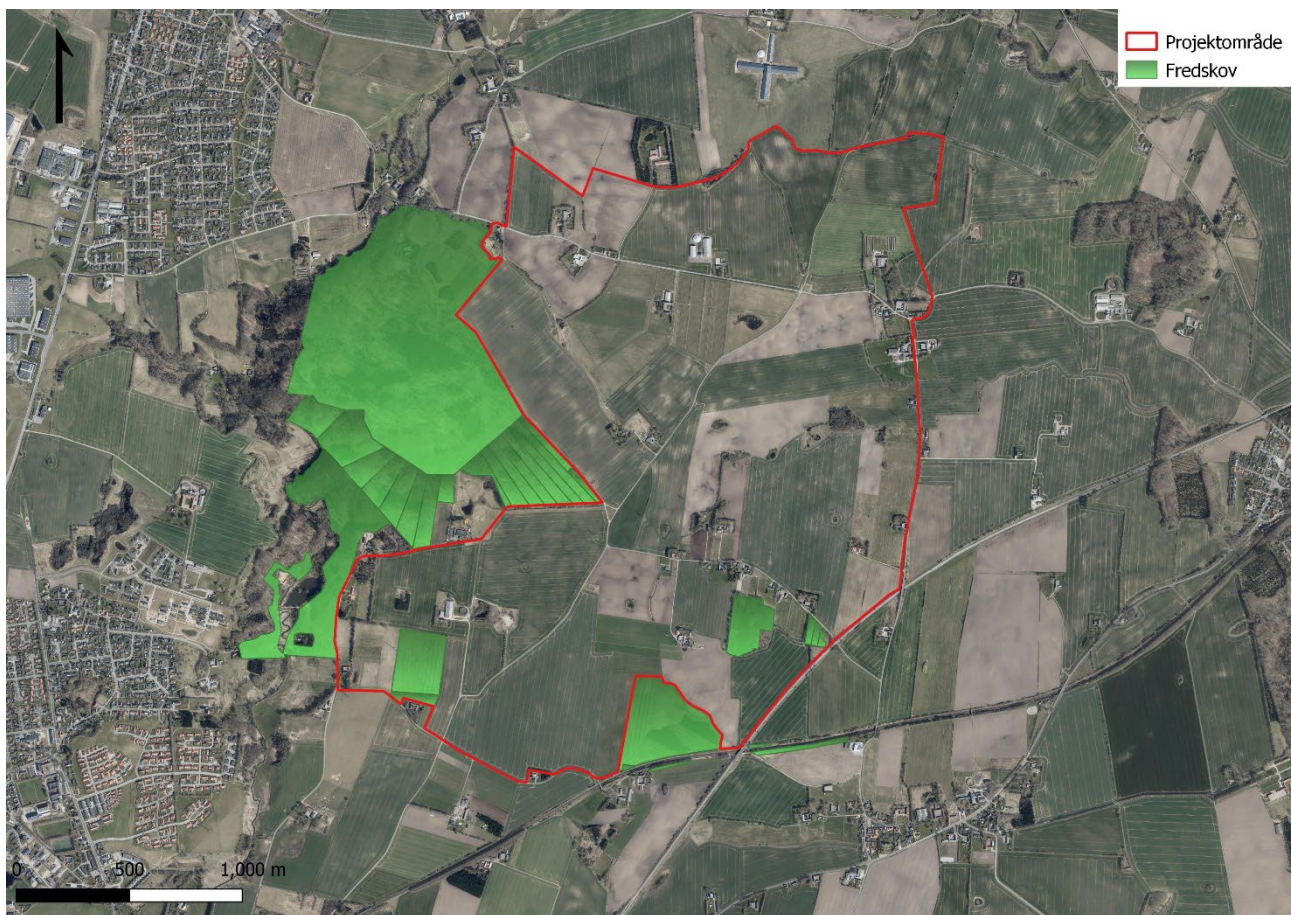
Indenfor en afstand af ca. 3-4 km fra projektområdet er der registreret flere arter af flagermus, herunder brunflagermus, troldflagermus, sydflagermus, dværgflagermus. Det vurderes desuden, at flagermus vil kunne forekomme i den nærliggende Hansted Skov og evt. i de mindre bevoksninger og læhegn indenfor projektområdet.

Registreringen af stor vandsalamander inde nfor projektområdet er knyttet til et moseområde med flere mindre vandhuller i den østlige del. Flere af de mindre vandhuller og moseområder som findes i området vil også potentielt kunne udgøre levesteder for bilag IV-arten stor vandsalamander og samt bilag IV-arterne spidssnudet frø og grøn mosaikguldsmed. Odderen som er registreret i vandløbene i Hansted Skov vil

potentielt også kunne findes indenfor projektområdet, primært i de mindre vandløb som findes, men projektområdet vurderes generelt ikke at være et oplagt yngle- og rasteområde for arten.

FREDSKOV

I projektområdet findes tre områder med eksisterende skov på i alt ca. 11 ha, som er noteret med fredskovspligt. To af disse fredskovsarealer findes også på de høje målebordsblade fra første halvdel af 1800-tallet og arealerne har formentlig aldrig været 'under plov'. Begge ligger på bakkeskråningen umiddelbart syd for den landsby, der i dag bærer den største de to skovlodders navn: Vesterskov. Det tredje fredskovsareal er en yngre, privat skov, beliggende i det sydvestlige hjørne af projektområdet. De tre fredskovsarealer er beskyttet af skovlovens bestemmelser og skal som udgangspunkt forblive skovbevoksede. De eksisterende fredskovsarealer vil kunne indgå i det endelige skovområde, men Naturstyrelsen kan som udgangspunkt ikke benytte skovrejsningsmidler til køb af eksisterende fredskov.

Figur 7-6 Eksisterende fredskovsarealer i og omkring projektområdet.

SKOVBYGGELINJE

Hansted Skov vest for projektområdet afkaster en 300 m skovbyggelinje ind i den vestlige del af projektområdet (Figur 7-7). Bestemmelsen om skovbyggelinjen indeholder forbud mod placering af bygninger og lignende i en afstand af 300 m fra skove, jf. naturbeskyttelseslovens § 17. Skovbyggelinjen har ikke betydning for skovrejsningen, idet skovrejsning ikke kræver dispensation. Den nye skov vil afkaste skovbyggelinje i en afstand, der som udgangspunkt forløber 300 m fra de nye skovbryn. Dette behandles i afsnit 7.70 Befolkning og sundhed. De tre mindre arealer med fredskov indenfor projektområdet afkaster ikke skovbyggelinje grundet deres ringe størrelse (< 20 ha).

Figur 7-7 Skovbyggelinje indenfor projektområdet. Hansted Skov afkaster en 300 m skovbyggelinje i projektområdets vestlige del.

7.1.3 MILJØVURDERING AF FORSLAG TIL SAMARBEJDSAFTALE

BESKYTTEDE NATUROMRÅDER

Aftalen om skovrejsning danner grundlaget for etablering af skov og lysåbne naturtyper omkring de beskyttede naturområder. De beskyttede naturområder indgår ikke i arealet, der tilplantes, og der vil desuden blive holdt afstand til de beskyttede naturområder, så de ikke påvirkes som følge af skyggepåvirkning. Denne hensyntagen vil jf. Naturstyrelsens rammer og retningslinjer for statslig skovrejsning blive indarbejdet i de konkrete skovrejsningsprojekter. Derudover vil skovrejsningen omfatte retablering af områdets naturlige hydrologi ved sløjfning af dræn og grøfter

De beskyttede naturområder indenfor projektområdet, dvs. moser, vandhuller og et engområde, er lavereliggende naturområder, der er påvirket af de omkringliggende landbrugsarealer, dels i form af dræning og dels af eutrofiering fra det omkringliggende landbrugslandskab. Disse negative påvirkninger vil ophøre ved skovrejsning på de omkringliggende arealer, og det forventes dermed, at de eksisterende naturområder indenfor projektområdet kan opnå en forbedret naturtilstand. Derudover vil genskabelsen af naturlig hydrologi i området samt etableringen af lysåbne partier i skoven bevirke, at der skabes nye beskyttede naturtyper indenfor projektområdet.

Samlet set forventes skovrejsningen at medføre en positiv påvirkning af den beskyttede natur, dels ved at fjerne de primære trusler og forbedre forholdene i den eksisterende natur, dels ved med tiden at resultere i flere beskyttede naturområder indenfor projektområdet.

ØKOLOGISKE FORBINDELSER

De nuværende økologiske forbindelser indenfor projektområdet udgøres af de isolerede beskyttede naturområder. Disse er forbundet med udlagte potentielle økologiske forbindelser på dyrkede marker, som under eksisterende forhold må forventes ikke at udgøre en funktionel økologisk forbindelse for spredning af dyr og planter.

Skovrejsningen vil medføre, at de potentielle økologiske forbindelser indenfor projektområdet styrkes og sammen med de eksisterende naturområder kommer til at udgøre funktionelle økologiske forbindelser, hvor der kan ske en uhindret spredning af dyr og planter. Samtidig vil skovrejsningen øge arealet af de økologiske forbindelser og skabe sammenhæng med Hansted Skov.

Samlet set forventes skovrejsningen at medføre en væsentlig positiv påvirkning af spredningsmulighederne for vilde dyr og planter, og samarbejdsaftalens realisering vurderes i høj grad at styrke områdets økologiske forbindelser.

NATURA 2000-OMRÅDER

Den eneste mulige påvirkning af Natura 2000-områder som følge af skovrejsningsaftalen og skovrejsningen, vurderes at være ændrede udledninger af næringsstoffer til Natura 2000-område N56 Horsens Fjord, havet øst for og Endelave.

Ændringer i arealanvendelsen indenfor projektområdet fra hovedsagelig landbrugsdrift til skovrejsning vil reducere mængden af næringsstoffer, der tilføres vandløbene som afvander projektområdet (Tolstrup Å, Lille Hansted Å, Aldrup Mølle Å mm), og i sidste ende Horsens Fjord og Natura 2000-område N56 Horsens Fjord, havet øst for og Endelave. Denne mindskede næringstilførsel kan potentielt påvirke arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget positivt.

Arter på udpegningsgrundlaget for habitatområdet H52 samt fugle på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde F36 vurderes ikke at kunne blive påvirket af aftalen om skovrejsningen og de afledte reduktioner i næringsstofudledningen. Den eneste mulige påvirkning vurderes at være på de kvælstoffølsomme marine naturtyper samt evt. en mindre påvirkning af strandengene som oversvømmes med vand fra fjorden.

Ved et ophør af landbrugsdrift vil arealerne indenfor projektområdet ikke tilføres næringsstoffer, herunder kvælstof. Dette vil betyde, at der som følge af skovrejsningen vil ske en mindsket udledning af bl.a. kvælstof til vandløbene og i sidste ende Horsens Fjord. Nettoarealet for skovrejsningen vurderes potentielt at være omkring 400 ha, men da det på nuværende tidspunkt er uvist, i hvor stort omfang samarbejdsaftalen fører til skovrejsning i aftalens 20-årige periode, kan det være vanskeligt at forudsige den endelige påvirkning af skovrejsningen. Ifølge et skematisk kvælstofkredsløb angivet i Videnskabelig rapport fra DCE nr. 352, kan

udledning af kvælstof fra dyrkede lerjordsoplande til vandløbene være på omkring 17 kg N/ha. Fra naturoplande er udledningen ca. 2-3 kg N/ha. Det giver en forskel på ca. 14 kg N/ha årligt og ca. 5,6 t N pr. år hvis hele nettoarealet på 400 ha omlægges fra landbrug til natur. Ovenstående tal er et groft estimat, og sandsynligvis vil udledningen af kvælstof fra den nyligt omlagte landbrugsjord være højere, end når området har været skov i en længere periode.

Ifølge Vandområdeplan 2015-2021 for Vandområdedistrikt Jylland og Fyn er baselinebelastningen 2021 ca. 883 t N/år kvælstof til Horsens Fjord. Dvs. at reduktionen som følge af skovrejsningen vil udgøre ca. 0,6 % af den samlede udledning til Horsens Fjord. Skovrejsningen vil således have en positiv effekt på miljøkvaliteten i Horsens fjord og dermed bidrage positivt til vandplanernes målopfyldelse af miljøtilstanden i fjorden.

Det kan udelukkes, at projektet ved en ændret arealudnyttelse til skovrejsning vil medføre væsentlig påvirkning af habitatnaturtyper og arter og den økologiske integritet i Natura 2000-område N56 Horsens fjord, havet øst for og Endelave. Der kan forventes en beskedent men positiv effekt som følge af den reducerede udledning af næringsstoffer, men der kan ikke forventes en målbar effekt for de relevante naturtyper på udpegningsgrundlaget (strandenge), dels fordi der er tale om en naturligt næringstolerant naturtype, og dels fordi ændringen i den samlede udledning til fjorden er relativt lav.

BILAG IV-ARTER

Stor vandsalamander er den eneste bilag IV art, der er observeret indenfor projektarealet for den foreslåede skovrejsning. De bilag IV-arter, der i øvrig måtte findes indenfor projektområdet, herunder odder, spidssnudet frø, grøn mosaikguldsmed og flagermus, er alle knyttet til eksisterende skov- og naturområder, og ikke de dyrkede markflader, hvorpå der planlægges for skovrejsning.

Stor vandsalamander og spidssnudet frø er afhængig af vandhuller og trives bedst i vandhuller med en vis soleksponering- Overskygning af eventuelle ynglevandhuller vil være en potentiel trussel mod især stor vandsalamander. Det er derfor vigtigt, at der tages hensyn til soleksponering af eksisterende vandhuller ved den endelige projektering af skovrejsningen. Ifølge Naturstyrelsens rammer og retningslinjer for statslig skovrejsning, retningslinje 7.4, skal 10-40 % af skoven udvikles til lysåbne arealer. Dette vil bl.a. være omkring de eksisterende naturarealer, hvor den dyrkede landbrugsjord kan udvikles til lysåbne naturområder.

Samarbejdsaftalen vurderes dermed ikke at forringe raste- og yngleområder for bilag IV-arter og heller ikke områdernes økologiske funktionalitet. Tværtimod kan forholdene forventes forbedret, bl.a. ved at arealer omkring de potentielle paddevandhuller tages ud af drift, spredningsforholdene forbedres og arealet af levesteder forøges som følge af genetablering af naturlig hydrologi. Træerne i den nye skov kan desuden på langt sigt udvikle sig til egnede raste- og ynglelokaliteter for flagermus, og de nye skovbryn kan fungere som fourageringsmuligheder, levesteder og ledelinjer i landskabet.

FREDSKOV

De eksisterende fredskovsarealer indenfor projektområdet påvirkes ikke af den kommende skovrejsning. Den skovrejsning, som samarbejdsaftalen muliggør, vil fungere fint i sammenhæng med disse eksisterende skovrejsninger. Skovrejsningen vil ikke medføre væsentlige ændringer for de eksisterende fredskovsarealer isoleret set. Skovrejsningen vil tværtimod bibringe nye fredskovsarealer, så det samlede fredskovsareal bliver betydeligt større end i dag, hvilket giver en mere robust skov og mange flere levesteder for skovens planter og dyr, samt styrker de rekreative muligheder. Skovrejsningen bidrager desuden til opfyldelse af de nationale mål om et øget skovareal.

SKOVBYGGELINJE

Formålet med skovbyggelinjen er at sikre skovenes værdi som værdifulde landskabselementer samt at opretholde skovbrynene for værdifulde levesteder for planter og dyr. Skovbyggelinjen indeholder ikke et forbud mod skovrejsning, jf. naturbeskyttelseslovens § 17, og skovbyggelinjen er dermed ikke til hinder for etablering af skov indenfor projektområdet. Etableringen af skov op til den eksisterende Hansted Skov vil kunne påvirke eksisterende skovbryn, men samtidig vil skovarealet øges og samlet set vurderes skovenes og skovbrynenes værdi som levesteder for dyr og planter at blive forbedret som følge af skovrejsningen. Skovrejsningen vil ligeledes kunne påvirke Hansted Skov, som afkaster skovbyggelinjen, som landskabselement, idet indkig til og udsyn fra Hansted Skov ændres. Det nuværende indkig til Hansted Skovs skovbryn vil med skovrejsningen blive erstattet af indkig til skovbrynet omkring det nye skovareal, og/eller indkig til nye skovområder i nærområdet omkring den eksisterende skov, alt afhængig af, hvilke etaper den nye skov etableres med.

SAMLET VURDERING AF BIOLOGISK MANGFOLDIGHED

Samlet set vurderes skovrejsningen at forbedre den biologiske mangfoldighed i projektområdet betydeligt. Arealet og kvaliteten af beskyttede naturområder forøges, spredningsmulighederne i og omkring de økologiske forbindelser forbedres, forholdene for bilag IV-arter forbedres og fredskovsarealet forøges betydeligt med tilhørende levesteder for vilde planter og dyr. Skovrejsningen vil have en positiv effekt på miljøkvaliteten i Horsens fjord og på de marine naturtyper.

7.1.4 MILJØVURDERING AF REFERENCE SCENARIO

I referencescenariet bibeholdes projektområdet i landbrugsdrift som i dag, og områdets beskyttede naturtyper vil fortsat ligge som relativt isolerede biotoper i det dyrkede agerland. Forøgelsen af den biologiske mangfoldighed, som kan forventes som følge af skovrejsningen, herunder at dyrkede arealer tages ud af drift, vil ikke forekomme, og spredningsforholdene knyttet til de økologiske forbindelser vil ikke forbedres. Der vil heller ikke ske en mindsket udledning af næringsstoffer til Horsens Fjord.

7.1.5 AFVÆRGEFORANSTALTNINGER

Da der ikke er identificeret negative miljøpåvirkninger, vurderes der ikke at være behov for afværgeforanstaltninger.

7.1.6 OVERVÅGNING

Udviklingen i områdets biologiske mangfoldighed og naturtilstanden for de eksisterende § 3 beskyttede naturområder overvåges gennem kommunens eksisterende § 3 tilsynspligt. Det samme gør sig gældende for eventuelle nye § 3-beskyttede naturområder der opstår som følge af skovrejsningen. Eventuelle bilag IV-arter, der måtte indvandre til området, vil blive overvåget i de eksisterende overvågningsprogrammer (statens NOVANA-overvågning og kommunens tilsyn og undersøgelser).

7.2 GRUNDVAND OG DRIKKEVAND

7.2.1 METODE OG MANGLENDE VIDEN

Samarbejdsaftalen skaber rammerne for erhvervelse af jord til skovrejsning og grundvandsbeskyttelse. De fleste af Højballegårdværkets borerer ligger i projektområdet, og foruden fire hektar i det sydvestlige hjørne, er hele området udpeget som Område med Særlige Drikkevandsinteresser (OSD). Området er desuden udpeget som nitratfølsomt indvindingsområde (NFI). Omkring drikkevandsboringerne er udpeget boringsnære beskyttelsesområder (BNBO).

I dette afsnit foretages en vurdering af skovrejsningsaftalens betydning for grundvand og drikkevand i området. Miljøvurderingen foretages på grundlag af oplysninger fra Danmarks Miljøportal og Horsens Kommune om de eksisterende drikkevandsinteresser i området.

Der er ikke konstateret manglende viden til den overordnede vurdering af miljøtemaet grundvand og drikkevand.

7.2.2 MILJØSTATUS

Grundvandsinteresserne er store indenfor projektområdet. Siden 1970 har området været kilde til en stor del af drikkevandsforsyningen af Horsens. Drikkevandet produceres på Højballegårdværket, der tilhører Horsens Vand (Samn Forsyning). På Højballegårdværket produceres i dag godt 2/3 del (2,9 mio. m³/år) af Horsens Vands samlede produktion af drikkevand (4,4 mio. m³/årligt). Højballegårdværket har derfor stor betydning for forsyningen af Horsens med drikkevand. Fremtidssikring af grundvandsressourcen, som denne produktion er baseret på, er derfor af stor betydning for forsyningen af Horsens.

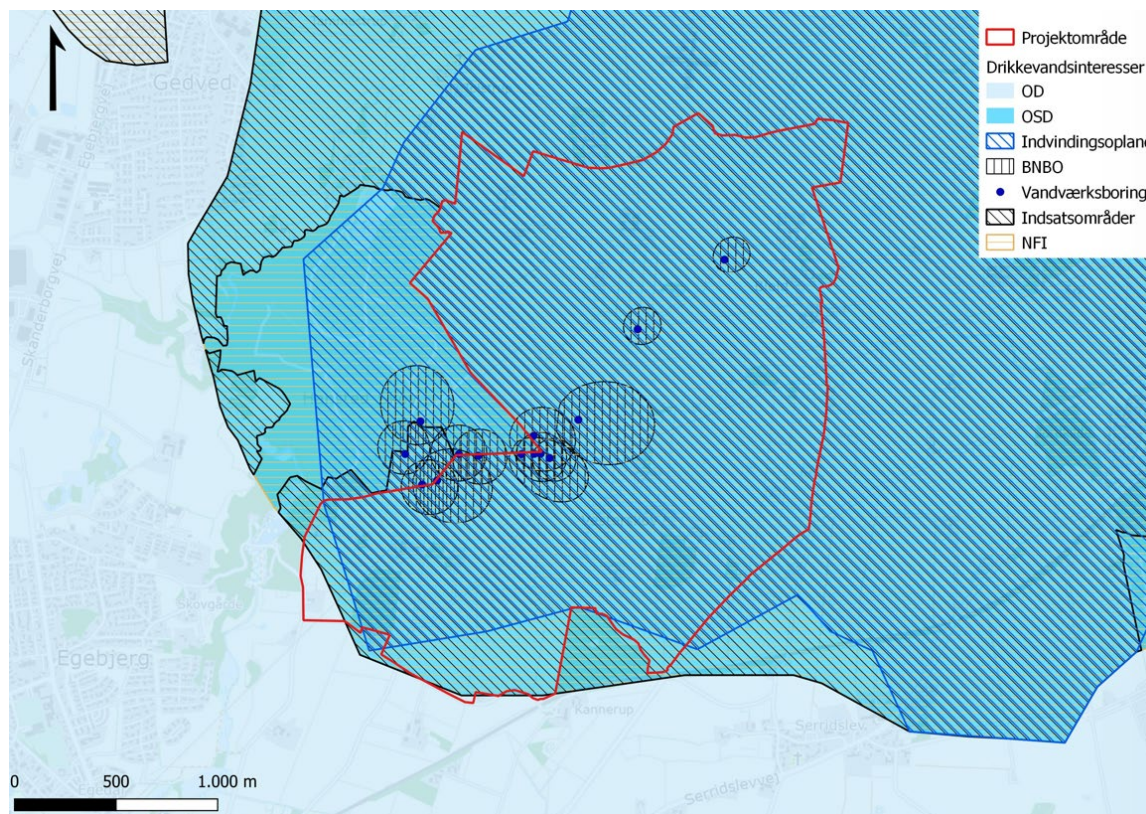
PLANLÆGNINGSMÆSSIGE FORHOLD

Så godt som hele projektområdet er i henhold til lovbekendtgørelse nr. 118 af 22. februar 2018 udpeget som et område med særlige drikkevandsinteresser (OSD). OSD er oprindeligt udpeget på baggrund af det forventede fremtidige drikkevandsbehov i forhold til befolkningens og erhvervets udvikling og ud fra et ønske om at reservere en grundvandsressource af god kvalitet og i tilstrækkelig mængde til at sikre den fremtidige drikkevandsforsyning. OSD fungerer som den geografiske ramme for den statslige grundvandskortlægning.

Projektområdet blev detailkortlagt af Vejle Amt og senere af Miljøstyrelsen (Miljøcenter Aarhus) i perioden fra 2007 til 2012. Projektområdet ligger indenfor det kortlægningsområde, som benævntes Hovedgårdområdet. Resultatet af kortlægningen blev afleveret til Horsens Kommune i 2013. Som et led i grundvandskortlægningen blev der foretaget en vurdering af grundvandsmagasinerne sårbarhed. Denne vurdering danner grundlag for, at hele projektområdet er udpeget som indsatsområde indenfor nitratfølsomme indvindingsområder (IO).

Miljøstyrelsen har i 2021 påbegyndt planlægningen af en revision af grundvandskortlægningen for Hovedgårdområdet. Revisionen sker under grundvandskortlægningen benævnt "Horsens Nord". Revisionen forventes ikke baseret på indsamling af nye geofysiske kortlægningsdata, da datatætheden i området som udgangspunkt vurderes som værende god. Revisionen vil betyde, at den geologiske model for området og grundvandsmodellen der benyttes til beregning af indvindingsoplande og boringsnære beskyttelsesområder opstilles på ny, og at det kan medføre ændringer i udpegningen af nitratfølsomme indvindingsområder (NFI) og indsatsområder med hensyn til nitrat (ION). Baggrunden for revisionen skyldes primært, at der i Hovedgårdområdet er opstillet 2 forskellige geologiske modeller og grundvandsmodeller, hhv. Hovedgård

Øst og Egebjerg. I Hovedgård Øst området er den geologiske model opstillet som en traditionel lagflademodel, mens den i Egebjerg området er opstillet som en pixelmodel. Endelig er der behov for en revision, da flere af områdets vandværker har fået ændret/fornyet deres indvindingstilladelse, hvorfor deres indvindingsopland skal genberegnes. Miljøstyrelsens tidsplan for færdiggørelse af revisionen kendes på nuværende tidspunkt ikke, men arbejdet forventes at foregå indenfor de næste par år.

Figur 7-8 Område med Særlige Drikkevandsinteresser (OSD), indvindingsopland, BNBO (BoringsNære BeskyttelsesOmråder), vandværksboringer, indsatsområder og NFI (nitratfølsomme indsatsområder) er vist sammen med projektområdets afgrænsning.

BORINGSNÆRE BESKYTTELSESOMRÅDER - BNBO

Omkring Højballegårdværkets boringer har Miljøstyrelsen beregnet og udpeget boringsnære beskyttelsesområder (Figur 7-8). BNBO'erne er beregnet ud fra vandværkets nuværende indvindingstilladelse på 2,8 mio. m³/år. Højballegårdværkets indvindingstilladelse er pt. udløbet, men forventes fornyet i løbet af 2022. Den nye indvindingstilladelse forventes at blive på 3,6 mio. m³/år, hvorfor vandværkets BNBO'er skal genberegnes. På grund af den forhøjede vandmængde i indvindingstilladelsen, forventes vandværkets BNBO'er at få en større udstrækning end den nuværende.

Projektområdet dækker de beregnede boringsnære beskyttelsesområder (BNBO). Enkelte boringer har et BNBO-areal, som er dækket af den eksisterende skov – Hansted Skov.

Horsens Kommune har i 2021 foretaget den lovpligtige risikovurdering af, om erhvervsmæssig brug af pesticider indenfor de udpegede BNBO'er omkring Højballegårdværkets boringer udgør en risiko for forurening af vandværkets boringer. Risikovurderingen viser, at erhvervsmæssig brug af pesticider inden for vandværkets BNBO'er udgør en risiko. Risikovurderingen viser også, at det er proportionalt at gennemføre beskyttelsesindsatser overfor erhvervsmæssig anvendelse af pesticider, idet omkostningerne til de

foreslåede indsatser er væsentligt mindre end omkostningerne til en ny kildeplads, hvis der sker forurening af indvindingsmagasinet.

VANDINDVINDING

Højballegårdværket er beliggende i den vestlige del af interesseområdet på Vandmøllevej 30 umiddelbart syd for den eksisterende skov Hansted Skov. Produktionen på Højballegårdværket er baseret på grundvand fra 14 aktive indvindingsboringer. Indvindingsboringerne ligger overvejende tæt på vandværket, indenfor en afstand på 1 km. Dog ligger to af boringerne henholdsvis 1.400 og 1.900 meter nordøst for vandværket. I alt 11 boringer ligger i kanten af Hansted Skov, henholdsvis nord og øst for vandværket. De resterende tre indvindingsboringer er beliggende omkranset af dyrket landbrugsareal.

Højballegårdværket har i vandforsyningsplanen status som et primært vandværk, hvilket betyder, at kommunen satser på, at vandværket bevares i mange år frem, og at det forventes at skulle forsyne flere husstande end det gør i dag. Forventningen bygger på, at vandværket skal forsyne nogle af kommunens nye byområder, og at der er nogle af de mindre nabovandværker, som på kort eller langt sigt kan blive lagt sammen med et nabovandværk, som kunne være Højballegårdværket. Højballegårdværket udgør således en særdeles vigtig del af kommunens vandforsyningsstruktur i dag og i fremtiden, og vigtigheden af en effektiv beskyttelse af vandværkets grundvandsmagasiner er derfor afgørende for denne forsyningssikkerhed.

Produktionen af drikkevand på Højballegårdværket er baseret på grundvand fra én kildeplads bestående af de 14 boringer, der ligger i eller tæt ved projektområdet for skovrejsning. Vandværkets grundvandsmagasiner er vurderet som sårbare overfor forurening på grund af et begrænset lerdække over magasinerne. Vandværkets grundvandsmagasiner har i dag en tilfredsstillende vandkvalitet, men på grund af sårbarheden og vandværkets betydning for Horsens Kommunes drikkevandsforsyning, skal der gøres en indsats for at sikre, at det også i fremtiden vil være muligt at opretholde en produktion af drikkevand baseret på rent grundvand i Højballegårdområdet.

7.2.3 MILJØVURDERING AF FORSLAG TIL SAMARBEJDSAFTALE

Skovrejsning indenfor projektområdet vurderes generelt at være positivt for grundvandsbeskyttelse, idet jordbrugets anvendelse af gødning og sprøjtemidler ophører på de arealer, der overgår til skovrejsning. Øget fordampning fra træerne kan potentielt betyde reduceret grundvandsdannelse. Den forøgede fordampning sammenlignet med landbrugsafgrøder forventes imidlertid at blive mere end kompenseret ved, at der samtidig genetableres naturlig hydrologi ved sløjfning af alle interne markdræn i området, jf. Naturstyrelsens retningslinjer for statslig skovrejsning (retningslinje 7.4). Derved tilbageholdes mere overfladevand i arealet, der kan nedsive til grundvandsmagasinet.

Den del af interesseområdet, hvor grundvandsbeskyttelse via skovrejsning vil have den største effekt i forhold til grundvandsinteresserne, er først og fremmest indenfor de boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) omkring Højballegårdværkets boringer. Den resterende del af interesseområdet vil også have en stor effekt på grundvandsbeskyttelsen, idet grundvandsmagasinerne i området vurderes som sårbare. Grundvandsdannelsen er stor og interesseområdet dækker den beregnede sænkningstragt som følge af Højballegårdværkets indvinding.

Samlet set vurderes grundvandspåvirkningen som følge af samarbejdsaftalens realisering at være væsentlig positiv.

7.2.4 MILJØVURDERING AF REFERENCE SCENARIO

Ved fastholdelse af referencescenariet forventes projektområdet fortsat benyttet til landbrugsdrift med de påvirkninger fra eventuelle sprøjtemidler og gødning, som er tilknyttet denne drift. Grundvandet og drikkevandet, herunder indvindingsoplandet til Højballegårdværket, vil være beskyttet på samme niveau som i dag, evt. med frivillige dyrkningsaftaler som vil kunne indgås mellem Samn Forsyning og lodsejere i området.

7.2.5 AFVÆRGEFORANSTALTNINGER

Da der ikke er konstateret negative miljøpåvirkninger af grundvand og drikkevand som følge af samarbejdsaftalens realisering, vil det ikke være nødvendigt med afværgeforanstaltninger.

7.2.6 OVERVÅGNING

Grundvandet overvåges under statens NOVANA program og drikkevandskvaliteten overvåges i forbindelse med vandværkets drift.

Foto 8. Her ses en af drikkevandsboringerne inden for projektområdet

7.3 OVERFLADEVAND

7.3.1 METODE OG MANGLENDE VIDEN

Overfladevandområder udgøres af de vandløb, søer og kystvande, som er målsat i Statens Vandområdeplaner. Søer, vandhuller, moser mv., der ikke er målsat i vandplanlægningen behandles under afsnittet om Beskyttede naturområder.

Der er ikke søer og kystvande i eller nær projektområdet, men der er vandløb, og disse afvander videre til kystvandområdet Horsens Fjord. Projektets betydning for disse vandområder vurderes i dette afsnit.

Der er ikke konstateret manglende viden i forhold til miljøvurderingen af overfladevand.

7.3.2 MILJØSTATUS

Statens Vandområdeplaner er en samlet plan for at forbedre det danske vandmiljø. Vandområdeplanerne for anden planperiode gælder for perioden 2015 – 2021 eller indtil Vandområdeplan 2021-2027 er endeligt vedtaget.

Vandområdeplanerne indeholder bl.a. oplysninger om påvirkningerne af vandområderne, beskrivelse af overvågningen af vandområderne, vurderinger af tilstanden i vandområderne, de miljømål, der gælder for det enkelte område, samt et resumé af de indsatser, der skal gennemføres med henblik på at opfylde de fastlagte mål.

Projektområdet er beliggende i hovedvandopland 1.9 Horsens Fjord. Der er ingen målsatte vandområder indenfor projektområdet, men projektområdet afvander til de målsatte vandløb Ørskov Bæk, Lille Hansted Å og Haldrup Mølleå, som ifølge forslag til vandområdeplan 2021-2027 har en hhv. ringe, god og god samlet økologisk tilstand. Desuden afvander projektområdet til Tolstrup Å som består af strækninger med hhv. moderat, god og høj økologisk tilstand. Miljømålene for alle vandløbene er i gældende vandområdeplan (2015-2021) er god økologisk tilstand, hvilket også er målet i den kommende vandområdeplan (2021-2027).

Disse vandløb løber ud i fjordarmen Nørrestrand, som løber ud i Horsens Fjord. Nørrestrand har en moderat økologisk tilstand jf. høring af vandområdeplaner 2021-2027, bl.a. grundet indholdet af kvælstof og fosfor. Horsens Fjord som er slutrecipient og har ifølge vandområdeplan 2015-2021 i dårlig økologisk tilstand. Den dårlige tilstand er registreret for ålegræs, mens både klorofyl og bundfauna har moderat økologisk tilstand. Ifølge høringsmaterialet til vandområdeplan 2021-2027 er Horsens Fjord stadig i dårlig økologisk tilstand baseret på rodfæstede bundplanter.

Belastningen af kvælstof til Horsens Fjord er i 2021 opgjort til 882,9 tons N/år. Målbeklastningen er 535,2 tons N/år. For Nørrestrand vil fosfor være den begrænsende faktor. Belastningen af fosfor til Nørrestrand er i 2016/2018 i forslag til vandområdeplanerne 2021-2027 opgjort til 6441 kg P/år, med en målbeklastning på 3035. Målbeklastningen i gældende vandområdeplan 2015-2021 er 2740 kg P/år.

7.3.3 MILJØVURDERING AF FORSLAG TIL SAMARBEJDSAFTALE

Skovrejsningsaftalen vil danne grundlag for, at arealerne indenfor projektområdet overgår fra primært dyrkede arealer til arealer med skovrejsning og permanent skov og lysåbne naturtyper. Dette vil betyde et stop for anvendelsen af gødning og sprøjtemidler indenfor projektområdet, hvilket vil medføre, at der sker en mindsket udledning af bl.a. kvælstof og fosfor til vandløbene der afvander projektområdet, og i sidste ende en mindsket udledning af kvælstof og fosfor til Nørrestrand og Horsens Fjord.

Samlet set vurderes samarbejdsaftalen at medføre en begrænset men positiv påvirkning af overfladevand, og på miljøtilstanden i Nørrestrand og Horsens Fjord grundet mindsket belastning med hhv. fosfor og kvælstof.

7.3.4 MILJØVURDERING AF REFERENCESCENARIE

Hvis samarbejdsaftalen ikke vedtages, vil der ikke ske en nedsat udledning af næringsstofferne kvælstof og fosfor til hhv. Nørrestrand og Horsens Fjord som følge af skovrejsningen. Udledningen vil i referencescenariet som udgangspunkt fortsætte som i dag.

7.3.5 AFVÆERGEFORANSTALTNINGER

Da der ikke er identificeret negative miljøpåvirkninger, vurderes der ikke at være behov for afværgeforanstaltninger.

7.3.6 OVERVÅGNING

Der er ikke konstateret behov for overvågning af skovrejsningens påvirkning af overfladevand.

Foto 9. Havområder som Horsens Fjord kan påvirkes positivt af skovrejsning, da næringsbidrag fra dyrkede arealer i oplandet mindskes.

7.4 LANDSKAB

7.4.1 METODE OG MANGLENDE VIDEN

Erhvervelser af landbrugsjord til skovrejsning vil give mulighed for at ændret arealanvendelse til skov og lysåben natur. Denne ændring af det eksisterende landskab og den visuelle oplevelse, kan være både positiv og negativ. Der foretages en vurdering af skovrejsningsaftalens påvirkning af landskabets bærende landskabstræk og karakter. Vurderingen foretages på grundlag af oplysninger fra Naturstyrelsen om skovens forventede karakter, jf. Naturstyrelsens retningslinjer for statslig skovrejsning, Horsens Kommunes landskabsplan samt besigtigelser i området.

Der er ikke konstateret manglende viden til den overordnede vurdering af miljøtemaet landskab.

7.4.2 MILJØSTATUS

Landskabet øst for Hansted skov er et landbrugslandskab, der er kendetegnet ved et storbakket terræn med bløde bakkestrøg. Små dalstrøg er nogle steder præget ned i terrænet og forstærker den storbakkede karakter. Det højeste punkt er beliggende i den centrale del af projektområdet nær den østlige del af Hansted Skov. Herfra er der udsigt udover de jævne bakkedrag og langs dalstrøg mod nord, syd og øst. Der er udsigt til Ejer Bavnehøj mod nord og Purhøj mod syd som begge er karakteristiske landskabelige pejlemærker.

Foto 10. Projektområdet ligger højt og giver mulighed for vidtstrakte udsigter, her mod Ejer Bavnehøj, der ses centralt i horisonten.

Landskabet er desuden kendetegnet ved, at små landsbyer ligger i tilknytning til områdets små dalstrøg. Uden for landsbyerne ligger små og mellemstore gårde spredt langs veje og på marker og understreger landskabets landbrugs karakter.

Det storbakkede landskab er præget af spredt bevoksning, der på forskellig vis medvirker til at understrege landskabets terrænformer samt begrænse eller fremhæve udsigter over landskabet.

Projektområdet fremtræder i dag som et landbrugslandskab der ud over marker præges visuelt af infrastruktur i form af veje, højspændingsluftledninger, landbrugsbygninger, beboelse og eksisterende skov, hegn og ejendomsnær beplantning. I Horsens Kommunes landskabsplan vurderes området som karakteristisk uden særlige oplevelsesværdier, hvorfor ændringer i landskabet, herunder skovrejsning, skal ske med respekt for landskabets bærende landskabstræk og karakter.

7.4.3 MILJØVURDERING AF FORSLAG TIL SAMARBEJDSAFTALE

Projektområdet ligger på ryggen af det brede, store øst-vest orienterede bakkedrag, og friholder dermed bakkedragets fald ned mod Tolstrup Å i nord og Horsens Fjord i syd. Fra det omgivende landskab vil den nye skov sammen med Hansted Skov fremhæve oplevelsen af bakkedragets dets øst-vest orienterede forløb, som en markant og karaktergivende landskabsformation mellem Horsens Fjord mod syd og Ejer højderyggen mod nord.

Skovrejsning indenfor projektområdet vil uundgåeligt påvirke landskabet væsentligt, idet landskabsbilledet omdannes til varieret skov med lysninger, udsigtskiler mv. Den ændrede landskabskarakter, som skovrejsningen medfører, vil på den ene side kunne opleves positivt, ved at området får karakter af skov og natur. På den anden side vil landskabet blive mere lukket og de lange kig ændrer karakter fra åbne panoramaer til udsigtskiler indrammet af skovbevoksninger. Dog vurderes det, at den beskrevne udformning af skovbevoksede og åbne landskabskiler vil bevare oplevelsen af landskabets bærende storbakkede landskabstræk, og sikre udsigten mod nord til Ejer Bavnehøj og mod syd mod Purhøj.

Beboere i og umiddelbart omkring området vil få oplevelsen af at bo i eller op ad en skovlandskab i stedet for åbne marker. Ligeledes vil bilister, cyklister, gående mv. få oplevelsen af at færdes i eller langs et skovlandskab frem for i et åbent landbrugslandskab. En varieret skov giver mulighed for udsigter til naturområder, hvilket oftest opfattes positivt.

For de lokale beboere, der i dag bor i området, vil skovrejsningen ligeledes både kunne opleves positivt og negativt, alt efter om man foretrækker det åbne landbrugslandskab eller et mere lukket og varieret skovlandskab. Ofte betragtes en beliggenhed i eller ved særligt offentlig skov og natur som mere attraktiv end dyrkede landbrugsmarker. Dette forventes bl.a. afspejlet i højere ejendomsværdier, se afsnit 7.7 - Befolkning og sundhed. Den skovrejsning, som Naturstyrelsen beskriver i styrelsens publikation Rammer og retningslinjer for statslig skovrejsning forventes at resultere i et varieret skovlandskab med lysninger, blandingsskov, selvsåede bevoksninger mv., som vil bidrage til en landskabelig variation.

Jævnfør samarbejdsaftalens bilag E vil dalstrøget umiddelbart nord for Hansted skov, den sammenhængende bebyggelse ved Vesterskov og de gennemgående højspændingsluftledninger, være afsæt for udformning af lysåbne strøg, der vil trække det åbne landskab hele vejen gennem det nye skovlandskab. De lysåbne strøg vil understøtte orienteringen i landskabet og sikre oplevelsen af landskabets store skala med lange kig ind i og ud af det nye skovlandskab. De gennemgående åbne strøg suppleres med større og mindre skovlysninger, f.eks. omkring fritlæggende beboelsesejendomme, vådområder og vandløb. Samlet set sigtes der mod et skovlandskab med en arealmæssigt fordeling mellem ca. 1/3 lysåben natur og 2/3 træbevoksede arealer. I skovrejsningsområdets nordlige afgrænsning og mod den sydlige afgrænsning langs Kannerupvej vil skovens møde med det omgivende landbrugslandskab blive udformet, så

skovbrynenes forløb skaber visuelle ledelinjer på tværs af højdekurverne. Dette vil forstærke oplevelsen af bakkens fald ned mod Horsens Fjord og Tolstrup Å.

Det er på nuværende tidspunkt ikke fastlagt, i hvilken grad og i hvilket tempo, skovrejsningen i området vil forekomme, da opkøb af jord er baseret på frivillige aftaler. Når det bliver aktuelt, udarbejdes konkrete skovrejsningsprojekter med detaljeret beskrivelse af skovens opbygning og karakter (jf. Naturstyrelsens retningslinjer 5.5 og 7.2 for skovrejsning), herunder landskabelige værdier. Disse oplysninger foreligger ikke på planniveau og indgår derfor ikke i miljøvurderingen af samarbejdsaftalen.

Samlet set vurderes skovrejsning at påvirke landskabet. Positivt ved at omdanne markflader til skov og varierede naturområder. Det vurderes, at oplevelsen af det storbakkede landskabspræg bevares, selvom det åbne kulturlandskab knyttet til de åbne marker påvirkes negativt, idet landskabet vil få en mere lukket karakter end i dag.

7.4.4 MILJØVURDERING AF REFERENCESCENARIE

Ved fastholdelse af referencescenariet vil området fortsat fremstå som et landbrugslandskab med et storbakket terræn med bløde bakkestrøg og små dalstrøg og med udsigter udover åbent kulturlandskab.

7.4.5 AFVÆRGEFORANSTALTNINGER

Skovrejsningen vil blive udført efter Naturstyrelsens rammer og retningslinjer for statslig skovrejsning, ifølge hvilken der tages hensyn til landskabet i projekteringen, således at områdets landskabelige kvaliteter understøttes.

7.4.6 OVERVÅGNING

Der vurderes ikke at være behov for overvågning.

7.5 FORTIDSMINDER OG ARKÆOLOGISKE INTERESSER

7.5.1 METODE OG MANGLENDE VIDEN

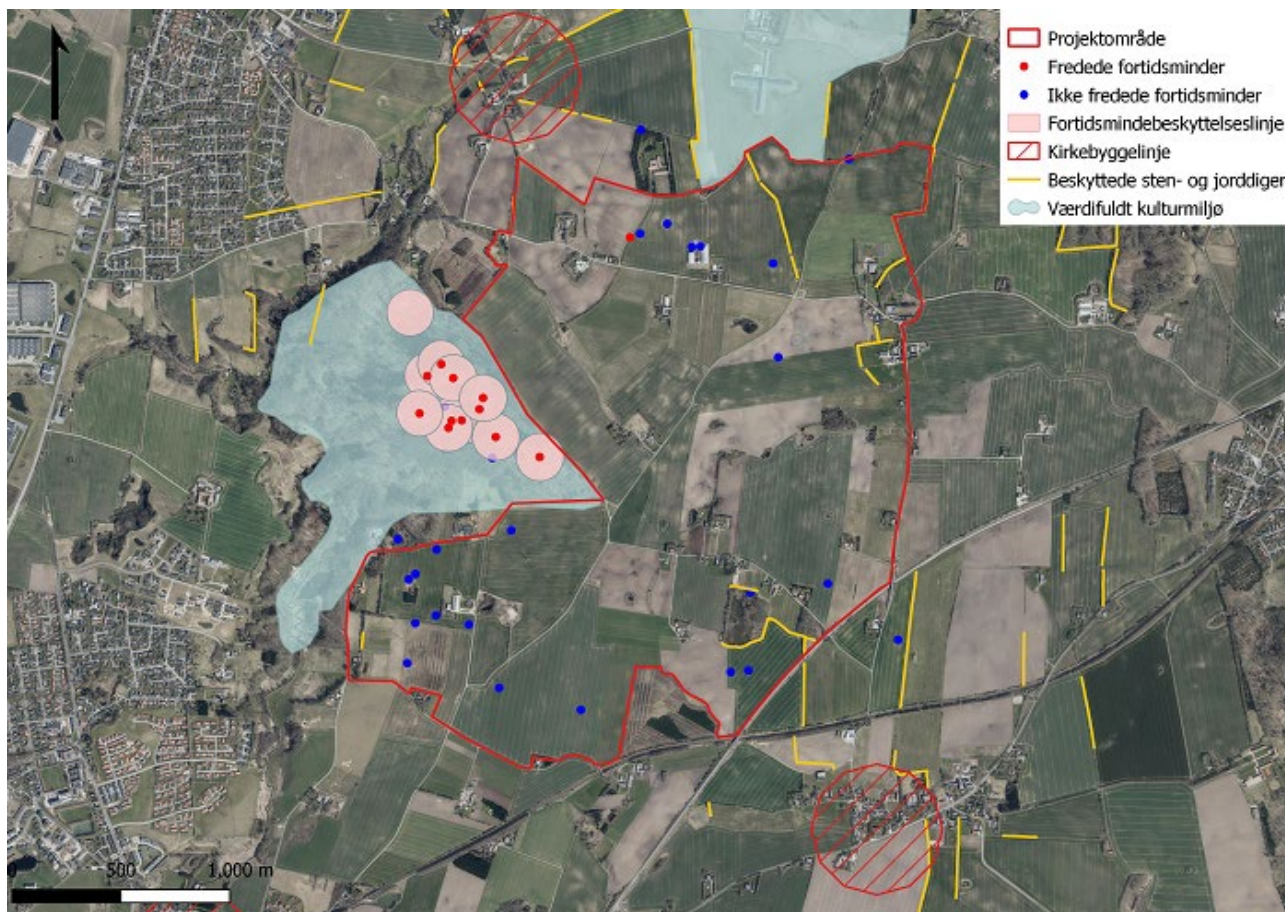
Skovrejsningen kan potentielt påvirke fortidsminder og arkæologiske interesser. Der foretages en søgning i Slots- og Kulturstyrelsens database, Fund og Fortidsminder, og foretages en vurdering af, hvorvidt disse kan blive påvirket af den fremtidige skovrejsning.

Der er ikke konstateret manglende viden i forbindelse med miljøvurderingen af fortidsminder og arkæologiske interesser.

7.5.2 MILJØSTATUS

Hansted Skov, som ligger lige vest for projektområdet, er i kommuneplanen udlagt som område med værdifuldt kulturmiljø (Figur 7-9). En mindre del af denne udpegning overlapper med projektområdet i den østlige del af dette. Der er tale om en smal strimmel af den del af projektområdet, der grænser op mod Hansted Skov.

Det vurderes, at udpegningen har til formål at sikre de kulturhistoriske bevaringsværdier i Hansted Skov, og at det mindre overlap med projektområdet er ubetydeligt, da projektet ikke medfører ændringer i selve Hansted Skov og derfor ikke i skoven som kulturmiljø.

Figur 7-8 Kulturhistoriske udpegninger i og omkring projektområdet.

I Hansted Skov findes desuden en række fredede fortidsminder, der afkaster en fortidsmindebeskyttelseslinje på 100 m fra fortidsmindets ydre grænse. Fortidsmindebeskyttelseslinjen for én af disse, en rundhøj fra oldtiden, er overlapper 16 meter ind i projektområdet, se Figur 7-9. Bestemmelsen om fortidsmindebeskyttelseslinjen indeholder et forbud mod tilstandsændringer, herunder tilplantning, indenfor 100 fra det beskyttede fortidsminde, jf. naturbeskyttelseslovens § 18. Beskyttelseszonerne omkring fortidsminder indgår i kommuneplanens udpegning af bevaringsværdige kulturmiljøer.

Indenfor projektområdet er der en række fortidsminder. Der er hovedsageligt tale om ikke-fredede fortidsminder i form af overpløjede gravhøje. Det eneste fredede fortidsminde, der findes indenfor projektområdet, er en vildtbaneafmærkning (fredningsnr. 281227) med Kong Christian d. 6's kronede monogram. Det er en sten der tidligere har været brugt til at markering af kongens jagtområde.

Indenfor projektområdet er der desuden enkelte sten- og jorddiger som er beskyttet efter museumsloven. Ifølge museumslovens § 29a må der ikke foretages ændringer i tilstanden af sten- og jorddiger. Der må ikke plantes på et dige eller graves så tæt ind til et dige, at diget skrider ud, men derudover er der ikke noget i museumsloven der medfører, at der ikke må plantes op til et beskyttet dige.

Nærmeste kirke er Tolstrup Kirke, som ligger nord for projektområdet og kan ses fra herfra. Projektområdet ligger ikke inden for de i kommuneplanen udpegede kirkeomgivelser eller de tinglyste kirkeomgivelsesfredninger.

Foto 11. Tolstrup Kirke set fra projektområdet.

7.5.3 MILJØVURDERING AF FORSLAG TIL SAMARBEJDSAFTALE

Skovrejsningen vil potentielt kunne påvirke skjulte fortidsminder, der er gemt i jorden, idet der altid sker en vis grad af jordarbejde i forbindelse med skovrejsningen. Som en del af Naturstyrelsens retningslinjer for skovrejsning, vil der blive taget hensyn til alle kendte fortidsminder og af hensyn til endnu ikke kendte fortidsminder, og der vil ikke blive foretaget dybdepløjning i forbindelse med skovrejsningen. Derved vil eventuelle skjulte fortidsminder under pløjelaget fortsat ligge uberørt.

De beskyttede diger, der findes i området, vil ikke blive direkte påvirket af skovrejsningen, da selve digerne ikke berøres jf. beskyttelsen i museumsloven. Skovrejsningen omkring digerne vil påvirke digernes landskabelige værdi, idet de ikke længere vil ligge frit og synligt i det åbne land. Digerne kan indarbejdes i skovrejsningen, så de fortsat er synlige og udgør et karakteristisk element med kulturhistoriske,

landskabelige og biologiske værdier. Derudover kan eksisterende beplantning på digerne bevares og bidrage med selvsåning af egnskarakteristiske arter på de omkringliggende arealer.

De værdifulde kulturmiljøer og de ikke-beskyttede fortidsminder er ikke omfattet af restriktioner, der udgør forbud mod skovrejsning, og der er for kulturmiljøets vedkommende tale om en meget smal strimmel, der ikke vurderes at have reel betydning. For det bevaringsværdige kulturmiljøes vedkommende inden for projektområdet er det samme areal omfattet af fortidsmindebeskyttelseslinjen, og der vil jf. naturbeskyttelseslovens § 18 ikke plantes i denne zone. Eftersom overlappet har en maksimal udbredelse på 16 m, har restriktionen ikke reel betydning for skovrejsningen, men beplantningsforbuddet skal naturligvis overholdes.

De fredede fortidsminder, der ligger i Hansted Skov, påvirkes ikke af skovrejsningen, og da fortidsminderne i forvejen ligger i skov vurderes indsigt til og udsyn fra fortidsminderne at være uberørt af skovrejsningen.

Museum Horsens bør høres inden de endelige projekter om skovrejsning realiseres. Museet kan i den forbindelse anmode om, at der foretages en arkæologisk forundersøgelse på Naturstyrelsens regning. Eventuel arkæologisk forundersøgelse afklares nærmere i forbindelse med projekteringen af de konkrete projekter, efterhånden som arealer opkøbes til skovrejsning.

Påvirkningen af fortidsminder og arkæologiske interesser vurderes at være mindre negativ, og der er ikke vurderet behov for afværgeforanstaltninger eller overvågning, idet alle restriktioner respekteres.

7.5.4 MILJØVURDERING AF REFERENCE SCENARIO

Ved fastholdelse af referencescenariet vil der ikke ske skovrejsning og områdets fortidsminder og arkæologiske værdier vil ikke blive påvirket af ny skov.

7.5.5 AFVÆRGEFORANSTALTNINGER

Der vurderes ikke at være behov for afværgeforanstaltninger. Naturstyrelsens retningslinjer tilgodeser fortidsminder og arkæologiske interesser i skovrejsningen.

7.5.6 OVERVÅGNING

Der vurderes ikke at være behov for overvågning.

7.6 LUFT OG KLIMA

7.6.1 METODE OG MANGLENDE VIDEN

Samarbejdsaftalen skaber rammerne for erhvervelse af jord til skovrejsning og vil dermed kunne medvirke til at optage CO₂ (kuldioxid) fra atmosfæren. CO₂ er en drivhusgas, der bidrager til klimaforandringer, og som så vidt mulig skal reduceres. Der foretages en overordnet vurdering af skovrejsningsaftalens potentielle bidrag til CO₂-optag og den forventede mindskede drivhuseffekt.

Der er ikke konstateret manglende viden til den overordnede vurdering af miljøtemaet luft og klima.

7.6.2 MILJØSTATUS

Projektområdet udgøres under eksisterende forhold hovedsageligt af arealer i landbrugsdrift, og langt størstedelen af arealet udgøres af dyrkede marker.

Projektområdet er udsat for de samme klimatiske forhold, som gælder for hele landet og for nogle faktorerers vedkommende globalt. På globalt niveau er der en stigende mængde CO₂ i luften, som fører til højere temperaturer over hele jordkloden. På nationalt niveau ses tendenser til et klimascenarie, hvor nedbør i perioder kommer i større mængder over kortere tid. Det betyder, at nedbøren ikke infiltreres i jorden i samme takt som den falder, hvilket kan skabe oversvømmelser af både marker og byområder. Større mængder nedbør kan desuden medføre en større afvanding til dræn og overfladeafstrømning til vandløb og dermed en større udvaskning af kvælstof til vandløb og kystnære vandområder. Ved at bryde dræn og genskabe overjordens naturlige hydrologi vil skovrejsning bidrage til, at en større andel af nedbøren infiltreres og siver ned til grundvandet i stedet for at blive drænet væk..

Skovrejsning bidrager til reduktion af CO₂ i luften, da træerne via fotosyntese optager CO₂, som derved lagres i træernes stammer, grene og rødder. I vedvarig skov opbygges desuden CO₂ i humuslaget. Der er under eksisterende forhold kun småskove inden for projektområdet, samt enkelte krat, levende hegn og lignende som i beskedent omfang lagrer CO₂.

Landbrugsafgrøder optager også CO₂ og binder denne drivhusgas. Størstedelen af biomassen i kornafgrøder består af halm, en mindre del af selve kornet. Efter høst køres halmen enten til forbrænding, pløjes ned som snittet halm eller anvendes til husdyrstrøelse. Derved frigives den bundne CO₂ igen, og effekten med CO₂-binding ved kornafgrøder er dermed kortvarig.

7.6.3 MILJØVURDERING AF FORSLAG TIL SAMARBEJDSAFTALE

Skovrejsning og efterfølgende forvaltning af skoven kan bidrage til reduktion af drivhusgasser gennem træernes optag af CO₂ fra atmosfæren og lagring i skovøkosystemet og i træprodukter, samt ved at det producerede træ erstatter fossiltunge råmaterialer og fossile brændsler (substitution).

I skoven lagres CO₂ i de levende træer (krone, stamme og rødder), i dødt ved, i skovbunden og jordbunden. Træ som råstof kan erstatte f.eks. stål og beton i byggeriet, olie og gas til opvarmning, polyester og andre syntetiske stoffer i beklædning, plastic som engangsservice etc.

Naturstyrelsens skovrejsning bliver fredskovspligtig og gennemføres i overensstemmelse med de statslige retningslinjer for skovrejsning, kravene til fredskovspligtig skov og FSC/PEFC-certificeringen som bæredygtig skov. Det betyder, at der primært anvendes hjemmehørende og robuste træarter, som forvaltes med naturnær skovdrift.

Københavns Universitet har i 2019 publiceret notatet Kulstofbinding ved skovrejsning⁶, som belyser, hvor meget CO₂, der kan bindes ved skovrejsning. Da der på nuværende tidspunkt i projektforslaget ikke er udarbejdet konkrete planer for skoven, herunder fordelingen af hovedtræarter, er der ikke grundlag for at vurdere den kvantitative effekt af skovrejsningen i bindingen af tons CO₂ eq/ha/år. Størrelsen af CO₂-bindingen afhænger bl.a. af jordbundsforhold, træarter, etableringsmetode og forvaltningen af skovbevoksningerne. Det samlede danske skovareal har i flg. rapporten et gennemsnitligt årligt optag på 9 t CO₂eq/ha/år.

⁶ Johannesen, V.K., Nord-Larsen, T., Vesterdal, L., & Bentsen, N. S. (2019). Kulstofbinding ved skovrejsning.

Skovrejsningen ved Højballe er ét af mange store og små skovrejsninger på nationalt, EU og globalt niveau, som tilsammen bidrager til reduktionen af drivhusgasser og derved påvirker luft og klima positivt. Den nationale målsætning om fordobling af skovarealet er baseret på, at der over hele landet plantes større og mindre skove, som til sammen har en påvirkning.

Da det på nuværende tidspunkt er uvist, i hvor stort omfang samarbejdsaftalen fører til skovrejsning i samarbejdsaftalens 20-årige periode, kan det være vanskeligt at forudsige graden af påvirkning. Den nuværende landbrugsmæssige drift af arealerne har ikke genereret CO₂ binding på arealerne. Gennemføres skovrejsningen i fuldt omfang, vurderes den lokalt at bidrage positivt med binding af CO₂ i den stående vedmasse og opbygning af humuslag i skoven, samt i træprodukter til substitution.

Med et CO₂-optag på 9 t CO₂ eq/ha/år (dvs. tons CO₂-ækvivalenter pr. hektar pr. år) kan en fuld realisering af samarbejdsaftalen på ca. 400 ha, hvoraf ca. 2/3 vil være skovbevokset, således medføre et anslået CO₂-optag på ca. 2.400 t CO₂ eq/år. Dertil kommer reduceret udledning af CO₂ fra tørvejord i større og mindre lavninger, da den nuværende dræning sløjfes i forbindelse med skovrejsningen. Sidstnævnte kan dog helt eller delvist modregnes af en evt. øget udledning af metan som følge af genoversvømmelse af organiske jorder.

Skovrejsningsprojektets mulige CO₂ binding er i et større perspektiv lille, men sammen med andre skovrejsninger nationalt, på EU-niveau og globalt niveau, vil skovrejsningsprojektet medvirke til en positiv indvirkning på luft og klima.

7.6.4 MILJØVURDERING AF REFERENCE SCENARIO

I referencescenariet forventes projektområdet fortsat anvendt til landbrugsdrift, hvorved der kun sker begrænset og kortvarig CO₂-binding. Ved referencescenariet opnås ikke den positive effekt på luft og klima.

7.6.5 AFVÆRGEFORANSTALTNINGER

Da der udelukkende er konstateret positive miljøpåvirkninger af miljøtemaet luft og klima som følge af samarbejdsaftalens realisering, vurderes der ikke behov for afværgeforanstaltninger.

7.6.6 OVERVÅGNING

Da der udelukkende er konstateret positive miljøpåvirkninger af miljøtemaet luft og klima som følge af samarbejdsaftalens realisering, vurderes der ikke behov for overvågning.

7.7 BEFOLKNING OG SUNDHED

7.7.1 METODE OG MANGLENDE VIDEN

Skovrejsningsaftalen og etablering af skov kan potentielt påvirke befolkningen og sundheden på flere måder. Mulighederne for friluftsliv og rekreative oplevelser i området påvirkes. Lodsejere i området påvirkes direkte eller indirekte, når der sker opkøb af jord til skovrejsning. Befolkningen i området påvirkes ligeledes potentielt som følge af skygge fra den nye skov. Desuden kan lodsejere omkring den nye skov blive påvirket af, at deres ejendomme pålægges skovbyggelinje.

De eksisterende rekreative muligheder i området beskrives på grundlag af en vurdering af tilgængelighed og oplysninger om eksisterende rekreative anlæg i og omkring projektområdet. Skovrejsningens potentielle påvirkning af de rekreative muligheder vurderes på grundlag af oplysninger fra naturstyrelsen om skovens forventede rekreative indhold.

7.7.2 MILJØSTATUS

REKREATIVE FORHOLD

Projektområdet ligger nord for den nye bydel Nørrestrand i Horsens, for hvilken Horsens Kommune har udarbejdet en udviklingsplan for natur- og byudvikling. Når bydelen er fuldt udbygget, forventes der at bo op mod 9.000 mennesker i Nørrestrand. Første etape af Nørrestrand-bydelen er allerede lokalplanlagt som boligområde.

Vest for interesseområdet ligger henholdsvis Gedved og Egebjerg, begge centerbyer i vækst. Der sker byudvikling af disse byer mod øst, hvor udstykning og opførelse af boliger pt. er i gang. Afstanden fra projektområdet til byerne er ca. 6-700 meter. Det samlede indbyggertal for Gedved og Egebjerg er ca. 5.200 mennesker. Umiddelbart øst for interesseområdet ligger Tvingstrup med ca. 580 indbyggere. I dag er der i alt ca. 1.400 børn tilknyttet de lokale skoler, institutioner og dagplejere, og dette antal vil stige i takt med udbygningen af den nye bydel Nørrestrand.

Projektområdet er beliggende øst for Hansted Skov, som indeholder muligheder for skovture og rekreative faciliteter såsom stier, shelter, bålplads mv. Den regionale cykelrute 51, Søhøjlandet, forløber i den nordlige del af projektområdet, langs Bleddvej og Tolstrupvej. Der er offentlig adgang til projektområdet ad veje og stier jf. naturbeskyttelseslovens adgangsbestemmelser, men der er ikke under eksisterende forhold etableret stier eller rekreative faciliteter indenfor projektområdet. De spredte naturområder som findes indenfor projektområdet ligger generelt ikke op ad veje, og der er derfor i dag ikke adgang for offentligheden til disse, og de vurderes ikke at have nogen rekreativ betydning for almenheden. Lodsejerne har naturligvis adgang til naturområderne.

Størstedelen af projektområdet er dyrket areal og derfor som udgangspunkt ikke tilgængeligt for offentligheden, og adgangen til området sker udelukkende ad eksisterende offentlige veje med ringe mulighed for at gøre ophold i området, og der er ikke separeret færdsel mellem bilister og bløde trafikanter. Den rekreative værdi indenfor projektområdet i dag vurderes udelukkende at bestå i udsigtsmulighederne fra områdets veje, hvorfra der er fin udsigt til de omkringliggende landskaber.

LANDBRUGSDRIFT I OMRÅDET

Projektområdet er i kommuneplanen udlagt til værdifuldt landbrugsområde og en stor del er udlagt til områder med store husdyrbrug, hvor landbrugets udviklingsmuligheder ifølge kommuneplanen skal sikres, og hvor begrænsningerne for landbruget er mindre end udenfor disse udpegninger.

OPKØB AF EJENDOMME TIL SKOVREJSNING

Skovrejsningen påvirker befolkningen i lokalområdet gennem ændring af ejerforhold og ejendomsstrukturen, hvilket medfører en varig ændring af landbrugsjorder til fredskov. Naturstyrelsens opkøb af jord vil påvirke fortsat erhvervsmæssig udvikling af de landbrugsbedrifter, som overvejende har jord beliggende inden for samarbejdsaftalens projektområde.

Beboelsesejendomme i og omkring projektområdet ligger i dag for størstedelens vedkommende direkte op til åbne landbrugsmarker. Forskning har dokumenteret, at naboer til en nye skov kan forvente en værdistigning for deres beboelsesejendom på helt op til ca. 20%. Værdistigningen afspejler, at herlighedsværdi og de rekreative muligheder, der er knyttet til en beliggenhed ved og i offentlige skove værdisættes højere på boligmarkedet end beliggenhed ved åbne marker⁷.

SKYGGEPÅVIRKNING OG UDSIGTER

Ejendomsstrukturen indenfor projektområdet er en blanding af beboelsesejendomme og mindre hobbylandbrug og erhvervsmæssige landbrugsejendomme med haver og tilhørende store, sammenhængende markflader. Projektområdet indeholder både store husdyrbrug samt mindre landbrugsejendomme uden store jordtilliggende. Langs Vesterskovvej ligger beboelsesejendomme og mindre landbrug relativt tæt, mens de i den resterende del af projektområdet ligger spredt. Markfladerne tilhørende ejendomme i projektområdet kan potentielt omdannes til skov som følge af samarbejdsaftalen, og der vil derfor kunne opstå ny skov tæt ved boligerne.

Ligeledes ligger ejendomme i udkanten af projektområdet med boliger og haver beliggende umiddelbart op til eller tæt ved projektområdet. Disse består for størstedelens vedkommende af beboelsesejendomme og mindre hobbylandbrug, der ikke er omfattet af projektområdet, men hvor den nye skov potentielt kan komme til at grænse direkte op til bebyggelsen og haverne.

Både boliger og haver i og lige uden for projektområdet kan potentielt få forøget skyggepåvirkning som følge af den nye skov og forandrede udsigter. Ejendommenes beliggenhed i det åbne land betyder, at der under eksisterende forhold generelt er god solindstråling til boliger og haver. I de fleste tilfælde har lodsejerne dog etableret en beplantning på grunden eller i kanten af grunden, som i forvejen påvirker udsigter og mængden af naturligt lys ved boligen. I disse situationer vil skovrejsningen ikke nødvendigvis medføre en mærkbar forøget skyggepåvirkning af bolig og have eller en mærkbar forandring af udsigten fra ejendommen. Andre ejendomme ligger mere åbent i landskabet og kan potentielt få forøget skyggepåvirkning for både have og bolig, ligesom udsigten fra hus og have til det omgivende landskab ændres.

⁷ Bynær skovrejsning – en grøn fordel og en god forretning:

<https://forskning.ku.dk/soeg/result/?pure=da%2Fpublications%2Fbynaer-skovrejsning%2875bf0e70-d4d9-11dd-9473-000ea68e967b%29.html>

Sæt pris på naturen – 25 års værdisætningsstudier i Danmark: <https://www.e-pages.dk/ku/1379/>

SKOVBYGGELINJE FRA DEN NYE SKOV

Bestemmelsen om skovbyggelinjen omfatter et forbud mod opførelse af bebyggelse i en afstand af 300 m omkring bl.a. alle offentligt ejede skove, jf. naturbeskyttelseslovens § 17. Skovbyggelinjen har til formål at sikre skovenes værdi som landskabselementer samt opretholde skovbrynene som værdifulde levesteder for plante- og dyrelivet samt beskytte skovene mod blæst. Det er således både landskabs- og naturmæssige samt skovdriftsmæssige hensyn, der skal varetages.

Skovbyggelinjen gælder også, selvom skoven er nyplantet. Skovrejsningen ved Højballe vil derfor afkaste en skovbyggelinje fra den dag, skoven er plantet, og visse bebyggelser kan derefter kræve dispensation fra Horsens Kommune. Dette er en ny restriktion for de pågældende ejendomme, som i dag ikke er omfattet af skovbyggelinjen. Under de eksisterende forhold er det kun den vestlige del af projektområdet der grænser op til Hansted Skov, der er omfattet af skovbyggelinjen.

Kommunen kan dispensere fra forbuddet efter ansøgning, og desuden gælder en række undtagelser, hvor der ikke kræves dispensation. F.eks. kræves der ikke dispensation fra skovbyggelinjen til landbrugets nødvendige driftsbygninger, og heller ikke, hvis kommunen også skal meddele landzonetilladelse efter planlovens § 35 til et byggeri. På arealer, hvor der i forvejen er væsentlig lovlig bebyggelse, gælder forbuddet mod bebyggelse kun mellem skoven og denne væsentlige, lovlige bebyggelse. Miljøstyrelsen kan desuden reducere eller ophæve skovbyggelinjen for et konkret nyt lokalplanområde. Der skal foretages en konkret vurdering i hver byggesag og for hver ny lokalplan.

7.7.3 MILJØVURDERING AF FORSLAG TIL SAMARBEJDSAFTALE

REKREATIVE FORHOLD

Ved gennemførelse af skovrejsningsprojektet og opkøb af arealer vil der blive etableret stier og andre rekreative elementer, og tilgængeligheden til området vil blive forøget betydeligt. Op til 15.000 eksisterende og nye beboere i byerne omkring interesseområdet vil få mindre end 2,5 km til skoven. Skovrejsningen vil således kunne tilbyde rekreative muligheder i dagligdagen til en stor gruppe borgere, både i fritiden og i skole- og institutionssammenhæng.

I offentligt ejede skove kan offentligheden som udgangspunkt færdes overalt. Den konkrete placering og udformning af p-pladser, skovveje og -stier, opholdsarealer, evt. hundeskov, lysåbne/skovklædte arealer vil indgå i den kommende projektering af skovrejsningen inden for projektområdet i henhold til Naturstyrelsens retningslinjer for statslig skovrejsning.

Ifølge Naturstyrelsens retningslinje 7.16 skal der i den konkrete projektering af skovrejsningen som minimum etableres gode parkeringspladser, stier/skovveje med rundtursmuligheder, informationstavler, opholdsarealer med bord/bænke mv. Det fremgår også af retningslinjen, at friluftsliv og adgang også bør søges sammentænkt med kommunens planlægning, f.eks. så det kommunale stisystem inddrager skoven og kommunens sti-/vejsystemer, f.eks. cykelstier, leder frem til skoven.

Det nye skvområde ved Højballe etableres i sammenhæng med den eksisterende Hansted Skov, hvor der i forvejen findes bl.a. stier og shelterplads. Disse faciliteter kan udbygges og udvides i det kommende sammenhængende skvområde. Skovrejsningen vil samtidig aflaste brugen af Hansted Skov, som for nuværende er den eneste rekreative skov i nærområdet til Gedved og Egebjerg, og derfor bærer præg af megen færdsel.

De lokale beboere har ikke været vant til, at deres lokalområde er blevet anvendt rekreativt i synderlig grad. De vil derfor kunne opleve øget trafik i området fra et stigende antal besøgende (vandrere, cyklister, ridende,

hundeluftere) inden for og omkring projektområdet. Parkeringsmuligheder skal matche de besøgende, så der ikke opstår problemer med parkerede biler på vejene omkring projektområdet. Potentielt vil øget antal besøgende, og deraf følgende manglende parkeringsmuligheder, kunne udgøre en negativ påvirkning.

Samlet set vurderes samarbejdsaftalens realisering at medføre en positiv påvirkning af befolkningens muligheder for friluftsliv og rekreative oplevelser. Hvis hele eller store dele af projektområdet omdannes til skov med offentlig adgang, vil påvirkningen være væsentlig positiv.

OPKØB AF EJENDOMME TIL SKOVREJSNING

Salg af jord til skovrejsningen er baseret på frivillighed og kan enten ske gennem direkte skødehandler, mageskifter eller gennem en jordfordeling. Begge typer af handler kan anvendes i hele den 20-årige projektperiode efter behov. Salg til Naturstyrelsen ved direkte skødehandler sker enten ved, at en lodsejer tager kontakt til Naturstyrelsen med tilbud om salg eller ved, at Naturstyrelsen tager en direkte kontakt til lodsejer, hvorefter lodsejeren, efter overvejelse, beslutter sig for et salg. Køb af jord i nye skovrejsningsprojekter gennemføres ofte som jordfordelinger, hvis lodsejerne i området har interesse i dette.

Målet med jordfordelingen er at erhverve jord i projektområdet til skovrejsning, samtidig med at der kan være mulighed for at lodsejere, som afgiver jord til jordfordelingen/skovrejsningen gennem jordfordelingen, kan modtage jord uden for projektområdet, som erstatning for den jord, som afgives. På den måde kan jordfordelingen afbøde effekten af, at der bliver mindre landbrugsjord til produktion inden for projektområdet.

Landbrugsstyrelsen har i maj 2020 igangsat en ny jordfordelingstype – multifunktionel jordfordeling – som giver mulighed for en jordfordeling, som på én gang både arbejder aktivt med at købe jord til skovrejsning, samtidig med at der arbejdes aktivt med at forbedre arronderingen af landbrugsejendomme, som deltager i jordfordelingen. Lodsejere, som deltager i jordfordelingen, skal ikke betale for udarbejdelse af skøder, tinglysning, omkostninger til landinspektør m.v. Naturstyrelsen vil undersøge, om lodsejerne i området kunne have interesse i den type jordfordeling.

Ejere af beboelsesejendomme i nærheden af den nye skov kan desuden forvente en værdistigning for deres ejendom. Erfaringsmæssigt indtræffer værdistigning delvist allerede, når samarbejdsaftalen om skovrejsning er vedtaget, selvom den nye skov endnu ikke er plantet. Værdistigning afspejler, at herlighedsværdi og de rekreative muligheder, der er knyttet til en beliggenhed med adgang til offentlige skove, værdisættes på boligmarkedet⁸. Dette er naturligvis en positiv påvirkning.

LANDBRUGSDRIFT I OMRÅDET

Påvirkning som følge af opkøb af ejendomme kan, afhængig af den enkelte landbrugsbedrifts erhvervsmæssige interesser, både være en positiv og negativ påvirkning. For lodsejere, som ikke har interesse i at udvide deres landbrugsbedrifter, men på et tidspunkt ønsker at sælge ejendommen, kan indvirkningen være positiv, da Naturstyrelsen kan være en mulig køber. For lodsejere, som har det meste af ejendommen beliggende inden for projektområdet og på et tidspunkt ønsker at udvide ejendommen med nærliggende jord, kan indvirkningen være negativ, hvis andre lodsejere i projektområdet foretrækker at sælge til Naturstyrelsen. Herved vil det samlede landbrugsareal blive reduceret. Den overordnede

⁸ Bynær skovrejsning – en grøn fordel og en god forretning:

<https://forskning.ku.dk/soeg/result/?pure=da%2Fpublications%2Fbynaer-skovrejsning%2875bf0e70-d4d9-11dd-9473-000ea68e967b%29.html>

Sæt pris på naturen – 25 års værdisætningsstudier i Danmark: <https://www.e-pages.dk/ku/1379/>

planlægning i området tilgodeser i dag landbruget, og med den nye skov vil det overordnede formål med området blive skovrejsning.

De bedrifter, der i dag ligger indenfor projektområdet vil ikke blive direkte påvirket, da salg af ejendomme sker på frivillig basis, men den enkelte ejendoms udviklingsmuligheder indenfor projektområdet kan blive mindsket som følge af aftalen, idet der f.eks. vil blive færre udbringningsarealer i nærområdet, når pt dyrkede arealer opkøbes og overgår til skovrejsning. Disse potentielle gener for områdets landbrug skal afvejes i forhold til de fordele, som forbedret grundvandsbeskyttelse og forbedrede rekreative muligheder giver for den brede befolkning. Denne afvejning har indgået i parternes overvejelser i forbindelse med udpegningen af projektområdet, hvor grundvands- og rekreative hensyn har vægtet tungest.

Overordnet set vurderes påvirkningen af landbrugserhvervet at være mindre negativ, da al erhvervelse af areal til skovrejsning beror på frivillighed.

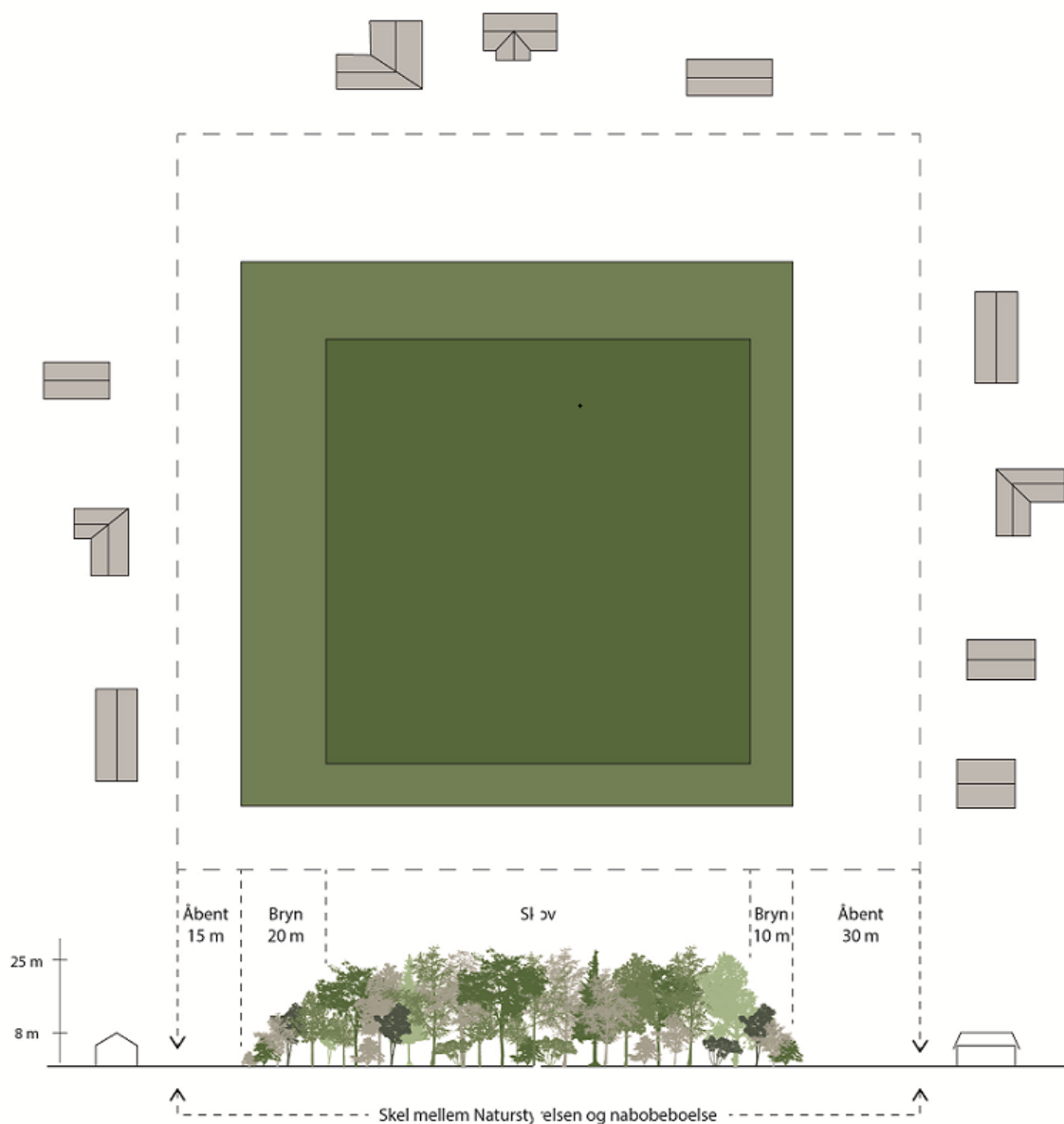
Foto 12. Inden for projektområdet findes flere eksisterende landbrugsejendomme, her ses f.eks. landbrugsbygninger nord for Tolstrupvej

SKYGGEPÅVIRKNING OG UDSIGT

Når Naturstyrelsen har erhvervet jord til skovrejsning, gennemføres en forundersøgelse forud for den konkrete planlægning af skovens udformning. Skoven planlægges bl.a. ud fra det kendskab, som forundersøgelsen giver om de lokale forhold, sammenholdt med Naturstyrelsens retningslinjer for skovrejsning, samt borgernes ideer og forslag til skovrejsningen, som indhentes i forbindelse med aktiv borgerinddragelse.

Plantning af skov på landbrugsarealer, som tidligere har været dyrket med lave afgrøder, kan påvirke lysforholdene og udsigtsmuligheder ved tilstødende ejendomme. I de situationer, hvor der ikke i forvejen er skyggegivende beplantning på egen grund, vil skyggepåvirkning fra skoven afhænge af følgende forhold: Ejendommens beliggenhed i forhold til skoven (nord, syd, øst eller vest); den maksimale højde, som træer og buske når over tid; plantning af løvtræ hhv. nåletræ; hvor tæt boligen ligger på skoven samt terrænforhold. Årstiden har desuden betydning for, hvor højt solen står på himlen, og det samme har tidspunktet på dagen.

En af Naturstyrelsens retningslinjer fastlægger afstand fra skov til naboejendommens matrikelgrænse på strækninger, hvor skoven grænser op til bolig og have. Når skoven ligger vest og syd for ejendommens bolig og have holdes en planteafstand på 30 meter fra skel. Ligger skoven nord eller øst for bolig og have holdes en planteafstand på 15 meter til skel, jf. Figur 7-10.

Figur 7-9 Grundtegning 25 meter høj skov. Den stiplede firkant viser en skovrejsningsskov, hvor skovens kant er trukket 15 hhv. 30 meter væk fra matrikelgrænsen til naboejendomme med beboelse. Den lysegrønne farve viser skovbrynet, som er 10 hhv. 20 meter bredt. Den mørkegrønne farve viser skovbevoksning.

I skovens yderkant plantes skovbryn, som primært består af buske og i mindre omfang af træer. Det betyder, at afstanden øges fra skovens matrikelgrænse (og dermed naboens bolig og have) til træer i skoven, som med tiden bliver højskov. Bredden på skovbrynet afhænger af, hvilket verdenshjørne skovbrynet ligger ud til. I den nordlige og vestlige kant af skoven etableres skovbryn i 20 meters bredde. I den sydlige og østlige kant etableres skovbryn i 10 meters bredde.

Kombinationen af, at skovens kant trækkes 15-30 meter væk fra matrikelgrænsen, og at skovens yderste del består af et skovbryn, betyder, at højstammede skove vil have en afstand på mellem 25 – 50 meter fra skel til naboens bolig og have, jf. Figur 7-10. Derved undgås væsentlige påvirkninger som følge af skygge fra skoven.

Ved skovrejsning omkring landsbyer eller en klynge af huse vil der ud fra en vurdering af landskabet og kulturmiljøet ofte blive etableret lysåbne arealer op mod bebyggelsen, så skovens kant bliver trukket endnu længere væk fra landsbyen, end det foreskrives i ovennævnte retningslinjer.

På nuværende niveau er vurderingen, at skygge kan medføre en negativ påvirkning af nogle af ejendommene i projektområdet samt naboejendommene. Påvirkningen vurderes ikke at være af væsentlig karakter, da Naturstyrelsens retningslinjer for skovrejsning i høj grad sikrer mod skyggegener i den videre projektering.

Da det på nuværende tidspunkt er uvist, i hvor stort omfang samarbejdsaftalen fører til skovrejsning i samarbejdsaftalens 20-årige periode, er det ikke muligt nøjagtigt at forudsige omfanget af boliger, som vil blive negativt påvirkede af skygge, og hvor omfattende dette vil være i forhold til årstid og tid på dagen. Det er primært ejendomme beliggende øst og nord for skoven, som kan blive påvirket, og omfanget vil derfor kun berøre en mindre del af boligerne inden for og nær projektområdet.

Flere ejendomme har i forvejen skyggende bevoksning på deres ejendomme fra højstammede træer. Skovrejsningen vil for disse ejendomme ikke medføre en mærkbar forøgelse af skygge eller ændring af udsigtsmuligheder.

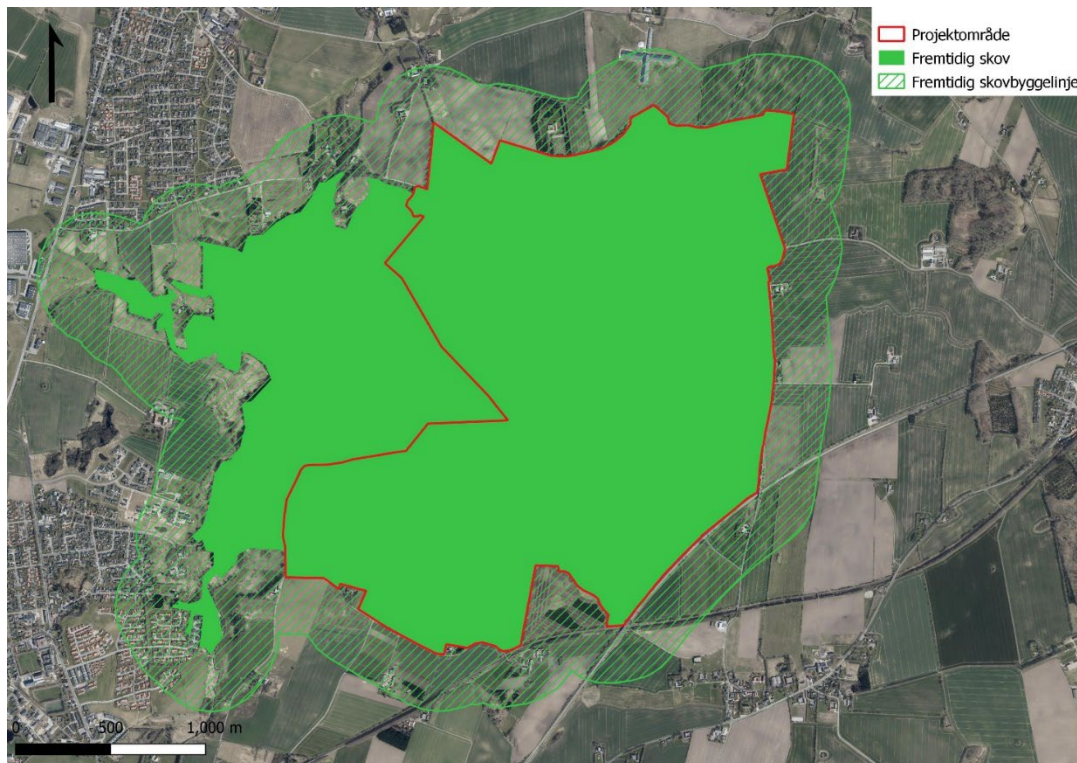
Naturstyrelsens generelle retningslinjer om udsigtskiler, skovlysninger mm. vurderes tilstrækkelige til at sikre fortsat udsigt til det omgivende landskab, selvom disse ændres. Ligeledes vurderes det, at Naturstyrelsens generelle retningslinjer suppleret med konkrete vurderinger i forhold til planteafstand til skel i forbindelse med planlægningen er tilstrækkelige til at sikre mod negativ skyggepåvirkning af boliger og haver inden for og nær projektområdet.

De konkrete projekter for skovrejsning skal VVM-screenes i henhold til miljøvurderingslovens afsnit III, jf. miljørapportens afsnit 4. De konkrete projekter vil bl.a. vise skovens placering i forhold til tilgrænsende ejendomme, herunder hvor der er holdt afstand i henhold til retningslinjerne, hvor der evt. er holdt en øget afstand, og hvor der placeres lysåbne arealer i forhold til landsbyer og tilstødende ejendomme.

Af ovennævnte grunde planlægges ikke afværgeforanstaltninger eller overvågning på nuværende niveau, idet retningslinjerne for planteafstand som minimum skal overholdes. I forbindelse med borgerinddragelsen om de konkrete projekter har borgerne og naboer mulighed for at komme med ideer og forslag til projekterne.

SKOVBYGGELINJE FRA DEN NYE SKOV

Såfremt hele projektområdet tilplantes, vil den samlede nye skov, bestående både af den eksisterende Hansted Skov samt den nye skovrejsning, afkaste en skovbyggelinje indenfor en afstand af 300 m fra skoven (Figur 7-11).

Figur 7-10 Den fremtidige skovbyggelinje, hvis hele projektområdet tilplantes, er indtegnet som en 300 m-buffer omkring projektområdet og den eksisterende Hansted Skov.

Hansted Skov afkaster en eksisterende skovbyggelinje, ligeledes på 300 m, men en del nye arealer nord, syd og øst for projektområdet bliver omfattet af skovbyggelinjen, hvis hele projektområdet tilplantes. Skovrejsningen betyder, at nye områder omkring skoven vil være omfattet af skovbyggelinje, hvilket kan udløse krav om dispensation eller reduktion af skovbyggelinjen ved eventuelle byggesager indenfor den nye skovbyggelinje. Da det på nuværende tidspunkt er uvist, i hvor stort omfang samarbejdsaftalen fører til konkret skovrejsning i aftalens 20-årige periode, er det ikke muligt at forudsige omfanget af bebyggelser, som vil kunne blive negativt påvirkede af skovbyggelinjen.

Der udarbejdes først konkrete planer for skovrejsningen, når der er erhvervet jord til projektet. Skovrejsningen består oftest af ca. 2/3 skovbevoksede arealer og 1/3 lysåbne naturarealer. Placering af lysåbne arealer i tilknytning til naboejendomme vil have indflydelse på skovbrynets placering og dermed også for skovbyggelinjens forløb. Den viste skovbyggelinje i Figur 7-11 skal derfor ses som en teoretisk fremtidig skovbyggelinje.

Ifølge Horsens Kommune foregår der ikke planlægning indenfor den nye potentielle skovbyggelinje som kan blive påvirket af skovbyggelinjen. Inden for den nye skovbyggelinje ligger der eksisterende spredt bebyggelse. Påvirkningen af de omkringliggende ejendomme som følge af ny skovbyggelinje vurderes at være mindre negativ. Dette begrundes med, at der kommer en ny restriktion, som betyder, at der for visse nye byggerier skal indhentes dispensation. Dog vil en række byggesager være omfattet af undtagelser, og administrationspraksis for dispensationer fra skovbyggelinjen er desuden lempelig. Kommunen vil derfor efter en konkret vurdering i forhold til formålet med skovbyggelinjen typisk kunne give en dispensation.

7.7.4 MILJØVURDERING AF REFERENCESCENARIE

Ved fastholdelse af referencescenariet vil områdets nuværende rekreative muligheder i form af veje i det åbne land fastholdes. Der vil ikke ske en udbygning af de rekreative muligheder indenfor projektområdet. Samtidig vil de nuværende beboere ikke opleve ændringer i hvordan folk anvender deres lokalområde til rekreative tiltag.

I referencescenariet sker der ikke opkøb af ejendomme, og ejerne af de pågældende ejendomme vil derfor ikke blive påvirket som følge af opkøb. Ejere af ejendomme inden for og op til den nye skov vil ikke opleve værdistigninger af deres ejendomme som følge af forøget herlighedsværdi ved skovnær beliggenhed. Området vil som i dag være præget af landbrugsdrift og store markflader.

Ligeledes er der i referencescenariet ikke risiko for skyggevirkning fra skovrejsningen på områdets boliger og haver. De omkringliggende ejendomme vil heller ikke blive omfattet af dispensationskravet som følge af, at der opstår skovbyggelinje omkring den nye skov.

7.7.5 AFVÆERGEFORANSTALTNINGER

Der er ikke konstateret behov for afvæergeforanstaltninger i miljøvurderingen af Befolkning og sundhed.

7.7.6 OVERVÅGNING

Der vurderes ikke at være behov for overvågning.

8 AFVÆERGEFORANSTALTNINGER

Naturstyrelsen har beskrevet en række detaljerede retningslinjer som skal overholdes ved statslig skovrejsning, jf. afsnit 6.7. På arealer, der opkøbes til skovrejsning, tinglyses desuden forbud mod anvendelse af pesticider og gødning.

Det forudsættes, at Naturstyrelsens retningslinjer overholdes, og der vurderes på den baggrund ikke at være behov for afvæergeforanstaltninger i forbindelse med vedtagelsen af skovrejsningsaftalen.

9 OVERVÅGNINGSPROGRAM

Samarbejdsaftalen skaber en økonomisk ramme for skovrejsning i aftalens projektområde og løbetid. Gennemførelse af skovrejsning forudsætter, at der er lodsejere, som vil sælge jord til projektet. Derfor er det på nuværende tidspunkt uvist, i hvor stort omfang samarbejdsaftalen fører til skovrejsning i løbet af de 20 år, den gælder, og ligeledes hvornår og i hvilke etaper, skovrejsningen vil blive realiseret.

Når der købes jord til skovrejsningen, vil der blive udarbejdet en konkret plan for etablering af skovrejsningen. Den konkrete plan vil blive baseret på en grundig forundersøgelse af arealet, som er købt til skovrejsning, og en borgerinddragelse, hvor borger og andre interessenter har mulighed for at komme med ideer og bemærkninger til planen. Dette medvirker til at sikre, at der ikke sker uønskede påvirkninger, som det er muligt at afbøde eller imødegå.

De konkrete planer for de enkelte projektetaper vil blive VVM-screenet i henhold til miljøvurderingslovens afsnit III. Her vil der blive foretaget en screening af de konkrete skovrejsningsprojekter i forhold til virkninger på miljøet.

Flere af de påvirkninger, som skovrejsningen vil medføre, overvåges i eksisterende overvågningsprogrammer. Således overvåges udledning af næringsstoffer til vandmiljøet i forbindelse med Miljøstyrelsens Nationale Overvågningsprogram for Vandmiljø og Natur (NOVANA). Som en del af NOVANA-programmet har staten etableret en landsdækkende grundvandsovervågning. Endvidere overvåges vandkvaliteten i indvindingsboringerne tilknyttet Højballegårdgårdværket. Horsens Kommune fører desuden tilsyn med kommunens beskyttede natur og vandløb. Statens NOVANA program indeholder også et element af overvågning af bilag IV-arter. Der er således eksisterende overvågning af vand- og naturforekomster i og omkring projektområdet.

10 KUMULATIVE FORHOLD

Der er ikke kendskab til eksisterende eller kommende planer eller projekter, der kan have kumulativ effekt med miljøpåvirkningerne fra skovrejsningen.

11 REFERENCER

- Naturstyrelsens publikation "Statslig skovrejsning – Rammer og retningslinjer", september 2019. https://naturstyrelsen.dk/media/277194/retningslinjer-for-statslig-skovrejsning_vnov2019.pdf
- Horsens Kommunes landskabsplan <https://sektorplaner.horsens.dk/landskabsplan/om-planen/planens-formaal/>
- Horsens Kommunes Kommuneplan 2021 – 2033. <https://kommuneplan2021.horsens.dk/>
- Vandområdeplan 2015-2021 for Jylland og Fyn, www.mst.dk
- Basisanalyse for vandområdeplan 2022-2027 for Jylland og Fyn, www.mst.dk
- Natura 2000-basisanalyse 2022-2027, Horsens Fjord, havet øst for og Endelave
- Natura 2000-plan 2015-2021, Horsens Fjord, havet øst for og Endelave
- Blicher-Mathiesen, G., Holm, H., Houlborg, T., Rolighed, J., Andersen, H.E., Carstensen, M.V., Jensen, P.G., Wienke, J., Hansen, B. & Thorling, L. 2019. Landovervågningsoplande 2018. NOVANA. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 241 s. - Videnskabelig rapport nr. 352 <http://dce2.au.dk/pub/SR352.pdf>
- Miljøstyrelsens grundvandskortlægning www.mst.dk
- Aske Skovmand; Nielsen, Anders Busse, 2008: Bynær skovrejsning – en grøn fordel og en god forretning: <https://forskning.ku.dk/soeg/result/?pure=da%2Fpublications%2Fbynaer-skovrejsning%2875bf0e70-d4d9-11dd-9473-000ea68e967b%29.html>
- Københavns Universitet, 2018: Sæt pris på naturen – 25 års værdisætningsstudier i Danmark: <https://www.e-pages.dk/ku/1379/>
- Københavns Universitet, 2019: Johannesen, V.K., Nord-Larsen, T., Vesterdal, L., & Bentsen, N. S. (2019). Kulstofbinding ved skovrejsning.

Henvisninger til love og bekendtgørelser er indsat som fodnoter i rapporten.

BILAG

BILAG 1 – FORSLAG TIL SAMARBEJDSAFTALE

BILAG 2 - FORUNDERSØGELSESRAPPORT

BILAG 3 – AFGRÆNSNINGSNOTAT OG MILJØSCREENING